olimpian
ungherea
egreta
BRÂNCOVENILOR

Olimpian Ungherea

EGRETA BRÂNCOVENILOR

— Povestiri —

Editura Scrisul Românesc
Craiova, 1986

Olimpian Ungherea
© 1986, « Egreta Brâncovenilor »
Editura Scrisul Românesc

Avertisment

Închipuiţi-vă aceste povestiri ca pe nişte aisberguri în derivă: ceea ce vedeţi la suprafaţa apei nu-i decât o mică parte din ceea ce a vrut să spună povestitorul.

OLIMPIAN UNGHEREA

Un tip foarte personal

Se scriu tot felul de poveşti despre hoţi şi criminali, despre corupţie, trafic de influenţă şi delapidări, se scriu pagini frumoase şi muncite, se scrie cu inspiraţie şi cu nerv despre această lume interlopă, vorace şi periferică, se construieşte uneori o poveste palpitantă. Şi povestea asta, dragă prietene, circulă din gură în gură şi se întinde cu un spor diabolic: ai citit despre hoţul ăla prins la Vaslui? Ai auzit despre omorul din Braşov? Ştii ceva despre afacerea aia cu lapte, cică s-a scris şi la ziare, tu ai citit? Toată lumea vorbeşte despre cazul „Cutare”, evenimentul este forfecat şi mărunţit până în cele mai mici amănunte, se comentează cu împătimire şi avânt, se cleveteşte cu simţ de răspundere, sunt colportate tot soiul de teorii şi versiuni, este reţinut cu precizie numele infractorului, toţi ştiu câte ceva inedit despre locul faptei, dacă se fură milioane cota de interes creşte brusc, când se povesteşte o crimă, avortonul social devine personaj public... Doreşti un test? Poftim. Cine nu-şi aminteşte de Râmaru[1]? Şi astăzi, la atâţia ani de când a fost executat, i-a uitat careva numele? Dar despre vreunul din ofiţerii de miliţie care l-au descoperit şi prins, despre unul măcar dintre ei cine mai ştie?!

[1] Ion Rîmaru (1946-1971), supranumit „vampirul din Bucureşti” sau „criminalul blondelor”, a fost cel mai odios asasin în serie din România.

Hai să fim serioşi, bătrâne, dintr-o sută de cetăţeni, luaţi la întâmplare pe stradă, pun rămăşag pe ce vrei tu, că niciunul, absolut niciunul nu mai ştie nimic. Şi aici nu-i vorba doar de memorie, nu despre memorie e vorba. Iată şi mai recent. Până mai ieri-alaltăieri, cazul „Ştefănescu”[2] era în vogă, s-au publicat articole, ştiri, anchete, ei bine, te rog să-mi spui, insist să-mi spui tu, acum, numele unui miliţian, atât, numele unui singur miliţian din afacerea „Ştefănescu”! Păi, vezi!...

Cam aceste gânduri mi le mărturisea – nu fără o umbră de amărăciune în priviri – prietenul meu, căpitanul de miliţie Marin Manu, parcurgând împreună drumul către Calafat. Căpitanul are o „Dacie”-1100 cenuşie, sensibilă şi capricioasă, trecută zdravăn de întâile ei tinereţi, dar dacă îi cânţi în strună şi o iei cu binişorul, şi o măguleşti, toarce cuminte şi, cum-necum, te scoate la liman. A botezat-o „Lenuţa”. Are multă personalitate căpitanul Marin Manu.

Plecasem din Bucureşti, aveam treabă la Calafat, urma să mă întâlnesc cu cineva, să-i iau un interviu, trebuia să fac lucrul acesta repede, foarte repede, de când mă ştiu eu toţi redactorii şefi[3] sunt extrem de zgârciţi cu timpul, abia am avut vreme să-l anunţ pe Marin că am sosit în Craiova, că vreau să-l văd. Că trebuie să mă duc la Calafat şi că... într-un sfert de oră, a sosit cu

---

[2] I s-a spus „*Afacerea Bachus*” dar este cunoscut ca dosarul „Vinul” şi a fost pusă pe picioare de Gheorghe Ştefănescu (1929-1981) – „nea Gică”, administratorul unui depozit de vinuri din Bucureşti, de lângă Podul Basarab, pe Calea Griviţei. Metoda era de o simplitate dezarmantă: Ştefănescu lucra direct cu podgoria de la Coteşti, unde producţia era raportată ca fiind micşorată de calamităţi inventate.

[3] Autorul, Olimpian Ungherea, a fost redactor-şef al revistei PENTRU PATRIE a Ministerului de Interne. (n. hy.)

„Lenuţa”, ne-am îmbrăţişat, ne-am privit, am vorbit, aveam ce ne povesti. Ne leagă o veche prietenie şi vechi amintiri.

A doua zi, în zori, ne-am reîntâlnit în piaţa Unirii. Am plecat împreună. De fapt, nutream pe ascuns gândul de a subtiliza de la el un caz, o problemă, o chichiţă captivantă, era dorinţa mea secretă şi neîndeplinită până acum de a povesti un fapt de senzaţie din munca lui. Căpitanul nu se lăsase însă niciodată abordat din acest punct de vedere.

Şi de astă dată mi-a desluşit numaidecât gândurile, m-a pipăit din priviri şi mi-a ţinut „lecţia” de mai sus, sugerându-mi că poate n-ar fi rău să fac săpături în altă parte, adăugând apoi cu un zâmbet subţire şi cu ochi daţi dracului că, la urma-urmei, n-are niciun interes să-şi divulge clientela, „ştii, secretul profesional...”, conchise el tranşant şi acceleră brusc, smulgând un vaier sinistru din pieptul „Lenuţei”, nedeprinsă cu asemenea gesturi de tandreţe năvalnică.

Marin Manu e profesor de filosofie, adică a fost, acum e căpitan de miliţie, şi încă un căpitan reputat, o celebritate locală în materie. Unii zic că ar avea toate motivele să fie mulţumit, să fie fericit, să fie şi el mai vesel şi mai sociabil, cu toate acestea nimeni nu l-a văzut vreodată râzând în hohote, aşa cum râdem fiecare de o trăsnaie, de un banc bun, de o întâmplare hazlie. Marin Manu poartă cu el mereu o tristeţe calmă, un aer distant, rece şi trist, nu e îndârjire şi nici răutate în tristeţea lui, ci mai degrabă o înţelegere, o acceptate a condiţiei umane aflată sub semnul tragicului. A suferit mult căpitanul, a suferit mai ales pe vremea când nu era căpitan, ci profesor de filosofie la Cluj. I-a murit nevasta într-un accident, n-a fost accident, a fost crimă, o poveste halucinantă pe care el singur a rezolvat-o, a descâlcit-o şi a dus-o plocon la miliţie: poftim, astea sunt probele, ăsta e asasinul, n-a fost accident, ci crimă, aplicaţi legea... Şi a dispărut

din oraş pentru totdeauna. Şi-a părăsit catedra, a trecut munţii, s-a oprit în Bucureşti, a ajuns miliţian. Dar n-a rămas nici în Capitală. A cerut să fie trimis oriunde, în provincie, numai la Cluj nu. Şi astfel s-a stabilit într-un judeţ din... Dar parcă judeţul ne interesează pe noi? S-a recăsătorit târziu, foarte târziu, nevasta i-a născut la opt luni, copilul a murit după câteva zile, ea s-a îmbolnăvit grav, a rămas suferindă pentru tot restul zilelor, nu mai poate avea niciodată copii. Despre toate necazurile acestea, Marin Manu n-ar sufla o vorbă nimănui, e trist, îşi închide durerile în el, şi dacă eu povestesc acum câte ceva despre acest admirabil om, o fac cu sentimentul că-mi apăr prietenul în faţa celor care nu ştiu de ce nu râde niciodată în hohote Marin Manu, de ce e cam însingurat, şi tăcut, şi cu privirea veşnic împâclită de gânduri. Pentru că, atunci când nu se cunoaşte adevărul, o anumită atitudine care ţâşneşte afară poate declanşa, prin insolitul ei, cele mai ciudate şi mincinoase reacţii din partea semenilor noştri...

Încă de ieri, îi spusesem căpitanului că am treabă la Calafat, că mă duc acolo la un învăţător bătrân, pensionar, să-i iau un interviu, şi dacă nu cumva are şi el drum prin părţile alea. Şi a avut. Sau poate că, de dragul meu, şi-a făcut. Nu ştiu. Cert este că, a doua zi, ne aflăm deja cu „Lenuţa” pe drumul Calafatului...

Socoteam, poate meschin, că, în sfârşit, mă pricopsesc şi eu cu un caz, încropesc o poveste captivantă, palpitantă şi mă prezint la şeful redacţiei care se dă teribil în vânt după chestii din astea. Se poartă! Şi apoi gloria unui gazetar e atât de perisabilă...

Am tatonat terenul, am adus vorba pe departe, Marin Manu m-a simţit şi mi-a dat cu tifla, mai în glumă, mai în serios, nu însă fără picul ăla de amărăciune, strecurat colo şi colo, printre vorbele lui calme şi grele, reamintindu-mi adevăruri eterne despre muncă, recunoştinţă şi uitarea oamenilor.

Sunt ciudăţeniile noastre, ale oamenilor, reţinem mai degrabă partea întunecată a lucrurilor, a faptelor, partea lor cea mai urâtă. Vorba lui Marin Manu: „Din această lume vorace şi periferică se construiesc, uneori, cele mai palpitante poveşti”. Şi a încheiat definitiv discuţia la acest capitol. Am tăcut. Ştiam până unde pot merge pe o linie unde scrie clar: „sens interzis”.

La Calafat ne-am despărţit, eu m-am dus la pensionarul meu, el la miliţie, am convenit unde şi când să ne întâlnim, am plecat fiecare cu treburile lui.

Interviul a mers repede, bătrânul era simpatic, vorbăreţ, sprinten, mi-a arătat colecţia lui de măşti populare, ne-am fotografiat împreună, ne-am luat la revedere, m-a condus până la colţul străzii.

În Calafat n-ai cum să te rătăceşti, m-am fâţâit încolo şi-ncoace, câteva minute mai târziu intram în clădirea miliţiei. Am întrebat de căpitan, Marin Manu se afla într-un birou şi asculta răbdător explicaţiile lungi, întortocheate şi cam aţoase ale unui cetăţean. Eram încă în pragul uşii, ezitam... Marin mi-a zâmbit o clipă şi mi-a făcut semn să intru. Cetăţeanul, un tip bondoc, butucănos, cu barba nerasă de câteva zile, nici nu m-a luat în seamă, vârât în cele ce relata cu toată fiinţa lui. M-am aşezat pe un scaun, mai către fereastră, lângă o măsuţă cu nişte reviste. Nu, n-am răsfoit revistele, am avut doar această intenţie, am renunţat însă numaidecât, ciulind urechea la necazurile cetăţeanului.

Era şofer pe un autocamion la întreprinderea „Vinalcool”, tată a trei copii, din care unul aşezat la casa lui, aici în oraş, restul familiei se află în comuna Maglavit[4], este un om serios şi respectat în comună, are gospodărie de se uită şi soarele cu invidie la ea, nu numai vecinii, că... precis este o pără la mijloc...

[4] Vezi Petrache Lupu. (n. hy.)

că aşa-s unii oameni, îi crezi cinstiţi şi cumsecade, dar când le vine lor bine te toarnă că ai făcut şi ai dres, le sticlesc ochii la averea pe care ai agonisit-o, trudind o viaţă întreagă, pe când ei băteau cârciumile şi se ţineau după muieri, fir-ar ei ai dracu' de puturoşi, că pute pământul de turnători şi pârâcioşi, zicea grav şi rar, dar fără patimă, cetăţeanul din Maglavit. De ce, tovarăşe căpitan, căscaţi gura la ei, de ce vă plecaţi urechea la palavrele lor, de ce m-aţi pus pe drumuri? Credeţi că eu am timp de pierdut? Uite, acum trebuia să-mi pregătesc o cursă la Slatina. Eu din cursele astea îmi câştig pâinea, nu ca alţii... Şi-apoi, mai este şi onoarea mea în joc, am înţeles că ancheta s-a terminat în ceea ce mă priveşte, chiar aşa mi s-a spus de aici, de la miliţie, că sunt nevinovat, nevinovat ştiam şi eu că sunt, nu trebuia să mi-o spună mie cineva, doar s-au lămurit încurcăturile, am spus atunci tot ce aveam de spus, ce mai aveţi cu mine?!... Era convingător cetăţeanul din Maglavit, nu era furios, vorbele lui nu aveau ton de ofensă, nici măcar de reproş la adresa lui Marin Manu, ci se desprindea mai degrabă din atitudinea lui un soi de demnitate, de mândrie bine închegată, de siguranţă că lucrurile sunt atât de clare încât mai că îl compătimeşte pe căpitan că nu este bine informat şi că răscoleşte încă lucruri clare şi limpezite de mult...

Discuţia nu s-a încheiat aci, Marin Manu solicita imperturbabil nişte precizări, nişte amănunte, confrunta ceva în hârtiile răvăşite pe birou, asculta atent-atent reluările, sublinierile cetăţeanului, nu-şi nota nimic, asculta şi frunzărea nişte hârtii, apoi spuse, bătând uşurel cu degetul într-una din hârtiile acelea, că e acolo o declaraţie care vorbeşte despre un tip cu pantofi ortopedici, nişte pantofi din ăia curioşi, cu talpă din cauciuc, groasă de câteva degete, sunt unii cărora le plac aşa ceva, şi cel care dă declaraţia susţine că era noapte şi că numai pantofii ăştia i-a reţinut, că

autocamionul avea aprinse doar lanternele de poziţie şi atât a putut el observa, ortopedicii ăia, atât, altceva habar n-are... Cine o fi fost tipul acela şi ce căuta el acolo? murmură înciudat Marin Manu. La ce naiba mai luăm declaraţii din astea, la ce ne trebuie, dacă nu cumva o fi vreo aiureală toată chestia asta, unii martori vor să pară cât mai interesanţi, mai nu ştiu cum, şi fabulează, auzi „ortopedici", bombănea mai mult pentru sine căpitanul, avea aerul că nu e convins, aerul specific al îndoielii, al plictiselii, şi deodată se ridică luminos în picioare, zâmbi concesiv, un pui de zâmbet abia crestat în colţul gurii, ca întotdeauna zâmbetul îi înflorea mai pregnant în priviri, se apropie de cetăţeanul din Maglavit, îi întinse mâna, îşi ceru scuze, adăugând ceva despre riscurile meseriei, despre adevăr, îi mulţumi şi-l conduse îndatoritor până la uşă...

Nu l-am întrebat pe Marin Manu despre ce e vorba, am tăcut, oricum o explicaţie tot îmi datora. Şi, într-adevăr, după ce m-a chestionat scurt dară am servit sau nu o cafea pe unde am fost, i-am răspuns că nu. A dispărut iute ca un prâsnel, a revenit şi mi-a explicat aşa, în doi peri, că e o poveste banală, cu un depozit de materiale de unde s-au furat nişte saci cu ciment, nişte sârmă şi nişte tablă. Gestionarul a intrat la apă, a recunoscut că a delapidat, că a vândut pe sub mână ciment, sârmă şi tablă, a falsificat unele bonuri, i s-a făcut inventarul, când i s-a comunicat cifra a îngheţat: aproape o jumătate de milion de lei lipsă în gestiune. S-a zbătut, a urlat, a negat că el ar fi furat atâta, că e o eroare. Inventarul a fost repetat, lipsa era aceeaşi. Hoţii de soiul ăsta au cele mai imprevizibile reacţii. Nu poţi fi sigur niciodată pe declaraţiile lor, pe izbucnirile lor. Sunt mai multe persoane implicate în istoria aceasta, tăinuitori, cumpărători, chilipirgii, dar cantităţile şi sumele ce li se impută sunt mici, neverosimil de mici. Unde dispăruseră celelalte materiale? Nu cumva

gestionarul avea dreptate şi că probabil din depozit mai furaseră şi alţii, nu numai el?! Întrebări şi îndoieli care se puteau răstălmăci aşa şi aşa. Multă lume de pe aici susţine că gestionarul e un şarlatan, uns cu toate alifiile, şi că o să scape, dacă nu basma curată-curată, în cel mai rău caz cu o condamnare cu suspendare. S-a făcut vâlvă, sămânţa neîncrederii a fost aruncată, a încolţit şi, ca să nu iasă cine ştie ce vorbe, dosarul a fost trimis la judeţ şi astfel a ajuns pe biroul căpitanului de miliţie Marin Manu. O afacere urâtă... încheie căpitanul, adăugând că, dacă vreau, putem da o fugă să văd şi eu cum arată un depozit de materiale la Calafat.

O duduie nostimă, cu ochii vii, luminoşi şi foarte iscoditori, ne-a adus două cafele, le-am savurat în linişte, căpitanul s-a ridicat, a deschis uşa şi a întrebat pe cineva din altă încăpere dacă a venit comandantul.

I s-a răspuns că nu. Apoi a intrat un subofiţer, Marin Manu a strâns hârtiile de pe birou într-un dosar, i le-a dat, i-a zis că noi, eu şi el, dăm o fugă până la depozit, subofiţerul a spus „am înţeles” şi am plecat.

Pe drum, Marin Manu mi-a mai zis că asupra şoferului ăla bondoc, din comună Maglavit, se iviseră nişte semne de bănuială, se iscaseră odată cu nişte sesizări pornite chiar din Maglavit, căci, într-adevăr, tipul a intuit perfect, cineva dintre vecini l-a reclamat, „pârât” cum zicea el. A fost anchetat dacă a intrat vreodată, cu sau fără maşină, în depozitul acela, nu, nu intrase, nu avea niciun fel de relaţii la depozit, nu cunoştea pe nimeni acolo, se ascultaseră martori, se făcuseră confruntări, omul spusese adevărul... Şi totuşi, cineva furase, cum se spune, peste capul gestionarului, exista o complicitate bizară, *deocamdată bizară*.

Depozitul se întindea la marginea oraşului, era un ţarc imens în care se aflau stivuite în magazii, sub şoproane sau direct sub cerul liber, tot felul de materiale de construcţii: ciment, ţevi, cherestea, sârmă, gips, tablă galvanizată, lăzi cu vopsea, cuie, şuruburi, bidoane uriaşe cu aracet, cu vinacet etc.

Am discutat cu noul gestionar, ne-am interesat de restul personalului – paznici, manipulanţi, funcţionari şi un şofer – am vizitat magaziile, şoproanele. Marin Manu şi-a aruncat ochii şi prin nişte registre, apoi a întrebat de şofer. Era un tip pirpiriu, ţigănos, osos, cu mişcări repezite şi vorbă aspră, cu priviri care nu te ocoleau ci te fixau, te cercetau cu o curiozitate şi francheţe dezarmante. Marin l-a descusut un pic, l-a întrebat despre familie, de câţi ani lucrează ca şofer şi de când e la depozit, întrebări de rutină, întrebări albe, răspunsuri albe. Încet-încet, din vorbă în vorbă, ne-am apropiat de autocamion. Era un „S.R.[5]” vechi, cu o înfăţişare jalnică, bătrânicioasă. Dintr-un salt, căpitanul s-a urcat la volan, a cerut cheile şoferului, a pornit motorul şi a demarat în trombă, făcând un ocol larg prin curtea depozitului. Îl priveam curios, curios mai ales că mă aşteptasem să aud un zgomot de fierăraie ruginită, de motor astmatic, iar nicidecum duduitul echilibrat al unui motor bine întreţinut. Eternele şi înşelătoarele aparenţe! Căpitanul a virat brusc, a oprit exact lângă noi şi a sărit, la fel de sprinten, de la volan. În aceeaşi clipă, l-am auzit drăcuind şi se aplecă numaidecât asupra manşetei de la pantaloni. Se despicase oleacă, agăţându-se probabil de vreo sârmă, de vreun colţ de tablă din podeaua maşinii. Se întoarse şi verifică şi-i scăpă chiar o înjurătură, iar şoferul cel ţigănos râse oarecum amuzat, arătându-şi şi el pantalonul făcut ferfeniţă, jos la manşeta piciorului drept, şi

[5] *Steagul Roşu*.

scuzându-se, totodată, că pricinuise, fără să vrea, această neplăcere căpitanului, deşi în ochii lui parcă râdea un drăcuşor, sticlindu-şi acolo apele iuţi ale unei satisfacţii răutăcioase.

Căpitanul Marin Manu a mai schimbat o vorbă două cu cineva, a dispărut în magazie, a revenit, n-am stat prea mult, la urma urmei un depozit cu materiale de construcţii nu-i o privelişte prea reconfortantă, ne-am luat rămas bun şi am plecat.

N-am plecat la miliţie, cum îmi închipuisem, ci la întreprinderea „Vinalcool”. Căpitanul s-a interesat de şoferul din Maglavit, acesta se pregătea pentru cursa la Slatina. Marin i-a zâmbit prieteneşte, i-a strâns mâna şi ne-am tras puţin mai de o parte. L-a abordat direct:

—°Venim de la depozit, şoferul de acolo a recunoscut tot, ei, ce spuneţi, anulăm cursa la Slatina?

—°Cum, tot?! bâigui bondocul.

—°Absolut tot! preciză sec Marin Manu.

Şi atunci am văzut, am observat stupefiat cum piere, cum se schimbă cu desăvârşire un chip omenesc, cum capătă brusc alte trăsături, alte linii şi-o altă tăietură a privirilor, dominat ireversibil de o cumplită prăbuşire. Şoferul din Maglavit devenise de nerecunoscut...

Încă nu trecuse de ora prânzului, când am părăsit Calafatul. Cei doi şoferi fuseseră aduşi, pe rând, la miliţie, camere separate, declaraţii separate, hoţia şi complicitatea erau de-acum dovedite. Căpitanul Marin Manu a predat cazul pentru instrumentarea legală obişnuită, n-am zăbovit prea mult... Era un cor superb şi calm, „Lenuţa” torcea cuminte şi ascultătoare, simţind cu flerul ei bătrân drumul către casă...

Crăpăm de curiozitate, dar tot nu l-am întrebat pe Marin Manu, ce anume l-a determinat pe el să-i zică vorbele alea ciudate, acolo, la „Vinalcool”, şoferului din Maglavit, să-l ia adică

la sigur şi din scurt şi să-i spună că celălalt şofer, cel de la depozit, a recunoscut totul, absolut totul. Când îl ascultase el pe şoferul acela că doar fusesem tot timpul împreună! Altceva era, desigur, la mijloc, dar ce?

Am tăcut mâlc, vânturând prin cap tot felul de idei, apoi, deodată, m-am luminat. Ce simplu era! Deducţiile astea nu se petrec numai în romane, ci şi în viaţa cea de toate zilele, îmi ziceam, jubilând că dibuisem clenciul. Era clar că deducţie făcuse căpitanul Marin Manu, era foarte clar, dar voiam să i-o servesc şi eu într-un tacâm special...

În aceeaşi după-amiază, ne-am despărţit la gară, trenul era tras la peron, Marin m-a îmbrăţişat repede, prea repede, ştiu că nu-i plac despărţirile, ne-am propus să ne căutăm la telefon, o vorbă, un rând pe o carte poştală... Apoi, i-am şoptit întrebarea care-mi frigea sufletul: «Aşa-i că şi şoferul ăla din Maglavit avea şi el manşeta de la pantaloni despicată?» adăugând numaidecât, tâmplă lângă tâmplă, iute, ca dintr-o suflare: «Ei bine, toată deducţia ta, Marine, s-a bazat pe incidentul acela stupid din autocamionul depozitului, ţi-ai agăţat acolo pantalonii, şoferul ăla ţigănos ţi-a râs în nas că şi-i agăţase şi el, şi atunci ţi-ai reamintit de celălalt şofer, de bondocul din Maglavit, pentru că şi el avusese pantalonul despicat exact în acelaşi loc, jos la glezna dreaptă, şi care vasăzică...»

Marin Mann a făcut încet un pas înapoi, s-a uitat la mine lung-lung, de parcă atunci m-ar fi văzut pentru prima oară în viaţa lui, m-a cântărit cu priviri îndepărtate, îngândurate, după care, zâmbind în felul său, oleacă stins, oleacă ironic, mi-a spus pe acelaşi ton confesiv:

—°Ascultă-mă cu atenţie, bătrâne, lumea nu e întotdeauna cum pare, cum ni se arată ea nouă, şi nu de fiecare dată o putem cerceta cu aceleaşi şi aceleaşi instrumente pe care le avem la

îndemână din şcoală, din experienţă, şi atunci inventăm, căutăm, ne imaginăm alte unelte şi ne apucăm de treabă. Asta nu înseamnă neapărat că şi succesul ne pândeşte după primul colţ. Putem rata, putem să dăm în bară, să ajungem într-o înfundătură, zii cum vrei, tu mânuieşti mai bine cuvintele, principalul însă e să nu stăm pe loc, să nu ne contemplăm neputinţa sau, şi mai rău, să clasăm un caz, acolo de fapt nici nu e un caz, ci o mică lume, un strop de viaţă, cu toate impurităţile şi cu toate strălucirile ei, ori, spune-mi tu, hai, spune-mi, poţi să clasezi lumea într-un raft, într-un fişet?

Căpitanul Marin Manu mă pătrundea cu nişte ochi atât de expresivi, încât îi desluşeam mai degrabă gândurile decât cuvintele, îl auzeam parcă gândind.

Mă apucă pe după umeri şi-mi spuse:

—°O singură şi cam prăpădită suspiciune plana asupra celor doi şoferi, tipul de la „Vinalcool” şi cel de la depozit. O sesizare extrem de palidă, plecată, într-adevăr, din Maglavit, cum bănuise şi şoferul ăla bondoc, un vecin de-al lui zicea aşa şi pe dincolo nişte vorbe pe care puteai să le întorci oricum. Era unica suspiciune, din acest caz, rămasă, cum se spune, fără acoperire, deşi fusese verificată. Cap de acuzare însă nu ieşise, nu era. Şi atunci am inventat povestea aia cu pantofii ortopedici, pe care i-am servit-o şoferului din Maglavit. Ştiam, fusesem încă de dimineaţă la depozitul de materiale şi îl văzusem pe celălalt şofer, pe ţigănosul ăla pirpiriu de acolo că purta astfel de pantofi. Ei bine, când ne-am dus apoi, împreună, mai târziu, la depozit, ortopedicii dispăruseră. Şoferul purta nişte sandale. Îl avertizase complicele din Maglavit? Întâmplare? Coincidenţă? La plecare, am intrat câteva clipe, pe urmele şoferului, într-o magazie şi l-am întrebat, aşa în treacăt:

—°Pe la ce oră ţi-a telefonat?

—°Cine? s-a chiorât el la mine, hlizindu-se ca un nerod.

—°Tipul de la „Vinalcool”! i-am răspuns.

Zâmbetul îi pierise fulgerător, m-am uitat la sandalele lui şi am adăugat:

—°Ia-ţi ortopedicii şi, într-o jumătate de oră, să fii la miliţie!

A bălmăjit ceva, nu mă mai interesa, ai văzut şi tu că am plecat repede de acolo. Restul... Asta-i, bătrâne! Ceea ce mă miră însă cel mai cumplit este că n-ai observat, naiba ştie cum de n-ai observat tu, că şoferul din Maglavit purta cizme, e o chestie, nu?!...

Şi Marin Manu îmi zâmbi, în felul său, un pic ironic, un pic îngândurat, se îndepărtă, flutură mâna prieteneşte, auzii pocnetul înfundat al portierei, şi „Lenuţa” dispăru, nepăsătoare şi ternă, dincolo de bulevardul Gării...

O mărturisire ciudată

Se ducea aproape săptămânal pe la George. Duminica. Un ceas, două, duminică dimineaţa. George Homeu era singur, intrase în bătrâneţe singur, fără nevastă, fără copii, lucra încă la o revistă. Se cunoscuseră cândva, apoi se împrieteniseră. George era un taciturn, dar ştia să asculte atât de frumos! Prea vorbăreţ nu era nici căpitanul Marin Manu, se întâlneau, tăceau, George aducea cafelele, ţigările, Marin Manu arunca un cuvânt, o părere, alteori nişte gânduri care-l frământau sau nişte întrebări de-ale lui, întrebări încâlcite. George îl ascultă atent, atent, căpitanul se lepăda de acele întrebări, de povara lor, pe el neinteresându-l neapărat răspunsurile, nu atât după răspunsuri umbla el, cât după tăcerea aceea calmă, neprefăcută din privirile lui George.

Se împrieteniseră demult. De la o întâmplare stranie. George era un bibliofil înrăit. Îşi cheltuise toată viaţa şi leafa pe cărţi. Cărţi vechi şi rare, şi scumpe. Îl ştiau anticarii ca pe un cal breaz. Se cunoscuseră de câtva timp. Căpitanul Marin Manii auzise colo şi colo câte ceva despre colecţia lui de cărţi rare, era curios. L-a întrebat, George l-a invitat într-o duminică la el. De-altfel, George Homeu avusese şi un motiv anume să-l invite, dar tot amânase, acum se ivise prilejul.

Marin Manu fusese covârşit[6] încă de la intrare de prezenţa cărţilor. Peste tot cărţi. Nesfârşite rafturi şi vitrine cu cărţi. Căpitanul se uita încântat, uimit, le pipăia din priviri apoi, mai târziu, a frunzărit câteva. George a adus două ceşcuţe de cafea, o cutie cu ţigări, s-au scufundat în nişte fotolii uriaşe, adânci, împresuraţi de cărţi. Marin Manu îşi reaminteşte şi acum întâile cărţi descoperite de el acolo: O *Gramatică românească* scrisă de N. Bălăşescu şi tipărită în 1850, o carte despre *Luptele românilor în resbelul din 1877-1878* imprimată de T. C. Văcărescu în 1887, un volum *Stilistica sau cursu de literatură în prosă* de Ghenadie Enăceanu, scos de Typographia „Lucrătorii associaţi" în 1874... Ofiţerul răsfoia cu emoţie lumea aceea de demult, surâse când descoperi o cărticică intitulată *Romeo şi Julieta la Mizil* de Ranetti, apoi se înnegură, ceva se crispă iute în el când citi pe coperta altei cărţi *Mormântul unui copil*, sub semnătura marelui Sadoveanu. George îl urmărea atent, îl privea în linişte, pândea un moment prielnic pentru taina lui. Şi clipa aceea veni de îndată ce Marin Manu întinse mâna după carte, un volum franţuzesc *Histoire de Napoléon*, ieşit de sub pana generalului de Ségur, la numai patru ani după moartea celebrului împărat. George Homeu făcu un gest scurt, îl opri, îi ceru cartea şi o deschise cu dexteritate într-un anume loc. Vorbi apoi simplu, parcă şi-ar fi continuat un gând întrerupt de curând...

— Într-o seară, nu-i prea mult de atunci, aşa cum fac de obicei cu noile mele achiziţii, am început să pigălesc cartea aceasta, filă cu filă, încet, pe îndelete. Astea sunt ceasurile mele cele mai bune, căpitane, alte bucurii mai mari nu mai am. Şi de atunci mi-au albit nopţile. Pentru că, iată ce mi s-a întâmplat. Şedeam tot în fotoliul acesta, trecuse de miezul nopţi şi eu tot mai răsfoiam

[6] „copleşit" pare a fi mai potrivit aici. (n. hy.)

cartea, netezeam colţurile răsfrânte ale foilor, adăstam asupra vreunui pasaj mai tulburător, mergeam mai departe, mergeam încet, când deodată la pagina 175, în spaţiul alb de sub sfârşitul capitolului al cincilea, dau peste o însemnare neobişnuită. De fapt, o mărturisire. Am citit-o stupefiat. Poftim, te rog citeşte-o şi dumneata!

Şi-i întinse numaidecât cartea, cu o mină crispată şi rece ca gheaţa.

Căpitanul Marin Manu n-a uitat nici astăzi acele rânduri scrise acolo mărunt, cu cerneală violetă, un scris chinuit, febril, bărbătesc.

„Eu am ucis-o pe Stela. Am împuşcat-o cu propria ei armă, un pistol mic, nemţesc, pe care i l-am descoperit chiar astăzi în poşetă. Mi-a râs în nas, nenorocita, nu a râs, a rânjit. A scuipat într-o parte cu scârbă şi a recunoscut că trăieşte, de mai mulţi ani, cu Hans, că m-a detestat întotdeauna, că nu m-a iubit nicio clipă măcar, că n-a făcut decât să execute instrucţiunile lui Hans şi că de-acum, gata. Sunt liber să mă întorc lângă fusta Laurei. N-am putut suporta nici umilinţa, nici trădarea. Am împuşcat-o pe loc. Am plecat apoi năuc pe străzi. Bombardamentul care a izbucnit însă chiar atunci, m-a trezit la realitate şi am alergat într-un suflet acasă. Prea târziu. Mama pierise sub dărâmături. Laura a scăpat ca prin minune, fiind plecată în oraş. Sunt hotărât să-i cer iertare. Tot astăzi am aflat că şi clădirea în care am ucis-o pe Stela s-a prăbuşit sub bombe, înlăturând astfel urmele crimei. Mă va ierta Laura? Doamne-dumnezeule, a murit mama! Asta-i pedeapsa cerului. Sunt un asasin! Mâine plec pe front. După război, mă voi preda autorităţilor să fiu judecat. Pentru momentele de laşitate, de astăzi şi de mai târziu, las aici mărturie aceste rânduri.

Bucureşti, 4 aprilie 1944.

Ion Gorunescu”.

Tot în duminica aceea, George Homeu i se destăinuise căpitanului că s-a lăsat, fără să vrea, prins de povestea asta urâtă, că nu mai are tihnă, că-l bâzâie tot timpul nişte întrebări aiurite prin cap, că degeaba şi-a zis el că nu-i pasă, că nu-l interesează, întrebările alea afurisite se ţin cu tot dinadinsul de viaţa lui, că, adică, cine-o fi Ion Gorunescu ăsta? Dar Hans? Dar Stela care îi execută dispoziţiunile? Apoi Laura, probabil nevasta lui Ion, ce-o fi cu Laura? O mai fi trăind? S-o fi întors ucigaşul de pe front? O fi mărturisit? O fi fost judecat? Putrezeşte încă prin cine ştie ce puşcărie? A murit? Uite-aşa, tot aiureli din astea mă sâcâie şi-mi pustiesc nopţile albe. Ce zici, căpitane, îl privise cu ochi fierbinţi George Homeu, ce zici, putem spera vreo limpezire în harababura asta?...

Bătrânul gazetar izbutise, îl incitase, îl captase iremediabil pe Marin Manu în noianul său de întrebări, de nelinişti. Căpitanul a discutat cu câţiva colegi mai în vârstă, a răscolit arhive din vremea războiului, şi-a extins investigaţiile pe urma unor ipotetice piste, firavele bănuieli dispăreau una după alta, se destrămau puţinele certitudini. E curios, foarte curios cât de mult se poate schimba lumea în patruzeci de ani! Alţi oameni, alte locuri, alte întâmplări. Oare chiar atât de puţin să însemne viaţa unui om? Oare uitarea să fie atât de tiranică? Târziu, după câteva luni de căutări, de alergătură, de iscodiri, a descoperit în sfârşit la un azil de bătrâni o femeie trecută de optzeci de ani, paralizată pe jumătate, ţintuită la pat, dar cu mintea încă limpede, uimitor de limpede pentru vârsta ei. Exista o singură informaţie cum că bătrâna aceasta ar fi locuit cândva pe aceeaşi stradă cu Ion Gorunescu. O chema Eleonora Mătăsaru. Căpitanul Marin Manu s-a dus, a cunoscut-o, au discutat îndelung. Bătrâna se ţinea încă

tare. Fuma „Carpaţi” fără filtru, avea o voce groasă, aprigă, poruncitoare, privirea vie şi ascuţită ca o aşchie de sticlă.

— Ce vrei să ştii, măi copile, l-a luat ea din scurt, ce vrei să ştii? Lasă gargara aia şi dă-i drumu! Că doar nu de dragul meu ai dat buzna aici. Vei fi venit cu vreun rost... Ai auzit dumneata de moaşa Mătăsaru? N-ai de unde, că erai un ţâşti-bâşti pe vremea aia. Eu sunt moaşa Mătăsaru, măi copile, şi mă ştia toată mahalaua Matache, ehei, ce vremuri am petrecut eu...

Cum să nu, Eleonora Mătăsaru ştia, auzise despre familia Gorunescu. O cunoscuse. Câte nu aude şi câte nu vede o moaşă de mahala! El, Ion, era funcţionar pe la Externe, nevastă-sa, Laura, lucra într-un spital, a bătrână, mama lui Ion, ţinea casa, făcea menajul. O familie cuminte. Toate bune şi la locul lor, până când în viaţa funcţionarului a apărut o femeie. Stela. Era frumoasă şi blândă ca o madonă. Dar chipul înşală amarnic, pentru că Stela se ţinea cu mulţi, mai ales cu nemţi. N-o mai sătura nimeni, iar Ion murea după fundul ei. De aici i s-a tras toată nenorocirea. Războiul macină nepăsător tot felul de nenorociri, de absurdităţi, de drame, pe care apoi le leapădă şi le uită la fel de nepăsător. Cine-şi mai aminteşte astăzi de nenorocirea Goruneştilor? Doar o zurlie ca mine, care nu mai trăieşte decât din amintiri, ah, fără amintirile astea ticăloase m-aş fi prăpădit de mult!... Ion simţise, aşa la o vreme, că Stela îl joacă şi-i pune coarne, şi-atunci i-a luat ăl de sus minţile. S-au certat, s-au încăierat, din poşeta muierii, zdrang, a căzut pe pardoseală un pistol nemţesc. Ion l-a înhăţat iute, Stela îl înfrunta mai departe cu înverşunare, cu neruşinare, omul a ridicat arma, a tras, femeia s-a prăbuşit grămadă. A mai zvâcnit de câteva ori şi gata. Ion se holba la ea, apoi s-a speriat şi a fugit chiaun pe străzi. S-a întâmplat însă că nevastă-sa să-l urmărească în ziua aia, ştia că trăieşte cu una de pe lângă piaţa Buzeşti, că o cheamă Stela, şi

voia s-o păruiască zdravăn pe târâtura aia, să-i lase omul în pace. Aşteptase o vreme afară, apoi auzise detunătura de armă şi-l văzuse pe Ion ieşind din locuinţa concubinei desfigurat de spaimă. Era o femeie curajoasă Laura, n-a pregetat o clipă, a urcat, a intrat în casă, se aştepta să-şi vadă rivala în agonie, într-o baltă de sânge, şi nu mică i-a fost groază descoperind-o că râde singură prin odaie, chicotea ca o bezmetică şi încerca să pună ordine printre lucrurile răvăşite...

Măi copile, povestea încă moaşa Mătăsaru, cufundată în lumea ei de demult, măi copile, să ştii de la mine, astea care umblă din drâng în drâng au un tupeu nemaipomenit. Văzând-o pe Laura în pragul uşii, râsul i-a devenit dungos, râdea acum aşa, şmechereşte, şi i-a povestit imediat toată ispravă. Că Ion a vrut într-adevăr s-o împuşte, s-o omoare, că a tras asupra ei, dar că pistolul era o jucărie, era o armă de operetă, cu gloanţe oarbe, el n-a ştiut însă, ea a făcut pe moarta şi tâmpitul a rupt-o la fugă speriat. Cată-ţi, fă, bărbatul şi du-l acasă! i-a zis madama aia Laurei. Ia-l şi priponeşte-l de pat, că nu-i bun de crai!... Atunci a scos Laura din buzunarul pardesiului un pistol adevărat, tot nemţesc, dar adevărat, şi calmă, fără un cuvânt, fără replică măcar, a tras. Pupăza a căzut mototol, cu zâmbetul ăla parşiv îngheţat pe buze. Şi taman atunci s-a dezlănţuit bombardamentul, nenorocitul ăla de bombardament din 4 aprilie. Laura abia a apucat să fugă, să dispară, că o bombă a şi căzut peste casă, în urma ei, spulberând-o. Tot în ziua aceea a murit şi mama lui Ion sub dărâmături. A doua zi, omul a plecat pe front şi dus a fost. Nu i-a mai venit înapoi decât numele. Cine ştie pe unde i-or fi rămas oasele?! Aşa-s războaiele, seamănă în urma lor oase şi amintiri. Vrei să mă-ntrebi de unde ştiu toate astea? Înseamnă că eşti prost, măi copile, înseamnă că n-ai priceput că Laura sunt eu...

George Homeu tresărise vizibil la vorbele acestea, căpitanul Marin Manu i le repetase întocmai, şi deodată se ivi între ei o undă de încordare stranie. Bătrânul gazetar părea stingherit, se agita în fotoliu, apoi se ridică tăcut, trebălui o vreme prin bucătărie şi mai aduse un rând de cafele. Ţigările erau la îndemână, căpitanul aprinse una, sorbi din licoarea fierbinte, amăruie şi aşteptă. Nu aşteptă prea mult.

George Homeu începu să vorbească cu glas stins, parcă nesigur şi parcă uimit pe propria-i făptură.

— Aveam pe vremea aceea douăzeci şi cinci de ani şi devenisem utecist încă din 1939. În toamna anului 1942 s-a reuşit infiltrarea mea în Siguranţă. Un an mai târziu, l-am cunoscut pe Ion Gorunescu. Lucra la Externe şi aveam nevoie de un om de încredere acolo. Apoi a apărut în viaţa lui Stela. Am verificat şi m-am convins că era agenta nemţilor. Hans Kopler ţinea un cabaret de lux, undeva pe lângă Piaţa Buzeşti, foiau nemţii prin cabaretul lui. Stela era agenta lui Hans.

Era clar că şi nemţii puseseră ochii pe Ion Gorunescu. I-au aruncat-o pe Stela în braţe, femeia l-a îmbrobodit şi Ion era gata să se înhame la orice prostie. Atunci am intervenit noi şi, pe ocolite, prin interpuşi, am avertizat-o pe Laura, pe nevastă-sa. O scenă de familie pe care i-ar fi făcut-o Laura, l-ar fi răcorit îndeajuns. Continuam, totodată, să-i urmăresc îndeaproape pe Stela, pe Ion şi pe Laura şi, spre stupoarea mea, am prins o legătură la care nici nu mă gândeam. La scurt timp după avertismentul nostru, în loc să-i facă un scandal cumplit lui Ion, aşa cum scontasem, Laura s-a întâlnit în taină cu un funcţionar al Ambasadei germane. Era uluitor. Va să zică şi Laura era agentă a nemţilor! Îmi era teamă de o cădere, prea mulţi spioni foiau în jurul lui Ion Gorunescu, astfel încât, pentru o vreme, am dispărut din această combinaţie. Apoi, a venit bombardamentul din 4

aprilie 1944. În acel bombardament au pierit Stela şi toţi Goruneştii: Laura, Ion şi maică-sa. Eu am avut, am ţinut în mâini, atunci, documentele de deces ale acestor patru persoane. Înţelegi căpitane, eu aşa ştiam, că au pierit cu toţii atunci, în bombardamentul acela. Abia mai târziu, după război, întâmplător am aflat că funcţionarul de la Ambasada germană, care se întâlnise în taină cu Laura, fusese de fapt un agent englez, un antifascist. Şi iarăşi mi-am amintit la vremea aia de cumplita dramă a Goruneştilor. Apoi, am uitat. Apoi, târziu, foarte târziu, am descoperit într-o carte veche mărturisirea aceea ciudată lăsată parcă cu limbă de moarte. Apoi, am abuzat de bunăvoinţa unui prieten, pe care l-am atras, aşa cum m-am priceput, lângă neliniştile şi întrebările mele. Îl rog să mă ierte!... Apropo, căpitane, nu crezi c-ar fi interesant să fac şi eu o vizită la azilul ăla de bătrâni?

Poveste amară

Niciodată n-aş fi bănuit că lumea şi întâmplările ei pot fi uneori atât de barbare. Deşi un om cu meseria mea n-ar trebui să zică în public o chestie ca asta. După istoria aia însă auzită la Craiova, pe care am aflat-o dintr-un capriciu, aş zice mai degrabă întâmplător, nu mai sunt chiar atât de sigur ce e şi ce nu e bine să spun în public. Pentru că niciodată nu vom cunoaşte îndeajuns lumea şi toate întâmplările ei...

Am acolo, la Craiova, un prieten, prieten vechi, sufletist, un tip inimos care atunci când caută ceva ştie să şi găsească. Iar în miliţie afacerea asta se numeşte *fler*. Căci miliţian e amicul meu. Am fost colegi de facultate. Numai că eu am ajuns reporter la un ziar din Capitală, iar el, Marin Manu, căpitan de miliţie la Craiova. Nu ne văzusem de mult. Destinul, hazardul şi pâinea profesională ne azvârliseră pe unul colo şi pe altul dincolo. Asta e viaţa! Înainte de a pleca din Bucureşti, i-am telefonat: Marine, vezi că vin la Craiova, am două săptămâni de vacanţă, zilele astea poate ne vedem, stop. Am sosit în bănie pe un ger cumplit. Ultima lună a anului încă nu-şi încheiase toţi nasturii la şuba, şi frigul pişcă aici, lângă apa Jiului, ca lângă Cercul Polar.

Un duş fierbinte, la hotelul „Jiul”, m-a remontat, când sunt în toane bune fredonez Corul robilor din „Nabucco”. Făceam un

tărăboi nemaipomenit cu partitura asta în baie, ceva ca în bancul ăla cu ardelenii, care „zorbeau zupă” şi n-au auzit când li s-a furat şifonierul din casă, ziua în amiaza mare, zic, pesemne, că formidabil tărăboi făcusem devreme ce, când am revenit în cameră, am dat nas în nas cu Marin Manu. Şi doar închisesem bine uşa pe dinăuntru cu cheia, mă pricep să încui o uşă... Îmi aminteam exact că lăsasem cheia în broască, iar acum cheia se răsfăţa cuminte pe măsuţă, lângă scrumieră, altă intrare odaia de hotel nu avea, eram la etajul III, uşa de la balcon era zăvorâtă, dar n-aveam eu timp atunci de fleacurile astea – la urma urmei cine îmi poate garanta că „Iarba fiarelor” e doar o simplă legendă poliţistă? – aşa că ne-am aruncat unul în braţele celuilalt, zurbagii şi nebuni, bătându-ne pe umeri, pe spate, privindu-ne ca doi studenţi care au câştigat la „Loz în plic”, iar afurisita aia de tonetă cu lozuri s-a nimerit a fi taman în faţa unui butoi cu zaibăr...

Şi, într-adevăr, Marin a refuzat şampania de la „Jiul”, comandată spre cinstirea revederii noastre, propunându-mi în schimb nişte păstrăvi cu mujdei şi zaibăr de Strehaia, dar nu aici, la hotel, ci la el acasă, că de aia a venit el aşa într-un suflet, şi trase cu ochiul, ironic, spre cheia de lângă scrumieră, de aia, ca să plecăm repede, că mujdeiul ăla are şi mămăliguţă şi că zaibărul o fi el bun rece, dar mămăliguţă îţi lasă apă-n gură când o fierbinte, aşa că hai! Şi duşi am fost. O jumătate de ceas mai târziu, ne dezmorţeam sufletul şi amintirile.

În seara aceea, atunci, am aflat una din amarele întâmplări ale oamenilor. Altfel spus, unul din neobişnuitele cazuri de miliţie crestate pe răbojul căpitanului Marin Manu. Parcă-i aud şi astăzi glasul şi gândurile...

Trăia în oraşul Filiaşi, unul Bobaru, Andrei Bobaru, văduv, bătrân, încă vârtos, cam trăsnit din fire, frecventa casa de rugăciuni a unei secte religioase, se ducea acolo mai mult să caşte gura la muieri, era cam muieratic bătrânul Bobaru, dar nu unul din ăia de mână spartă, ci se îngrijea omul de gospodăria lui cu o credinţă şi o putere care-l făceau deopotrivă temut şi respectat în rândul vecinilor. Se căsătorise târziu, cam la jumătatea vieţii, nevasta i-a murit la naştere, lăsându-i-l plocon pe Vasile, un flăcău pe care l-a crescut singur. Anul trecut, în primăvară, Vasile Bobaru a plecat în armată, iar pe 20 decembrie, a venit într-o permisie. Era pe vremea asta, tot aşa o geruială iute, pripită, prea timpurie. Acasă nu-şi găseşte părintele, casa era descuiată, din bucătărie lipsea butelia de aragaz, întrebă încolo şi-ncoace prin vecini, pe la rude, nimic. A doua zi, Vasile anunţă miliţia că i-a dispărut tatăl. Eu îl cunoşteam bine pe Bobaru ăl bătrân, era chirigiu[7] şi-l vedeam mai tot timpul cu căruţa prin spatele gării şi ştiam că nu era el omul care să dispară aşa, ca oricare altul. De aceea, nici n-am crezut povestea lui fiu-său. I-am şi zis, vezi, mă, că tat-tu o fi pe la vreo muiere, peste deal la Brăneşti sau Turburea, pe acolo te-ai dus? Tata nu lasă niciodată uşile descuiate, când pleacă undeva! mi-a răspuns Vasile, şi-n ochi i se citea un sâmbure de spaimă. Băiatul a plecat îngândurat, ziua următoare, pe 22 decembrie, a venit iar la miliţie. Mi-a adus un bilet, găsit de el la cişmeaua de lângă gardul casei, un bilet mototolit, de fapt o hârtie udă, murdară, ruptă dintr-un caiet de matematică, pe care se afla aşternut un scris lăbărţat, tremurat, cu

[7] Persoană care transporta cu căruţa, în schimbul unei plăţi, oameni sau mărfuri. (n. hy.)

litere mari de tipar. Iată conţinutul biletului „Vecină, spune-i lu' Vasilică că io am păţit o poznă mare, am fost prins la un coteţ de păsări furând o gâscă şi-o curcă şi ca să nu mă fac de ruşine să mă trimită la puşcărie am luat o sticlă de gaz şi am mers în pădure să-mi dau foc să mă mănânce jigăniile". Ăsta era biletul, îl ştiu pe dinafară. Da de unde cunoşti tu că-i scrisul lui tat-tu? îl întreb pe Vasile. Şi-mi spune băiatul, cu lacrimi în ochi, că aşa scria şi taică-său, tot cu litere de-alea de tipar, aşa obişnuia el.

În afară de sesizarea lui Vasile, biletul acesta găsit lângă cişmea era primul indiciu material al dispariţiei lui Andrei Bobaru. Am extins cercetările în tot oraşul, prin împrejurimi, degeaba. În casa dispărutului am descoperit caietul de matematică de unde fusese ruptă foaia de hârtie, biletul, dar nu şi pixul. Scriitura era făcută cu un pix cu pastă albastră. Unde să fie pixul? Cu mare greutate am găsit o probă martor pentru expertizarea grafologică a biletului. Am trimis laboratorului biletul, caietul de matematică şi proba martor.

Pe 23 decembrie, soseşte cu poşta, pe numele celui dispărut, o scrisoare expediată din Craiova. Era scrisă citeţ, cursiv, prea cursiv, un scris moale, aproape feminin, semnată „Ionel". Scrisoarea era scurtă, câteva rânduri doar, iat-o:

> *„Domnule Bobaru, ai spus că-mi dai banii când vinzi butelia. Am aflat că ai vândut-o şi cu toate astea nu mi-ai restituit banii. Să ştii că am să anunţ miliţia. Ionel".*

Istoria asta se încurca tot mai mult, devenea al dracului de încâlcită. Am trimis şi scrisoarea laboratorului, aşteptând de acolo o minune. Andrei Bobaru era de negăsit. Vasile plângea, se dădea cu capul de pereţi, îl compătimeam, dar băteam pasul pe loc. Am întins ancheta până la Craiova. Cine era Ionel? Ce rol

juca butelia de aragaz între acest ipotetic Ionel şi Andrei Bobaru? Împrumutase vreo sumă de bani Bobaru de undeva? De la Ionel? Cui vânduse Andrei Bobaru butelia de aragaz? Unde? A părăsit, în ultima vreme, Andrei oraşul Filiaşi? Rudele, vecinii spun că nu. E posibil ca butelia să se afle aici, în oraş. Dar el, Andrei Bobaru, unde se află? S-a sinucis, într-adevăr, cum scrie în biletul ăla? A fost asasinat? O fi fugit şi stă ascuns pe undeva? Cercetările continuau pe câteva piste precare...

În 24 decembrie, am primit răspunsul laboratorului. Nădejdi puţine. Nu s-a putut stabili cu precizie, dacă biletul găsit lângă fântână a fost sau nu scris de Andrei Bobaru. Pentru aceasta ar fi trebuit să furnizăm specialiştilor de acolo o altă probă-martor, revelatoare, clară, spre a se putea trage o concluzie fermă. Adică, exact ceea ce ne lipsea nouă cu desăvârşire, Andrei Bobaru punând mâna pe plaivaz doar din an în paşte, dacă nu şi mai rar. Scrisoarea expediată din Craiova întrunea caracteristicile unui scris feminin, cu elemente de contrafacere şi atât. Autorul? Ca în zicala aia cu fânul şi cu acul. Am revenit la Filiaşi, l-am scotocit cu încăpăţânare, cu răbdare, nu mai dădusem geană în geană de câteva nopţi, eram toţi frânţi, nervoşi, încăpăţânaţi. Ştii ce-nseamnă încăpăţânarea? Să faci o treabă, o anumită treabă cu aceeaşi tragere de inimă de parcă acolo ai descoperi comorile lui Dromichet, deşi toate-ţi stau împotrivă, lucrurile, locurile, faptele şi doar nasul tău, de copoi bătrân, el singur te mai îndeamnă, caută, caută!... Şi iată că, pe 25 decembrie, în pădurea de la marginea oraşului, într-o râpă de sub un deal de-acolo, ce se cheamă dealul Melineştilor, am descoperit cadavrul lui Andrei Bobaru. Avea capul şi faţa înfăşurate cu un prosop murdar, iar pe corp arsuri adânci, oribile. În jur mirosea a gaz, a petrol lampant. Câţiva paşi mai încolo, am dat peste o sticlă de gaz golită, mai multe beţe de chibrit arse şi mi-am amintit de biletul

găsit la fântână. Pământul era îngheţat, îngheţat era de vreo două săptămâni, aşa că urme plantare n-am putut ridica. Dintr-unul din buzunarele cadavrului am scos un pix cu pastă albastră. Vasile spunea că taică-său nu obişnuia să poarte aşa ceva prin buzunare. Al cui era pixul?

După necropsie, raportul medico-legal era categoric: Andrei Bobaru sucombase, ca urmare a unui infarct miocardic, în data de 20 decembrie; fusese transportat apoi în pădure şi cineva încercase să-i dea foc, stropindu-l cu gaz; arsurile fuseseră produse la scurt timp după deces; în ultima parte a vieţii, victima suferise de inimă, boala având o denumire savantă: *cardiopatie ischemică*. Verificând în evidenţele policlinicii teritoriale, am constatat acelaşi diagnostic. Va să zică, cineva ştia precis că Andrei suferea grav de inimă, l-a atras într-o cursă, bătrânul s-a lăsat prostit, acel cineva i-a declanşat apoi infarctul şi gata. Andrei Bobaru a dat în primire. Unor suferinzi de soiul acesta, lovitura fatală li se poate administra într-o mare diversitate de moduri: o stare deprimantă, o spaimă teribilă, o bucurie prea mare, o furie violentă, un efort fizic scurt şi puternic, o masă prea îmbelşugată etc. Cine a urmărit, cine a dorit acest sfârşit dramatic? L-a pus cineva la cale? S-a produs întâmplător? O fi fost chiar dorinţa lui Bobaru? Dorinţă, greşeală sau crimă? Să omori un om pentru o butelie de aragaz, iar apoi să-l cari în pădure şi să-i dai foc? E cu putinţă?! De ce avea Andrei Bobaru capul şi faţa înfăşurate cu un prosop? Producea oroare cuiva chipul victimei? Să fi fost opera unui nebun? Am lărgit cercul suspecţilor cât am putut. Am cernut apoi cu migală, cu răbdare... Câteva nume îmi reţinuseră atenţia, îmi zgâriaseră îndoielile alea de pe suflet...

Unul era Petre Zgarbură, măcelar, cu el se duşmănise o vreme Andrei Bobaru. Măcelarul îl ameninţase, în câteva rânduri, c-o

să-i vină el de hac într-o zi. Zgarbură era un tip burduhănos, înalt, uriaş şi violent. Avea muiere tânără şi de la muierea asta pornise duşmănia între cei doi bărbaţi. Dar măcelarul avea alibi, avea acoperire temeinică pentru toată ziua de duminică, pentru că într-o duminică picase acel 20 decembrie.

A doua persoană bănuită era Safta Viţelaru, o vecină de-a victimei, văduvă şi ea, se certase de curând cu Andrei Bobaru pentru nişte păsări de curte, care săriseră gardul dincolo, la Safta, şi dispăruseră, parcă intraseră în pământ. Andrei i-a strigat „Hoaţo”! şi a înjurat-o, iar văduva l-a blestemat, că e un ticălos şi că o să-i pună foc la casă dacă se mai ţine de capul ei. Safta e o muiere tare aprigă, e bărbătoasă şi în putere, saltă în spinare sacul de grâu ca un hamal. Şi mai era ceva. Vecina lui Bobaru nu avea alibi. Nu-şi putea justifica timpul de duminică. Şi se potriveau al dracului de bine nişte chestii. Safta Viţelaru cumpărase de curând o damigeană cu petrol lampant, din care lipseau vreo trei litri. Avea câteva arsuri la palma stângă. Îşi procurase de la „negru” o butelie de aragaz. Zicea că cineva, la piaţă, i-a suflat la ureche că are o butelie de vânzare, i-a dat omului două mii pe ea, a pus-o în sac şi a venit acasă. Habar n-are cine-i omul, de unde avea butelia, de ce-o vindea. Ea o plătise şi gata. Simţeam între tâmple nişte ciocănele, îmi venea să dorm de-a-n-picioarele, nu închisesem un ochi câteva nopţi, dar n-aveam ce face. Bănuiţii ăştia îmi stăteau de-a curmezişul în gât.

Al treilea suspect, Iaru Maricica, lucra la poştă ca funcţionară. Fusese în vorbă cu Vasile Bobaru, dar Andrei, fiind certat cu părinţii fetei, i-a interzis lui fecior-său să mai umble cu Maricica. Povestea asta fusese cusută încă înainte de a pleca Vasile la armată. Făta rămăsese cu burta la gură, s-a îmbolnăvit, a pierdut sarcina, şi-a jurat să se răzbune pe „ghiujul ăl bătrân”, care i-a distrus fericirea şi sănătatea. Maricica avea alibi pentru duminica

aia, dar mai avea şi doi fraţi gemeni, îi mai are şi acum, cu trei ani mai mari ca ea, doi arţăgoşi şi încrezuţi de se luau la harţă din te miri ce cu oricine. Ei bine, gemenii lui Iaru nu-şi puteau justifica, într-un mod rezonabil, ziua de 20 decembrie.

Mai aveam un suspect, al patrulea, ăsta era un ardelean pripăşit prin Filiaşi, îl chema Gheorghe Dudău, era paznic la Combinatul Chimic. Duşmănia dintre el şi Andrei Bobaru plecase de la un pahar de vorbă, Andrei spusese atunci nişte bancuri cu ardelenii, lui Gheorghe i-a sărit muştarul şi-a înfipt mâna în beregată omului. Scandalul a fost potolit cu greu, mulţi râdeau, mulţi îi aţâţau să se încaiere, ca la beţie, cârciuma era plină. Andrei l-a ameninţat pe ardelean că-l taie, la care Dudău a răspuns pe gânduri, încruntat şi cu ochi haini, „să vedem, să vedem!”. Interesant este că, într-una din zilele următoare, paznicul afirmase către nişte prieteni: „Afurisit Bobaru ăsta, de-abia se ţine inima-n el, da tot al dracului e! Dacă suflu o dată spre el, îl pupă fi-su rece”. Vasăzică, Dudău ştia că Andrei este grav suferind de inimă. De unde ştia? În duminica aia cu bucluc, paznicul fusese de serviciu la Combinat. Verific şi constat că aşa e, dar, adâncind istoria asta, un alt paznic îmi spune că Dudău se învoise în după-amiaza aceea pentru vreo trei ceasuri, zicea că nu se simte prea bine şi vrea să dea o fugă acasă, să-şi ia nişte pastile. Întrebat de mine, Gheorghe Dudău s-a zbârlit, n-a recunoscut nimic, apoi s-a înmuiat, a început să se bâlbâie şi să-mi îndruge o poveste idioată, că nu s-a dus acasă, ci s-a culcat într-un pod, la Combinat, e acolo un loc pe unde trec câteva ţevi de calorifer şi e cald, i-a fost somn, s-a dus şi s-a culcat. Asta a făcut, s-a culcat şi a dormit vreo trei ceasuri; după care a revenit la postul de pază.

Nu mai ştiam de unde să apuc afacerea asta ca s-o limpezesc. De oriunde aş fi prins, firul se încurca, nu aveam probe, nu

aveam certitudini, îndoieli grămadă. Ocoleam să dau ochii cu Vasile. Băiatul mă privea cu tristeţe adâncă şi cu un reproş la fel de adânc. Trebuia să aflu şi să-i spun adevărul. Care adevăr? Mai aveam să umblu multă vreme după el. Aşa am ajuns la nevasta unui ceferist, o chema Anca Hariton. Femeia abia împlinise 40 de ani, soţul era cu vreo 15 ani mai vârstnic, era ceferist, mai tot timpul se afla pe drum. Nu aveau copii. Anca fusese văzută, mai înainte cu vreun an, trecând de câteva ori pragul casei lui Andrei Bobaru. Ce căuta ea acolo? Şi vorba se lăţise iute, cum că muierea lui Hariton s-ar ţine cu alde Bobaru. Apoi, oamenii au uitat. Am căutat şi eu femeia, dar n-am găsit-o. Era internată la Sanatoriul din Podari. Mă interesez şi aflu că este internată acolo încă din 15 decembrie. Nu m-aş fi dus la Podari, poate, niciodată să discut cu Anca Hariton, dacă într-una din zilele alea sumbre, din timpul anchetei, nu m-aş fi abătut şi pe la farmacia din Filiaşi. Mă sâcâia un gând şi voiam să-l verific. M-am dus la farmacie şi l-am întrebat pe farmacistul de acolo, un bătrân tare cumsecade, l-am întrebat o chestie, mai mult de rutină. Farmacistul a răsfoit un registru, s-a uitat prin hârtiile lui, mi-a confirmat gândul... M-am dus la miliţie, am dat câteva telefoane, pe unul din colaboratorii mei l-am trimis la Procuratură, pe altul la casa lui Bobaru, iar eu am plecat repede la Sanatoriul din Podari.

— De când sunteţi internată? o întreb eu pe Anca.

Era o femeie frumoasă, cu privirile numai ape-ape. Bărbia voluntară, buzele senzuale. Împungea aerul cu nişte sâni obraznici, provocatori.

— Din cincisprezece, îmi răspunde ea cuminte.

— Aveţi în casă o butelie de aragaz?

— Da.

— A cui este?

— A lui Andrei Bobaru. Mi-o împrumutase încă înainte de a mă interna în sanatoriu, voiam să tai porcul şi n-aveam cu ce-l pârli, îmi explica, uşor încruntată de efort, Anca. Apoi, m-am îmbolnăvit.

— Aţi părăsit vreodată sanatoriul, de la internare? întreb cu gândurile aiurea.

Ştiam răspunsul.

— Da.

— Când?

— Duminică, pe 20 decembrie.

— Unde aţi fost?

— Acasă, la Filiaşi.

— Dumneavoastră aţi scris biletul acela în care Andrei afirma că vrea să-şi pună capăt zilelor?

Anca Hariton nici n-a clipit măcar.

— Da, eu l-am scris.

— Şi scrisoarea semnată „Ionel”?

— Tot eu.

Anca pălise, dar tot frumoasă era.

Las baltă prudenţa, bunul simţ, strig la ea, ţip, zbier revoltat:

— Şi toată înscenarea aia monstruoasă din pădure? Pentru ce toată mascarada asta oribilă? La ce bun?

— Frica, dom-le căpitan! scânceşte femeia ca un câine bătut. Frica mi-a întunecat gândurile. La început, frica îţi ia minţile. Te face din om neom.

Anca Hariton se uită o clipă, speriată de moarte, la mine, se uită fix în ochii mei, apoi începu să plângă încetişor, tăcut. Nu insist. Începe să vorbească singură, într-un târziu, calmă, cu lacrimi uscate.

— Andrei Bobaru a murit cu mine, adică a murit când eram împreună... vreau să spun, că a murit... Am fost împreună în

duminica aia, ne-am întâlnit, am mâncat, am băut o sticlă de vin şi... Asta-i! A murit când ne iubeam... M-am speriat ca o zurlie, mi-a venit rău, am leşinat, când m-am trezit Andrei era mort. Nu cred că vă puteţi imagina prin ce am trecut eu atunci. E groaznic. Am acţionat după aceea ca o nebună, l-am cărat în pădure, am început să-i dau foc, am scris biletul acela, a doua zi am fost din nou la sanatoriu. N-am spus nimănui, de atunci mă feresc de oameni, mi se pare că văd peste tot ochi acuzatori. Toată viaţa m-am dat în vânt după bărbaţi, nu mi-e ruşine... Şi omu-meu ştie şi mă lasă aşa cum sunt eu. N-are ce-mi face. Asta-i boală. Fără leac, dom-le căpitan. Nu ruşine mi-a fost atunci. Ci frică. Fri-că! silabisi Anca şoaptele. Apoi, m-am liniştit. Mi-am zis că dacă pe lume sunt atâţia şi atâţia oameni cu carte, cu şcoli înalte, vor şti ei să afle adevărul, că nu eu l-am omorât pe Andrei, că nu a fost vina mea, că drăguţul de el a crăpat într-o clipă de iubire...

Anca Hariton tăcu, se aşază pe pat, cu ochii în parchet, cu mâinile în poală. Arăta sfârşită, tiranizată încă de frică pe care abia şi-o lepădase.

— Cât v-a dat Vasile Bobaru pentru toată istoria asta? am şoptit calm, detaşat, neslăbind-o însă din priviri.

A urlat numaidecât că o turbată, îşi azvârlise braţele către tavan, răcnea ca o smintită şi a sărit cu unghiile la mine. Nu mă aşteptam la reacţia aceasta furibundă, disperată a femeii. M-a zgâriat, m-a umplut de sânge pe faţă, abia am domolit-o cu ajutorul medicului care intervenise înspăimântat la ţipetele ei...

În aceeaşi zi, Anca Hariton a recunoscut că se ţinuse tot timpul cu Vasile Bobaru, iar nu cu Andrei, că Vasile era un bărbat straşnic pentru care orice femeie şi-ar fi rupt capul, că Vasile venise în permisie din armată, venise cu mare grabă, deoarece auzise că bătrânul dăduse zvon că-şi va scoate economiile de la C.E.C., bani agonisiţi într-o viaţă de om, şi-i va dona pe toţi

sectei, pentru construirea unei case de rugăciuni... Cum l-a omorât Vasile pe taică-su, ea nu ştie, e treaba lui. Când a chemat-o la el, ea n-a ştiut nimic, a plecat de la sanatoriu, s-a dus ca lunatecă... Îl iubeşte pe Vasile ca pe lumina ochilor, s-au întâlnit, Vasile era pătimaş. Abia după aia i-a spus Vasile că bătrânul a crăpat, că e dincolo, în cameră. L-au cărat împreună în pădure, cu căruţa, după care el s-a întors acasă, iar ea a rămas să împlinească restul, aşa cum o învăţase el. Pentru ticăloşia asta Vasile i-a dat zece mii de lei...

Când m-am întors la Filiaşi, Vasile Bobaru era deja arestat. Era tăcut şi colţuros ca o stâncă. Nu scotea un cuvânt. Nu recunoştea, nu se apăra. A cedat abia când l-am întrebat ce-a făcut cu fiolele de stricnină pe care le-a cumpărat de la farmacie. Şi-a recunoscut faptele cu o dezinvoltură şi o seninătate monstruoase. Vasile i-a administrat lui taică-său stricnina într-un pahar de vin; i-a declanşat infarctul şi gată! Asta-i tot...

Vorbele căpitanului Marin Manu, chipul şi gesturile şi vorbele lui, din seara aceea cu ger cumplit şi zaibăr de Strehaia, mi-au înfiorat gândurile şi toate credinţele de până atunci, zidind între ele o întrebare: Oare de ce, uneori, lumea şi întâmplările ei sunt atât de amare?...

Un telefon matinal

Barul „Dalila”. Rotund, larg, înalt, plin cu fum. Mesele joase, late, negre, parcă sunt nişte libărci. Lumină puţină. Muşterii puţini. Aer şi mai puţin. Izul de cafea, deodorant şi băuturi spirtoase se întreţese cu fumul greu al ţigărilor. Iau loc. Îmi omor aşteptarea răsfoind o revistă străină. Tribut plătit consemnului. Convenţie banală, propusă telefonic de un glas necunoscut. De fapt, o necunoscută. Eram la birou. Ieri. Singur. Rareori sunt singur la birou. Şi, deodată, telefonul...

— Alo, tovarăşul locotenent Stratulat?

— Eu.

— Bună dimineaţa!

— Bună! răspund stereotip, uimindu-mă, totodată, de aburul cumva misterios, conspirativ care învăluia cu tot dinadinsul acele şoapte matinale. Cu cine am onoarea? întreb voit neutru, mai mult de circumstanţă, decât profesional.

— O binevoitoare! gângurea scăzut glăsciorul de la telefon, abia mascându-şi o răguşeală tabagică. Mă numesc Aurora Dobre, prietenii mei îmi spun Auraş, Am o informaţie foarte importantă pentru dumneavoastră...

Şi, pentru că tăceam, adăugă aproape şoptit:

— Vă spune ceva numele lui Wili Mauro?

Am tresărit fără să vreau. Despre Wili Mauro profesorul acela străin, specializat în dialectologie romanică, venit în România, de vreo două săptămâni, şi care se fâţâia prin toată ţara nestingherit, cu aparatele lui de înregistrat atârnate de gât – discutasem chiar ieri cu şeful meu, maiorul Claudiu Păunescu, şi discuţia avusese multe spaţii albe...

Aurora Dobre şi-a manifestat dorinţa să ne întâlnim la barul „Dalila". Bar de zi. Barul ăla lipit de spatele cinematografului „*Drum Nou*". Să ne întâlnim acolo, exact peste două ore şi jumătate, adică la ora 11:00. Semn de recunoaştere? „Păi, v-aş sugera să ţineţi în mână o revistă străină, eventual una germană, bine?" şi Auraş şi-a luat numaidecât la revedere, apariţie meteorică, solitară, bizară, în dimineaţa unui locotenent de securitate.

Maiorul Păunescu era plecat până a doua zi, în provincie, ceilalţi colegi fiecare cu problemele lui, unde să-ţi mai sprijini întrebările?

Mi-am recitit notiţele, din discuţia aceea de ieri, cu şeful, m-am înarmat cu răbdare, mi-am încropit o alură de stâlp de cafenea şi, cu un „*Der Spiegel*" în mapă, descind la „Dalila"...

La o masă alăturată, două fete brune şuşotesc tăricel, aruncându-mi ocheade peste umeri.

Timpul trece greu, foarte greu, când ai în mână o revistă citită şi răscitită, când aştepţi o întâlnire profesională într-un bar. Când lumea din jur te calcă pe nervi cu platitudinea, cu mediocritatea ei, când fetele alea de alături chicotesc vulgar, când te uiţi la ceas disperat... cum, n-au trecut decât cinci minute?!...

Şi peste gândurile mele, care cam începuseră să se urâţească, se aşternu brusc prezenţa lui Auraş, mică, fragilă, blondă, de o feminitate provocatoare, salutându-mă discret, surâzând cu un

strop de oboseală în priviri, aşezându-se apoi în faţa mea, vaporoasă ca o poveste stranie, captivantă.

I-am răspuns salutului, surâsului, o priveam încordat, tulburat de farmecul ei aţâţător, aşteptam. Are şi răbdarea farmecul ei...

Auraş a cerut cafele, coniac, ne-am scos ţigările. A flecărit ceva despre vreme, despre modă. Coniacul l-a savurat îndelung, vicios. Cafeaua a băut-o rece, din două sorbituri. Apoi, s-a ridicat ştrengăreşte, îmbiindu-mă la plimbare. Oricum, răbdarea mea nu era un zid prea uşor de escaladat.

Şi abia afară, în larma citadină, pierduţi în rumoarea şi neastâmpărul visceral al marii metropole, Aurora Dobre mi-a murmurat o chestie interesantă, foarte interesantă...

Maiorul Claudiu Păunescu mă asculta îngândurat, detaşat, bătând desigur alte cărări cu gândurile lui – mereu încifrate, paradoxale, contradictorii – nu ştiai niciodată prea bine ce gândeşte în clipa când povesteai, îi raportai conştiincios ceva, tu te omorai să fii cât mai clar, cât mai limpede în cine ştie ce caz născut sub soarele fierbinte, extrem de fierbinte, al urgenţei, iar el te întreba aşa tam-nesam, calm, distanţat, dacă ai vizitat vreodată mănăstirea Dragomirna sau dacă l-ai citit pe Noica, ori ştii cu ce tramvai se ajunge la Institutul „Minovici”. Tu te poticneai caraghios în explicaţiile tale, te opreai, răspundeai aşa şi aşa, cum te pricepeai, la întrebările insolite ale şefului, reluându-ţi apoi cu greu firul alambicat al raportului. Şi cine ştie când, a doua zi, sau a treia zi, ori mai târziu, aflai uluit că suspectul tău trecuse mai alaltăieri şi pe la Dragomirna, sau că îi face de vreo săptămână curte unei tinere cercetătoare de la „Minovici”, ori poate că

întrebările maiorului se pierdeau pe drum, ca nişte curiozităţi, ca nişte neîmpliniri...

Aşadar, şeful mă asculta îngândurat, îndepărtat, iar eu mă străduiam să-i relatez despre telefonul Aurorei, despre întâlnirea de la bar, despre domnul Mauro, specialistul ăla în dialectologie romanică.

Auraş nu-şi ascunsese deloc condiţia precară, frivolă, în care se complăcea. Avea nişte prieteni, nişte prietene... „Ca tot omul, domnule locotenent! îmi susurase ea repede-repede, aproape lipită de umărul meu, atunci, în forfota protectoare a bulevardului Magheru. Trebuie să trăiesc şi eu, nu? Am dat de cinci ori la medicină şi tot de atâtea ori am căzut. E o modă. Mulţi se dau în vânt astăzi după medicină. Acu-i vremea doctorilor! Aşa zice şi tanti Andreea. Dar n-a ţinut. Poate că nu m-a dus nici capul. Însă nici bani pe meditaţii n-am dat. Am o tanti în Bucureşti, tanti Andreea, stau la ea, din pensioara ei ne ajutăm amândouă. Eu îi fac târguielile, frecţiile, menajul. Mai fac apoi, colo şi colo, câte un mic serviciu, mai pică ceva, oamenii au nevoie de o ţigară bună, de o cafea bună, de un medicament mai rar. Eu găsesc. Mă zbat, alerg, găsesc. Păi, nu? Trăiesc şi eu! Ce pot să fac? Deci, asta sunt! N-am o firmă prea grozavă, în încurcături însă nu mă bag... De aia v-am şi dat telefon. Numele vi-l ştiu de la o prietenă. Nu-ş de unde zicea că vă cunoaşte, parcă de la o şedinţă, sau conferinţă, sau aşa ceva. Mi-am zis că un ofiţer tânăr poate înţelege mai uşor o gâsculiţă ca mine, vreau să spun că, gestul acesta al meu... Adică, ce mai, într-o seară, la restaurantul „Lido”, am cunoscut un străin. Zicea că e profesor în dialecte romanice şi că se numeşte Wili Mauro. Un tip inteligent, comunicativ şi plin de bani. Am mâncat, am băut, după miezul nopţii ne-a invitat pe toţi sus, la el, în apartament. Eram trei perechi. Mauro se lipise de una, Sofica, de la teatrul de păpuşi, eu

eram cu Lulu, aşa un soi de prieten pentru sărbători, e cascador la Buftea, şi mai era o pereche, Irina şi Doru, amândoi recepţioneri la Hotelul „Rarău”. Ne-am dus, am urcat, Mauro a desfundat nişte sticle, am jucat cărţi, s-au spus bancuri, cafelele ne-au împins, târâş-grăpiş, până în zori. Ce mai, ne-am cam prăfuit. Dar nu într-atât încât să nu mă scandalizeze o chestie. Mauro ăsta e o secătură. Să vedeţi ce s-a întâmplat. Apartamentul ocupat de Wili Mauro se compune din sufragerie, dormitor, baie şi două holuri spaţioase. Baia are două uşi. La un moment dat, m-am dus la baie, dar n-am mai revenit în sufragerie, ci am ieşit pe uşa cealaltă, într-unul din holuri, unde m-am întins puţin pe o canapeluţă lipită acolo de perete. Holul acela are trei uşi: una dă în baie alta în dormitor, cealaltă afară. Cum stăteam eu aşa întinsă, uşa dormitorului îmi venea chiar lângă frunte. N-am ştiut de la început că e întredeschisă, ci abia când am auzit zgomotul altei uşi, din interiorul dormitorului, apoi un dialog aproape şoptit, ciudat. Am recunoscut numaidecât glasurile lui Mauro şi Irina. Recepţionera îi cerea nişte bani, Mauro a spus că-i dă, dar vrea garanţii. Atunci, Irina i-a răspuns că zapisul lui Petre Cercel, chiar aşa a zis, am auzit foarte clar, zapisul lui Petre Cercel se află pe mâini sigure, iar banii vor ajunge unde trebuie. Atât. Apoi, am auzit iar zgomotul celeilalte uşi şi, odată cu liniştea, m-a cuprins o spaimă nebună. Unde nimerisem? Cine era, de fapt, profesorul Mauro? Ce punea la cale cu Irina? Aici sunt lucruri necurate, domnule locotenent, eu pe la ei nu mai calc. Ce-mi trebuie mie necazuri? Bună ziua”.

Şi Auraş a plecat brusc, parcă rupându-se de lângă mine, pierind numaidecât în şuvoiul pietonilor.

Maiorul Păunescu a pocnit iute din palme, o singură dată, pătrunzător, după care a râs aşa, într-un dinte:

— He, he, crezi că Mauro e prost? Ăsta e tartor bătrân. Fii atent, foarte atent!

A trecut de-atunci o săptămână. Mult? Puţin? Mie mi s-a părut un veac. Şeful mi-a lăsat pe cap toată afacerea cu Mauro. Trafic ilegal de vechi documente istorice. Spionajul modern nu ocoleşte nimic. Adună tot, strânge tot ce-i omenesc sub puterea lui tentaculară. Şi ce poate fi mai omenesc decât istoria? Zi de zi, o săptămână întreagă am fost pe urmele lui Wili Mauro. Investigaţii, identificări, supraveghere discretă. De la Auraş, am ajuns la Mauro, de la Mauro la Irina, de la Irina la un muzeu din Moldova. Muzeul mi-a deschis alte două piste: una către un fost învăţător, din Bacău, pensionar, om trecut de optzeci de ani, care credea că donează, spre veşnică păstrare, unui muzeu, un document istoric emanat din cancelaria voievodului Petru Cercel; cealaltă pistă ducea către un misit, un soi de escroc voiajor, care urma să preia zapisul lui Cercel de la bătrânul învăţător din Bacău, vânzându-l apoi, prin intermediul Irinei, domnului Mauro, alias profesor de dialectologia romanică.

Puteam, desigur, să previn dispariţia înscrisului voievodal, avertizându-l pur şi simplu pe Mauro, invitându-l apoi să ne părăsească patria şi să ne lase istoria în pace. Dar ar fi fost un tratament prea blând pentru un ticălos ca el. Trebuia realizat flagrantul...

Şi totuşi, de ce n-oi fi fost eu mai atent, atunci, în săptămâna aceea, la una din replicile maiorului Păunescu? Doar îmi cunosc bine şeful. Sau poate că ne închipuim numai, aşa ne închipuim noi unii despre alţii...

Tocmai îi raportam despre bătrânul pensionar din Bacău, când şeful m-a întrebat:

— Tu ai privit vreodată Bucureştiul de la etajul cinsprezece! Ştii ce frumos arată? Fascinant!...

Întrebarea m-a aiurit oleacă, nu prea mult, nu privisem niciodată oraşul de la etajul cinsprezece, am trecut mai departe cu raportul meu despre pensionarul din Bacău, maiorul mă asculta cuminte, cuminte...

Peste câteva zile, trebuia să-l surprind pe domnul Mauro asupra faptului, asupra gestului său reprobabil, urma arestarea, judecarea, pedeapsa. Aveam toate firele cazului în mână. Şi, deodată, firele acelea s-au încurcat. Wili Mauro nu s-a mai prezentat la întâlnirea cu Irina, să preia zapisul lui Cercel. Stupefiat, am aflat că-şi făcuse bagajele în ultima clipă, plătise hotelul şi acum se îndrepta în trombă, cu „Fordul” lui, spre graniţă. Maiorul Păunescu era de negăsit, timpul presa, am dat grăbit câteva telefoane şi m-am lansat pe urmele lui Mauro.

La frontieră, şi mai uluit, l-am descoperit pe Claudiu Păunescu discutând cu deferenţă în compania lui Wili Mauro. De cum m-a zărit, maiorul – îmbrăcat civil părea mai tânăr, mai înalt, – mi-a ieşit iute în întâmpinare, mi-a făcut un semn discret şi a început să turuie şcolăreşte.

— Să trăiţi! Sunteţi tovarăşul locotenent Stratulat? Am primit ordinul dumneavoastră. Îl aveţi la dispoziţie pe domnul profesor Wili Mauro.

Parcă înghiţisem o riglă din bazalt. M-am apropiat încet de Mauro, l-am salutat, l-am întrebat sec, scurt.

— Aveţi ceva să-mi declaraţi, domnule profesor?

— Nu, domnule locotenent. Aş vrea, dacă îmi îngăduiţi, să vă felicit. Zapisul lui Cercel face o avere, dar libertatea e o avere şi mai mare. Şi am înţeles, abia în ultimul moment, că nu am nicio

şansă să-l scot din România. Cum de nu v-am simţit încă de la început, pe urmele mele?

Eram perplex... Nu aveam replică.

— Dar tovarăşul locotenent nu se referă nicidecum la documentul acela sigilat de Petru Cercel.

Maiorul Păun eseu intervenise la timp, calm, detaşat. Continuă uşor reflexiv.

— Din câte ştiu eu, dânsul vă suspectează de spionaj industrial. Este vorba de punctul de topire prin care se realizează un nou tip de aliaj metalic, atât de necesar în aviaţia modernă. Aşa-i?

Eu mă holbam năuc la Păunescu. Rigla aia din bazalt devenise piatră de moară. Domnul Mauro se albise cumplit. Bâigui.

— Nu înţeleg... se petrece aici ceva bizar... e o confuzie, e o...

— E o cădere, domnule Wili! murmură tranşant maiorul Păunescu. Orice spion aşteaptă clipa asta cu spaimă în oase. Pentru că, mai devreme sau mai târziu. Căderea tot vine.

Se mai întâmplă. Se întâmplă şi l-a case mai mari. Intri într-o înfundătură, iar tu te crezi pe bulevard... Într-adevăr, domnul Wili Mauro se ocupa cu spionajul industrial. Microfilmele descoperite asupra lui au fost demascatoare. Mauro ţesuse cu abilitate un scenariu, deopotrivă complex şi veridic. Bun cunoscător al firii omeneşti, i-a manipulat pe oameni cu uşurinţă. A manevrat în aşa fel, încât Aurora Dobre să asculte neapărat dialogul acela nocturn, a urmărit-o apoi, convingându-se că informaţia a ajuns unde trebuie. De acum securitatea va merge pe un drum, iar el, Mauro, pe drumul lui...

Înarmat cu un teleobiectiv puternic, domnul Wili filmase, din locuinţa Irinei, incinta unui modest atelier metalurgic, protejat de ziduri înalte, acolo aflându-se, de fapt, un laborator special pentru testări de aliaje metalice ultra dure. Ce folos că zidurile erau înalte?

Şi încă mă întreb, cu irepresibilă ciudă, cum de n-am reţinut eu, atunci, replica aia a maiorului: „Tu ai privit vreodată Bucureştiul de la etajul cinsprezece? E fascinant!...”

Păi, cum să nu fie fascinant oraşul, privit din locuinţa Irinei?

Fragment

Aşa că pe om nu-l poţi cunoaşte, ca pe un lucru, o dată pentru totdeauna, nu poţi zice despre el că dacă acu-i aşa, va fi şi mâine şi mai încolo tot aşa, că omul se mai schimbă cât trăieşte, se schimbă ele vremurile, d-apăi omul!...

E schimbătoare firea omului, despre ea nu poţi zice, bunăoară, ca despre firea unui cal, că-i bleagă sau nărăvaşă sau mofturoasă sau blândă, iar firea asta să-l ţină toată viaţa, s-o poarte cât trăieşte. Asta-i! că omul n-o poartă cât trăieşte... N-o poartă toată viaţa, ca pe o haină care nu se mai rupe. Firea oamenilor, haina firii lor se mai rupe din când în când – e ceva ciudat în toată chestia asta, pentru că se rupe dintr-o dată, nu se toceşte puţin câte puţin, ci se rupe brusc şi nimeni nu ştie când şi cum se întâmplă minunea asta – şi atunci Nea Cutare apare în lume cu haine noi şi tu te uiţi, mă, Boiangiule, te zgâieşti şi nu-ţi vine a crede ochilor că ăla pe care tu-l ştiai aşa şi aşa, acu' deodată ţi se înfăţişează altfel... Sau poate că omul nu şi-a schimbat firea deloc, dar aşa vrea el să pară, vrea să pară altu, mai ştii ce-i în capul lui?! Vrea să se dea drept altu, iar nu cum este el de-adevăratelea, adică aşa cum l-a făcut mă-sa, mocăit sau prea iute, cu inima ca pâinea caldă sau ticălos, deştept, prost sau fudul sau al dracului, cu răutatea sticlind în ochi, privind chiorâş la toată lumea, gata-

gata să-l înhaţe de păr pe ăla care s-ar încumeta să-l arate cu deştu' şi să-i zică: mă, neică, ce faci pe grozavul, parcă nu te ştiu io?! Deci, omul, dac-a ajuns cum a ajuns şi unde a ajuns, îşi închipuie că pe umeri are de-acu' alt cap, sau poate că-i destul de isteţ să nu-şi închipuie, şi-atunci îşi pune alte haine, se dă drept altu şi nu de puţine ori îi reuşeşte la ţanc chestia asta, încât se găsesc destui care să-l crează, adică taman cum vrea el să pară, cum îi convine lui, pe dinăuntru-i însă altfel, dar cine poate citi pe dinăuntru omului? Că io aici voiam să ajung cu vorbele astea, că de aia am cerut plaivaz şi hârtie, să scriu. Că şi io ştiu carte şi pot să scriu şi să citesc, ce dacă-s bătrân acu'? Ehei, în tinereţe am fost felcer veterinar şi n-am îmbătrânit degeaba, cunosc lumea aşa cum e, asta e, alta nu-i, şi am şi io ceva de spus...

Că de aia m-a şi chemat la miliţie tovarăşul căpitan Marin Manu, m-a chemat atunci când a dat cu ochii de mine la poartă, pe când ieşea din curtea vecinului Sevastian Popescu, că era o comisie acolo, la acareturile alea ale domnului Sevastian, mă chioram şi io ca şi alţii, iar tovarăşul căpitan s-a uitat la mine scurt, m-a salutat, a dat să treacă mai departe, apoi s-a întors şi mi-a zis: „...nea Boiangiule, parcă ai să-mi spui ceva, aşa-i?" Am dat din cap, el a înţeles şi ne-am urcat în maşină...

Cine nu-l cunoaşte pe Sevastian Popescu, vecinul meu de peste drum?! Aproape tot târgu'. La început, a stat într-unul din blocurile alea din beton armat, din Craioviţa, apoi s-a mutat central, apartament din cărămidă, patru camere pe hol, apoi am ajuns vecini. Peste drum de mine era o mică instituţie, nu-ş ce fel era că scria numai cu iniţiale, pare-mi-se o filială de institut sau cam aşa ceva, care ocupa în întregime o vilă veche, cu etaj, curte şi livadă, o casă din acelea făcute în fasonul anilor imediat după primul război mondial. Instituţia aia, sau filiala aia, s-a mutat, ori s-a desfiinţat, habar n-am, de-atunci însă locuieşte acolo vecinul

Sevastian. Locuieşte ca proaspăt proprietar. Cine ştie casa cum era altădată, acum ar avea ce privi. A devenit un mic palat, cu bazin din marmoră, arteziene, grădină, alei asfaltate şi garaj...

Gore a lui Panţîru, zugravul, mi-a spus că vecinul are şi bar acolo, înăuntru, că l-a văzut el cu ochii lui, când a pus tapetul, şi că e mare şi larg şi lung cât o iesle şi că e ticsit, sticlă lângă sticlă, şi că nu are scaune, ci numai un fel de rezemători pentru coate că, tot el zicea, aşa-i acu', musafirii stau în picioare, beau, fumează şi fac conversaţie, cu coatele sprijinite pe tăbliile alea înalte... De, la lume nouă, obiceiuri noi...

Popeştii sunt însă oameni de treabă, îmi ziceam io, şi, la urma urmei, dacă au bani, dacă muncesc şi au bani, de ce să nu trăiască la o adică aşa cum vor ei, cum le place lor... Erau drăguţi cu toţi vecinii, dădeau bomboane copiilor când îi întâlneau pe stradă, domnul Sevastian era primul care-şi sălta pălăria când trecea pe lângă mine şi asta e ceva! Păi, nu?

Curând-curând însă şi-au făcut loc şi nişte vorbe proaste... lumea e cum e, se uită, se mai uită, socoteşte, se mai uită şi la ăla şi la ălălalt şi iar socoteşte, apoi se aşterne pe bârfit, şi vorba asta urâtă se lăţeşte repede şi pute-al dracului... Acu' vreun an, cică Popeasca picase pe bec, adică a rămas borţoasă, iar vecinul s-a făcut tare negru pe chestia asta, că ei mai au un copil, pe care-l cresc ăi bătrâni, la ţară, şi că lui i-ajunge un singur plod. Apoi, i s-a îmbolnăvit omului nevasta, a fost internată la spitalul nou, ăla de lângă parc, cică i-au făcut acolo nişte analize şi doctorii au spus că soaţa lui Sevastian e beteagă rău, aşa că... s-au ştampilat nişte acte şi Popeasca a scăpat de plod. La drept vorbind, io nu ştiu ce şi cât e adevărat din toată istoria asta... gura lumii n-o astupă nici pământul... mie mi-a spus-o însă Boscan a lui Trifu, Vasile Boscan, ăla care lucrează la baroul advocaţilor, că ăsta ştie şi câte vânturi trage un mort, d-apăi!... Asta e, unu zice-aşa, altul

zice altfel, pe care să-l mai crezi? Că Parpală zice altfel, şi io îl cred, păi pot io să nu-l cred?! Că mi-i prieten, ne ştim de peste-o juma de veac, şi vine-ntr-o vreme prietenul ăsta al meu, Ilie Parpală, stă taman în partea ailaltă a târgului, vine la mine şi-mi zice ceva despre nepoată-sa Maria, care e telefonistă. Făcu ce făcu Maria, se luă în dinţi cu şeful ei de la telefoane, acu', ce-i drept, nici nu se prea spetea ea cu munca pe acolo, că aşa zicea şi Ilie, da' dădea cu clanţa când la ăla, când la ăla, până când au dat-o ăia afară de la telefoane. Io ştiam ce poamă e, îmi zice Ilie, dar mi-i nepoată, mă Boiangiule, şi sângele apă nu se face, mi-a cerut s-o ajut. Ajută-mă unchiule, zice ea, îmi spune mie Ilie, că sunt nenorocită, am ajuns pe drumuri şi dacă mă duc la taica-n sat, să-i spun, ăla dacă află mă pune cu gâtu pe tăietor... La taica nu mă duc nici moartă, unchiule, io l-a matale am venit... Şi-mi mai zice mie Ilie că i-a spus unul, că l-a văzut supărat, a aflat ce-l doare şi i-a zis, du-te mă la tovarăşul Sevastian Popescu cu necazul ăsta că te ajută. Iar Parpală a-ndrăznit, s-a dus şi Maria lucrează de atunci ca socotitoare de preţuri la aprozar. Nu mai e pe drumuri... Păi vezi, pe care să-l mai crezi acu'? Da io nu mă iau după nimeni, io am părerile mele, nu mă iau după fieştecare, după ăla sau ăla, că oamenii sunt aşa cum sunt, unii mai proşti ca oile, alţii mai răi ca nişte câini turbaţi, unul te-ndeamnă la una, altu' la alta, şi dacă te-ai lua după toţi ai ajunge ca nenorocitul ăla din poveste care a îngheţat de frig too-ot mutând soba prin casă... Aşa că mie nu-mi poate vârî nimeni în cap vreun gând rău despre vecinul meu, care mă salută şi mă respectă, că un om, dacă-i om de nimic nu respectă pe altu' şi nu dă bomboane copiilor de pe strada lui şi n-ar fi ajuns el unde a ajuns dacă ar fi un om rău şi prost, că nu-i nici rău şi nici prost, gândeam, de vreme ce stă cum stă...

Io aşa-mi ziceam şi aşa am şi crezut până ieri, când... Uite că ajung şi la treaba aia care îl interesează pe tovarăşul căpitan, că, de fapt, doar chestia asta îl interesează pe el, numai că io am ţinut morţiş să mai zic şi pe de lături câte ceva, aşa-s vorbele, se leagă unele de altele, şi nu degeaba se leagă ele între ele... Aşa că am rămas trăsnit ieri, ieri spre prânz, când vecinul meu Sevastian Popescu mi-a deschis uşa casei, mi-a zâmbit prieteneşte, m-a luat pe după umeri şi m-a întrebat de sănătate, da' io n-am rămas trăsnit că m-a întrebat de sănătate sau că mi-a călcat pragul, ci când l-am auzit ce-a zis, după al treilea ciocan de rachiu. A zis aşa, măi, nea Boiangiule, îmi spune el, matale eşti un vecin şi un om tare cumsecade, aş zice chiar că eşti prietenul meu... Apoi, m-a întrebat, iute, ia spune-mi, matale ai ceva economii strânse? Am! zic io, neştiind încotro bate 'mnealui cu gândul. Brava! zice el, bucurându-se, apoi mă întreabă iar. Ai banii depuşi la C.E.C., sau? O parte la C.E.C., alţii în casă! zic, după care întreb cuminte. Da' de ce?

Vecinul tace, se uită în ochii mei o vreme, ţintă, şi adaugă încet, rar. Ce-ai zice, nea Boiangiule, dacă matale m-ai fi împrumutat cu vreo şaptezeci-optzeci de mii, ai, ce-ai zice? Văleu! sării în sus ca ars, da' n-am atâţia gologani să-mprumut neică, de un-să am? Ştiu că n-ai, zice el, da' să presupunem că i-ai fi avut şi că mi i-ai fi împrumutat cândva, iar io ţi-aş fi dat chitanţă... adică ţi-o dau chiar acu', înţelegi? abia că îmi şopteşte el, tâmplă lângă tâmplă. La început nu m-am dumirit, credeam că-şi râde de mine şi nu-mi venea deloc la socoteală chestia asta... El a mai zis ceva, io nu-ş ce i-am răspuns, parcă umblam în dodii apoi, de-o dată, m-am luminat... Pentru că, o dată şi-o dată, tot vine el timpul ăla când trebe să dai socoteală cum ai trăit, chiar dacă ţi-ai pus haine noi peste firea vechilor năravuri...

Fragment din declaraţia unui martor, dintr-un dosar clasat.

Fiul fostului ministru

Căpitanul de miliţie Marin Manu era posomorât, derutat, n-avea chef de nimic. Nevastă-sa era internată de câteva zile la spital – mereu bolnăvicioasă, mereu palidă şi îngândurată – a vorbit cu ea mai devreme la telefon, voce stinsă, îndepărtată, nu era nici regret, nici răutate în glasul femeii lui, ci răzbăteau o sfârşeală tulburătoare, o renunţare adâncă, o mare tristeţe, un abur de iubire pentru bărbatul ei, pentru omul ei pe care vrusese să-l facă fericit şi nu izbutise, ratase. Alexandra Manu pierduse orice şansă de-a mai zămisli un copil. Marin se simte şi el vinovat de dezastrul acesta. Durerea s-a cuibărit în el şi tace... O înconjoară cu cele mai delicate atenţii, dar ea, femeia lui, îl simte departe, tot mai departe şi totuşi viaţa merge înainte, cu treburile ei, cu meandrele ei, altceva nu-i de făcut nu toate le facem şi le desfacem pe lumea aceasta aşa cum vrem noi...

Deruta şi aerul lui posomorât din seara aceea nu se iscaseră însă nicidecum din discuţia cu nevastă-sa la telefon, era de fapt o internare obişnuită. De atunci, de la necazul acela cumplit, nevastă-sa se interna, cu regularitate, de câteva ori pe an. Desigur că fiecare internare a soţiei în spital îi reamintea, în toată goliciunea, dezastrul de acum trei ani, dar frângerea aceea lăuntrică o resimţea vag, tot mai vag, topindu-se, îndepărtându-

se încetul cu încetul, abia mai licărind undeva, în străfunduri, unde nu cotrobăim în fiecare zi. Deci, gândurile lui posomorâte, mai degrabă gânduri de uimire sumbră, din seara aceea spelbă, cenuşie, altă sorginte aveau...

Zilele trecute finalizase un caz de delapidare, un caz urât, cu mulţi indivizi puşi pe căpătuială, cu relaţii şi ramificaţii în sus şi în jos, limpezise lucrurile, predase dosarul justiţiei, punct. Într-o anchetă însă de anvergura aceasta, într-un astfel de caz nu există ziduri despărţitoare, ţarcuri, teritorii strict delimitate, informaţiile se leagă unele de altele firesc, apar date noi, laterale, colaterale şi, chiar dacă lucrarea în sine este rezolvată, finalizată, nu poţi să nu iei în seamă şi celelalte informaţii şi sesizări, nu poţi să le arunci peste bord. În munca de miliţie, în munca de informaţii nu există balast, şi trebuie să cerni şi să discerni totul cu atenţie, cu răbdare, cu infinită răbdare.

O astfel de informaţie colaterală ducea către un depozit de articole cosmetice, unde urma să fie efectuată, cât de curând, obişnuita inventariere, dar că responsabilul depozitului, având unele minusuri în gestiune, va încerca probabil să-l mituiască pe cel care va executa inventarul. Căpitanul Marin Manu s-a interesat mai îndeaproape, a aflat ce a trebuit şi, exact cu două zile înainte de inventar, a sunat la uşa unei garsoniere. Aşa cum se aşteptase, i-a deschis Aurelia Dima, o femeie încă frumoasă, încă tânără, necăsătorită, cu ceva deopotrivă galeş şi provocator în priviri, în ţinută, în gesturi. Căpitanul s-a legitimat, femeia l-a invitat să intre, l-a servit cu o cafea, au fumat. Marin Manu a fost scurt, deloc protocolar. I-a spus că e de datoria lui s-o prevină, să-i arate că în viaţă există multe tentaţii primejdioase, multe pericole, şi că doar corectitudinea, atât, corectitudinea ne poate feri de dezastre. N-a insistat, n-a precizat nimic, gazda i-a mulţumit pentru sfaturi, înălţând din umeri ei, încă frumoşi, cu

inocenţă şi nepăsare, ofiţerul a salutat sec, profesional şi a plecat. Ştia de acum că Aurelia Dima – şefa echipei de inventariere la depozitul acela de cosmetice – nu se va lăsa antrenată în nicio poveste urâtă.

Căpitanul Marin Manu aproape că şi uitase despre toate astea, trecuse mai mult de o săptămână, când a fost anunţat că la poarta inspectoratului îl solicită o femeie. Era Aurelia Dima.

Cu glasul ei uşor voalat, femeia i s-a destăinuit căpitanului cu o francheţe dură, tranşantă. Întâi şi întâi i-a mulţumit pentru că a prevenit-o, pentru că altfel ar fi ajuns la puşcărie, apoi i-a mărturisit că, pentru prima dată în viaţa ei, are cu totul şi cu totul alte păreri despre miliţie. Va să zică el, căpitanul de miliţie Marin Manu a ştiut precis că ea, a doua zi, ar putea săvârşi o gravă infracţiune, a ştiut sigur şi totuşi a venit şi i-a spus să fie corectă, aşa şi pe dincolo. De ce, la o adică, de ce a făcut el, căpitanul Marin Manu chestia asta?! Ofiţerul i-a răspuns neutru, calm, corectând-o că nu a doua zi ar urma ca ea, Aurelia Dima să săvârşească infracţiunea aia, ci două zile mai târziu... Femeia a reacţionat numaidecât, precizând rar, punctând cuvintele cu gesturi aproape vulgare, că nu-i deloc aşa, că peste două zile începea inventarul ăla de la cosmetice, cu care nu avea nicio problemă, nu despre inventar e vorba aici, ci despre familia aceea de ingineri, din Calea Bucureşti, tineri amândoi, proaspăt căsătoriţi, dar care nu voiau cu niciun chip să aibă copii, iar ea, Aurelia Dima, trebuia să se ducă acolo a doua zi, deci nu peste două zile. Fusese un aranjament la mijloc, aşa cum se fac de obicei treburile astea murdare, secrete şi periculoase, Aurelia trebuia să se ducă şi s-o scape pe tânăra inginerească de necaz, de sarcină... Pentru că mama mea, domnule căpitan, turuia Aurelia, mama mea a fost moaşă comunală şi de la ea am învăţat eu treburile astea de mult, încă de când eram elevă de liceu. Mai

târziu, am încercat de trei ori la medicină, nu am reuşit, am intrat la A.S.E. şi am ajuns economistă... Dar, ce vă spun eu? Treburile astea le ştiţi foarte bine, voiam să vă spun altceva, abia acum m-am dezmeticit, m-aţi salvat de puşcărie, şi asta nu pricep eu, de ce, domnule căpitan, căpitan parcă sunteţi, nu?!...

Marin Manu era de-a-dreptul uluit de ceea ce auzea acum. El se dusese atunci la Aurelia Dima cu alte gânduri, cu alte informaţii în cap, nu ştiuse nimic despre preocupările ilegale în domeniul obstetricii ale Aureliei, ea a înţeles că... Bine că s-a oprit la timp... Acum, are probabil remuşcări... Întrebări... Ce mai vrea de la mine, acum? se întreba căpitanul, cu chipul său imobil, de nepătruns, covârşit brusc de o mâhnire surdă, de o dureroasă dezolare.

Aurelia Dima nu aşteptă prea mult răspunsul ofiţerului, îi zâmbi şters, palid, apoi deodată ochii i se împâcliră de o fulgerare adâncă, neagră, un rictus rău îi urâţi buzele senzuale. Vorbea, de astă dată, cu un fel de patimă otrăvită, cu o ură abia ţinută în zăbale. „Ştiu cine m-a turnat la miliţie. O singură persoană cunoştea că mă voi duce să întrerup sarcina aia. Se numeşte Vladimir Retegan. Este, domnule căpitan, aşa-i că el este?”. Chipul de marmoră cenuşie al căpitanului Marin Manu nu oglindea nimic, absolut nimic...

„Vladimir Retegan – istorisea mai departe femeia, absorbită complet de gândurile ei, de patima ei – este fiul fostului ministru Andrei Retegan, ministru prin 37 sau prin 40, nu ştiu precis. Reteganii au fost o familie bogată, cu blazon, cu avere. Bătrânul a stat pe la Canal o vreme, a scăpat cu viaţă, i-au murit între timp nevasta şi fratele, i-a rămas doar băiatul, Vladimir. Fiul fostului ministru şi-a terminat facultatea târziu, a terminat-o odată cu mine, deşi e mai în vârstă cu peste cincisprezece ani. Suntem economişti la aceeaşi instituţie şi trăim în concubinaj de vreo doi

ani. Vladimir este o secătură monstruoasă, o lichea ordinară. L-am părăsit de nu ştiu câte ori, dar a venit de fiecare dată după mine, mi-a căzut în genunchi şi câte altele... Nu ştiu dacă aş fi fost capabilă vreodată să mă rup de el. Cu toate ticăloşiile lui, Vladimir are uneori ceva neajutorat în el, ceva care inspiră milă, protecţie, are un aer nu neapărat seducător, nu cred că virilitatea e trăsătura lui dominantă, ci tocmai aerul acela al lui de copil mare, de copil întârziat, care se agaţă, se ţine strâns de fusta ocrotitoare, nu ştiu prea bine nici eu, poate că spun prostii... Faptul însă că el m-a împins să mă duc la femeia aia însărcinată, apoi tot el m-a turnat la miliţie, pentru că nimeni altcineva nu mai ştia de povestea asta, e prea de tot, e monstruos... Ce-a gândit: o prinde, înfundă puşcăria, rămân cu banii, scap de ea. Chiar, domnule căpitan, pentru că iar veni vorba, de ce m-aţi prevenit, de ce mi-aţi dat de înţeles, atunci, că sunteţi cu ochii pe mine, că trebuie să fiu corectă? De când miliţia face acte de caritate?". „Nu acte de caritate, ci simple sarcini profesionale", preciză monoton, cu voce albă, căpitanul. Aurelia Dima ridică din umeri, în felul ei detaşat de a se mira, apoi reveni rapid în făgaşul aceloraşi gânduri. „Avem împreună un cec de 30 000, cecul e la mine, i-ar fi rămas lui toţi banii, asta a urmărit, ticălosul, banii, pentru bani e în stare de orice ticăloşie, cum de nu mi-am dat seama până acum?!", se întreba femeia cu glasul stins, cu ochii pierduţi în poală. Continuă abia şoptit. „Şi totuşi, trebuia să mă aştept la orice de la el... la orice trebuia să mă aştept din partea lui... mai ales trebuia să înţeleg atunci, după ce a murit Retegan, bătrânul, mai ales de atunci trebuia să fi înţeles eu, de când Vladimir mi-a spus, într-o clipă de nebunie, ce-a fost cu moartea bătrânului... Doamne-dumnezeule, oftă deodată Aurelia, tresărind, parcă atunci dându-şi seama unde se află, de fapt pentru asta am şi venit la dumneavoastră, de ce m-oi fi

lungit atât? Vreţi să mă ascultaţi mai departe?” Căpitanul Marin Manu observase iarăşi fulgerul acela negru bântuind privirile femeii, tăcu, încuviinţă din cap, aşteptă, femeia îşi reluă firul povestirii. „După ce a venit de la Canal, Retegan, fostul ministru, şi-a dezgropat el ştie de pe unde bijuteriile de familie, le-a vândut, a mai valorificat prin Consignaţia nişte tablouri, cum-necum a strâns cam o sută cincizeci de mii şi i-a depus la CEC. O sută cincizeci de mii au fost atunci, la început. În ultima vreme, rămăseseră mai puţin de jumătate. Către banii aceştia ţintea Vladimir cu o poftă nesăbuită. În câteva rânduri l-am şi repezit, i-am zis să-i dea pace bătrânului, sunt banii lui. Parcă vorbeam la pereţi. Vladimir dăduse în patima jocurilor de noroc, juca poker cu nişte indivizi necunoscuţi, la nişte adrese pe care le schimba mereu şi pierdea, pierdea... L-am ajutat şi eu cum am putut... nu ştiu, poate că nu l-am ajutat deloc... cred, mai degrabă, că i-am întreţinut patima şi cu banii mei... nu ştiu... acum totul îmi apare în altă lumină... Într-o dimineaţă, gâtuit de surescitare, Vladimir mi-a telefonat să mă duc, să trec urgent pe la el că i-a murit tatăl. Murise noaptea în somn, uşor, liniştit, aşa cum mor cardiacii. I-am făcut împreună toate cele de trebuinţă. Vladimir n-a suferit prea mult, s-a liniştit repede, poate prea repede, dar atunci n-am înţeles nimic, de fapt abia mai târziu mi-am dat seama de grozăvia lucrurilor, şi totuşi am tăcut şi am continuat să trăiesc lângă un asasin. Căci Vladimir Retegan şi-a ucis tatăl. El însuşi a recunoscut acest cumplit adevăr, câteva luni mai târziu... Se îmbătase ca un porc, abia se mai ţinea drept, jucase poker şi-şi prăpădise aproape toată leafa, i-am spus atunci, deşi eram înfiorată de îmbrăţişările şi sărutările lui, i-am spus câteva vorbe mai dure, m-am smuls de lângă el şi de-o dată îl văd că rânjeşte satisfăcut şi clătinându-se se duce la haină, o atârnase pe spătarul unui scaun, şi scoate de acolo două cecuri, unul de patruzeci de

mii şi altul de treizeci de mii: moştenirea bătrânului. În aceeaşi noapte, Vladimir mi s-a destăinuit, cu vorbe trufaşe, că-i venise de hac boşorogului, că studiase îndelung problema, chiar aşa mi-a spus atunci, măi, fato, problema asta am studiat-o îndelung, că lui taică-său îi trebuia doar un bobârnac, un şoc, inima nu i-ar fi rezistat, mai trecuse peste un infarct şi gata... Vladimir obişnuieşte să repare, în timpul liber, acasă, tot felul de mecanisme fine, are degete îndemânatice şi o anumită intuiţie tehnică în treburile astea, e un soi de pasiune la care migăleşte cu o răbdare demnă de invidiat. Aranjase să-i repare unui prieten puşca de vânătoare. Era seara, târziu, se afla în casă numai cu taică-său. Bătrânul citea ceva într-un fotoliu. Alături, în altă cameră, cu uşa întredeschisă, Vladimir repara puşca de vânătoare şi mai schimbau din când în când câte o vorbă, două. Deodată puşca bubui în mâinile lui Vladimir, acesta ţipă gutural, vaierul se frânse numaidecât şi omul se prăbuşi lat, cu o bufnitură surdă, înfundată. Bătrânul părinte mai avu puterea să vină până în pragul camerei, să privească nenorocirea şi se prăbuşi şi el acolo, pentru totdeauna, fulgerat de al doilea infarct. Câteva minute mai târziu, Vladimir s-a ridicat, a zvâcnit iute în capul oaselor. Şi-a privit părintele îndelung şi abia când s-a convins că e mort l-a luat în braţe, l-a dus în pat, l-a dezbrăcat şi l-a acoperit cu plapuma... Nu ştiu ce-o fi făcut în noaptea aia, a dormit, n-a dormit, cred mai degrabă că a dormit buştean, apoi dimineaţa m-a sunat la telefon... Acesta e Vladimir Retegan, domnule căpitan, n-aveţi cum să-l pedepsiţi, nu sunt şi nu pot fi adunate probe împotriva lui... De ce mi s-a destăinuit atunci, nu ştiu. De ce m-a împins să mă duc la fata aia s-o chiuretez, apoi m-a turnat la miliţie, iarăşi nu ştiu. Oare, tot din cauza banilor?! Cum de m-am putut lăsa atrasă de acest ticălos?! De ce l-am acceptat în continuare, de ce am tăcut până acum? Sunt

întrebările mele la care n-am să pot răspunde niciodată, la care nu poate răspunde nimeni... Aseară a venit la mine, nu l-am primit, a plâns ca un copil, ca un disperat, mă imploră să nu-l resping, că el nu poate trăi fără mine. Îi luceau lacrimile în ochi. Mie îmi venea să-i dau cu ceva în cap. Nu i-am spus nimic, nimic, mi se încleştaseră fălcile de scârbă, de oroare. L-am alungat ca pe un câine, apoi m-am hotărât să vin la dumneavoastră... La urma urmei, pentru ce am venit, nu sunt prea sigură. Nu ştiu precis. Să vă mulţumesc? Am făcut-o atunci, când aţi fost la mine. Să-i vâr la puşcărie pe Vladimir? E o prostie, nu poţi judeca şi condamna un om numai pe bază de presupuneri, vorbe, confesiuni. Asta e, de fapt nici nu ştiu ce nevoie anume m-a împins astăzi către dumneavoastră. Şi nici nu ştiu dacă am făcut bine ceva ce am făcut. Poate că sunt o zurlie. Oricum, vă mulţumesc încă o dată şi să auzim de bine”...

Şi Aurelia Dima a plecat uşor gârbovită, răvăşită de gânduri contradictorii, şi nu mai avea nimic din aerul acela provocator şi felin de altădată.

Căpitanul Marin Manu rămase în biroul său singur, posomorât, derutat, apoi, într-un târziu, deschise agenda de lucru, notă pe o filă albă, citeţ, cu majuscule „FIUL FOSTULUI MINISTRU”, şi mai jos, în paranteză, „Vladimir – Aurelia”. Se gândi o clipă, făcu un gest nedefinit cu mâna în aer şi tăie numaidecât cu două diagonale nervoase, repezi, cuvintele notate acolo, rămase în aceeaşi poziţie încordată, aproape cabrat asupra hârtiei, după care scrise iarăşi, apăsat, „Cazul Retegan”. Se opri, surâse trist, îngândurat, îşi reaminti de „Cazul Bobaru” de la Filiaşi, aceeaşi ticăloşie, oftă stingher şi trist, mai trase o diagonală peste ultimele cuvinte, se ridică şi închise agenda...

„Chow – chow”

E noapte, e vânt, e târziu. Vântul azvârle ploaia în geam, e frig. Primăvara se lasă greu, vine greu, face nazuri. Biroul căpitanului de securitate Alexandru Prodan e plin de fum, de aer stătut, colaboratorii abia au plecat, şi-au luat agendele, au furişat spre ceasuri priviri ferite, pripite, au dispărut ca din puşcă. Biroul s-a mărit parcă dintr-o dată, liniştea îl face şi mai mare, dar şi mai frig parcă s-a făcut. Alexandru se zgribuleşte în scaun, a rămas singur. Ferestrele i se par undeva la capătul pământului. Ar trebui dracului aerisit, dar cine să se ducă până la ferestrele alea?...

Fusese o după-amiază de analize, de rapoarte, de planuri. După-amiaza lor săptămânală. Aşa hotărâseră de mult. Acum devenise obicei, se întâlneau cu toţii o dată pe săptămână, nu se întâlneau nici luni, nici sâmbătă, zilele de luni şi de sâmbătă nu sunt bune de şedinţe, asta fusese părerea locotenentului Traian Ştef, ceilalţi fuseseră de acord. Căpitanul Prodan n-avusese nimic împotrivă. Hotărâseră împreună ca ziua de analize să fie joi. Şi joi a rămas.

Se limpeziseră multe lucruri în după-amiaza aceea. Câteva cazuri erau pe terminate, treburile erau acolo clare, foarte clare, urmau rapoartele de finalizare, alte cazuri abia înfloriseră, nişte

semnalări, nişte suspecţi, nişte investigaţii colo şi colo, travaliul obişnuit al ofiţerilor de securitate. Un singur caz rămăsese suspendat, atins de aripa incertitudinii, a nesiguranţei. Era unul din cazurile lui Ştef. Tânărul ofiţer avea, desigur, fler, era inteligent, talentat, suspecta două personaje, care se tot învârteau prin cazul acela, că întreţin raporturi discrete, relaţii tăinuite, dar numai cu suspiciuni nu poţi azvârli blamul în circa cuiva. E nevoie de probe. Certitudinea nu se poate naşte decât în câmpul probelor, în afara probelor nu sunt decât suspiciuni.

Căpitanul Alexandru Prodan tuşi, se frecă la ochi, îşi reaminti figura tristă, jalnic de tristă a locotenentului Traian Ştef, băiatul se împotmolise la jumătatea drumului, se cramponase de o idee, se ţinuse ca scaiul de ea şi totuşi urmărirea inginerului Lascăr Brenic fusese zadarnică. Fiasco. Iar cetăţeanul acela străin, ei da, împotriva domnului Hart Kruger de la firma „Ring My Bell” sunt probe indubitabile că e necinstit, că dincolo de firmă se ţes afaceri de spionaj, dar nu suflă o vorbă despre Lascăr. O parte din indicii atestă că Hart şi Lascăr s-au întâlnit în repetate rânduri în străinătate, unde inginerul român a stat, la specializare, mai multe luni de zile, fiecare însă neagă cu o încăpăţânare disperată că l-ar cunoaşte pe celălalt. Care să fie adevărul ? Nu cumva locotenentul Ştef se înşală? Şi atunci, la ce bun toată sâcâiala asta urâtă a inginerului Lascăr cu întrebări, confruntări, bănuieli? Dacă omul e nevinovat? Dacă numai aparenţele sunt împotriva lui?

De ce să tropăim noi prin liniştea lui, prin viaţa lui, luându-i cinstea în răspăr? N-avem dreptul să-i cerem probe de nevinovăţie şi nu-i vom cere aşa ceva niciodată. Dacă e vinovat sau nu, noi trebuie să probăm. Noi!...

Prodan se decise, până la urmă, să se urnească de pe scaunul ăla în care încremenise de câteva ceasuri zdravene. Se ridică, se

împiedică în cablul telefonului, drăcui, trase un şut nervos unui ghemotoc de hârtie şi deschise ferestrele. Ploaia, noaptea şi vântul umed n-aveau nici în clin, nici în mânecă cu primăvara: era frig, frig şi timp mincinos...

Căpitanul se zgribuli, îşi luă pardesiul pe umeri şi reveni în dreptul ferestrelor. Canavaua nopţii îl elibera întotdeauna de lucrurile mărunte ale zilei, de fleacurile acelea zilnice, acaparatoare, iritante, noaptea îl cuprindea cu tainele ei calme şi gândurile se legau mai uşor...

Inginerul Lascăr Brenic era un tip aşezat, serios, grav, poate prea grav pentru cei 32 de ani ai săi, căsătorit de curând, fără copii. Nevastă-sa n-avea studii superioare, era asistentă medicală la un spital, dar adusese ca zestre maşină personală şi apartament central. Lascăr era şef de secţie la un laborator de testări hidromecanice. Ins ambiţios, orgolios, Lascăr nu prea avea prieteni, sta mai mult cu nasul în cărţi, colegii ziceau despre el că e cam scârţar, cam înfumurat, că nimeni n-a văzut în viaţa lui o berică de la el, dar de harnic, asta da, era harnic. Şi priceput. Unde se ivea vreo chichiţă, vreo problemă mai a dracului pe la vreun baraj, pe la vreo turbină hidraulică, pe Lascăr Brenic îl chemau. Şi morocănosul ăla de inginer, care nu se despărţea în ruptul capului de o javră de căţel caraghios, flocos, se ducea, îşi căra cu el potaia aia cuminte şi mică şi taciturnă ca şi el, ajungea acolo pe şantier, verifica, rezolva problema, oamenii răsuflau uşuraţi, îi mulţumeau, Lascăr cu căţelul se întorcea în laboratorul lui, zidindu-se acolo aproape zece ore zilnic. Aceasta era suprafaţa lui Lascăr Brenic. Dar în adânc, mai în adânc, cum era?

Asupra domnului Hart Kruger fuseseră descoperite informaţii secrete provenite exact din compartimentul condus de inginerul Lascăr Brenic. De fapt, la informaţiile acelea n-avuseseră acces decât două persoane: inginerul Brenic şi inginerul Stelian Raicu,

inventatorul unui aparat de testare ultrasonică, aflat încă în faza de experimentare în secţia lui Lascăr. Cine îi procurase lui Hart secretele acelea de laborator? Cine i le vânduse? Brenic? Raicu? După minuţioase cercetări, Raicu fusese scos definitiv din cauză. Unele suspiciuni mai planau doar asupra inginerului Lascăr. Suspiciuni şi nimic mai mult. Inginerul Lascăr Brenic declarase însă, în mod ferm, că nu-l cunoaşte, că nu l-a văzut niciodată pe Hart Kruger, că habar n-are de unde deţine aceste informaţii secrete sustrase din secţia sa. Hart Kruger fusese arestat, dar tăcea mâlc...

De unde să apuci povestea asta urâtă ca s-o termini, să fii sigur că ai terminat-o? Nu poţi aresta oamenii doar pe bază de bănuieli. Locotenentul Ştef zice că nu-i plac deloc ochii lui Brenic, şi nici glasul, şi nici gesturile lui, că parcă ar fi aşa un fel de alunecare peste toate, auzi la el „*alunecare*”, îşi reaminti înciudat căpitanul Alexandru Prodan, ce şi-o fi închipuind, la urma urmei, băiatul ăsta când nu-i plac ochii cuiva? Şi ce dacă Lascăr Brenic şi-a cărat cu el căţelul prin străinătate? E treaba lui. Alţii cară cu ei geamantane de le pârâie oasele. Mai ales la întoarcere. Lascăr s-a dus şi a venit numai cu o valijoară. Şi cu căţelul. E mascota lui. De altfel, rasa aceasta de câini – originari din China – se ataşează atât de puternic de stăpân încât nu-i suportă lipsa. Rasa „Chow-Chow”. Câini cu limba albastră. Bizarerii... Şi, deodată, căpitanul Alexandru Prodan râse de nebunia unui gând. Nu sunt numai câini bizari. Ci şi gânduri bizare...

Acelaşi birou. A doua zi. Căpitanul de securitate Alexandru Prodan răsfoieşte un dosar. Pe canapea, locotenentul Traian Ştef,

îngândurat. Mai degrabă încordat, mătură cu privirea când şi când, ferestrele cenuşii şi reci, fruntea plecată în hârtii a şefului, profilul cenuşiu şi calm al domnului Hart Kruger aşezat într-unul din fotoliile din faţa biroului. Afară, aceeaşi primăvară, falsă, friguroasă, umedă. Hart o rupe binişor pe româneşte, a formulat răspunsurile clar, cu pauze mari, cu gesturi ample.

Căpitanul Prodan închide cu un pocnet sec dosarul, se ridică, se apropie de fotoliul în care şade reprezentantul firmei „Ring My Bell”. Rămâne în picioare, la câţiva paşi, vorbeşte rar, cu o dicţie perfectă.

— Domnule Hart Kruger, dumneavoastră susţineţi că nu-l cunoaşteţi, că nu l-aţi văzut niciodată pe inginerul român Lascăr Brenic, că nu el v-a furnizat datele acelea secrete descoperite asupra dumneavoastră. Deocamdată, n-avem motive întemeiate să nu vă credem. Am dori să vă reamintim, însă, că inginerul Lascăr are un căţel din rasa „Chow-Chow”. Îl cheamă chiar Chow-Chow. Aşa l-a botezat Brenic. Aceşti căţeluşi, pe lângă faptul că au limba albastră, mai prezintă şi alte ciudăţenii: le plac dulciurile, mai ales zahărul, se ataşează puternic de stăpânul lor. Nu primesc hrană de la persoane necunoscute, au o memorie excepţională. Şi m-a pălit aşa, domnule Hart, m-a pălit, aşa, o idee cam aiurită, cum că dumneavoastră şi Chow-Chow aţi fi cunoştinţe vechi. Şi că el, Chow-Chow, n-a deprins încă meşteşugul disimulării. Ei, ce ziceţi, n-ar fi interesantă o confruntare? Să ştiţi că am adus şi zahăr! se scotoci căpitanul într-un buzunar. Cubic. Zece bucăţi. Uite, noi suntem în biroul acesta trei persoane, mai chemăm şapte, chemăm şi căţelul şi-l îmbiem fiecare cu zahăr, să vedem la cine dintre noi se duce. Îm, ce ziceţi, domnule Hart, încercăm? Îmi refuzaţi această plăcere?

Hart Kruger se ridică brusc din fotoliu, se ridică zvâcnit, uitându-se ţintă la căpitan, îl privi îndelung, tăcut, uimit, apoi

îmbătrâni dintr-o dată şi se lăsă moale în fotoliu, obosit, absent, lepădând în spaţiul din jur un gest de abandonare totală...

Crima din cartierul Crihala

Oraşul de pe Dunăre îşi răsfaţă chipul între apă şi soare. În august, Dunărea-i un leagăn şi o promisiune dulce, un imperiu de reverii şi neostenite chemări. În august, soarele de deasupra Dunării aromeşte blând, moleşitor, împodobind firea cu aura tihnei. Mai ales în ceasurile calme ale după-amiezii. Era în după-amiaza unei zile de august.

Un om şi o halbă

Restaurantul zumzăia molcom. Prin ferestrele mari, înalte, cartierul Crihala irumpe maiestuos pe verticală. Amplu şi însorit. Cald. Oameni puţini. Maşinile rare. E ceasul reculegerii într-un colţ de umbră. Lângă o halbă. Cu bere. Cu prieteni. Berea nu se bea decât între prieteni. Şi timpul curge domol. În restaurant oamenii vin, pleacă. La una din mese, un bărbat tânăr, singur, cu părul vâlvoi, cu mânecile cămăşii suflecate, cu privirea mulţumită întârzie asupra halbei. Nu întârzie prea mult. E robust, are un aer sportiv, are douăzeci şi doi de ani, în curând va pleca şi el. Deocamdată nu se îndură. De jur împrejurul său, oameni şi halbe. Şi restaurantul zumzăie uşor, murmură plăcut, irezistibil, afară e cald...

Iar ceasul nu arată încă ora 16:00.

Banca din faţa casei

E un obicei bun. Tradiţie venită odată cu oamenii. Împământenita de ei. Eternul spirit gospodăresc. Şi ce dacă blocul e înalt până la cer? Şi ce dacă locuinţa lui e la etajul şapte, sau zece, sau cincisprezece? Acolo, în blocul acela, e casa lui. De fapt, blocul acela e chiar casa lui. Şi-n faţa casei, cineva a construit o bancă. Din lemn geluit, greu, masiv, cu spătar, pentru clipe de răgaz. Şi de taină. Am văzut pretutindeni mii de blocuri, cu mii de bănci. Şi niciodată goale. În ceasul acela de după-amiază, pe banca din faţa unui bloc, din cartierul Crihala, se jucau doi copii: o fetiţă şi un băieţel. Fetiţa nu împlinise încă patru ani. Băieţelul abia trecuse de şase. Se jucau. Amândoi. Ba nu, cu ei se mai juca şi o păpuşă. Băieţelul se afla la un capăt al băncii, fetiţa la celălalt, între ei păpuşa. Fetiţa cânta ceva încetişor, un gungurit suav, mângâind păpuşa şi rugând-o să stea cuminte-cuminte, se întrerupea din cântec şi îi şoptea să fie ascultătoare-ascultătoare, să se culce, să facă nani-nani, apoi iar îi cânta şi băieţelul o privea cu ochi albaştri, încărcaţi deopotrivă cu gravitate, încântare şi vis. Târziu, foarte târziu, aveam să aflu că pe fetiţă o chema Luminiţa, pe băieţel Sandu, iar păpuşa era... aia mică.

Ceasul înainta către ora 16 şi 45 de minute.

O discuţie banală

Oraşul e o permanentă căutare. Cauţi un prieten, un magazin, un număr de telefon. Oraşul se cere descoperit de fiecare dată. Cauţi o piaţă, un cinematograf, o adresă...

Undeva, în cartierul Crihala, la întretăierea a două străzi, un om întâlneşte alt om, îl salută respectuos şi îl întreabă de o adresă. Omul îi răspunde monoton, laconic, dar exact. Câteva vorbe numai. Adresa e peste drum, e în blocul acela, uite-l că se vede imediat după colţ, pe banca din faţa lui se joacă nişte copii... Şi omul pleacă mai departe în drumul lui, la treaba lui. Celălalt îi

mulţumeşte. Rămâne o clipă pe gânduri, apoi se îndreaptă către direcţia indicată. E un tânăr cu părul vâlvoi şi mânecile cămăşii suflecate. Este ora 17.

Oraşul privit de sus

A venit de curând la copii. E bătrână, foarte bătrână. A rămas singură, adică omul ei, bărbatul ei, s-a dus. S-a prăpădit. A venit, o sta cât o sta, apoi, când durerea se va mai fi potolit şi dorul de casă iarăşi o va cuprinde, se va duce. Acolo, departe, într-un sat din câmpia Burnazului. Aici, iese din casă rar, foarte rar. Îi place să privească oraşul de sus. Stă mai tot timpul la ferestre. Niciodată până acum, femeia această bătrână şi dreaptă şi tristă n-a privit lumea de la etajul zece. Priveliştea e fascinantă. Umple ochiul cu nuanţe şi culori noi, cu forme noi, cu dimensiuni noi. Blocuri de locuinţe, coroane de arbori seculari, macarale uriaşe cu braţele răsfirate pe cer, schele metalice, acoperişuri plate, prelungi, cenuşii, automobile, oameni, copii. Copiii mai ales ţâşnesc de colo-colo, ca nişte gâze viu colorate. Joacă şotron, bat mingea printre blocuri sau se strâng ciopor pe câte o bancă. Pe banca aia de jos, din faţă, dincolo peste drum, sunt doar doi copii. Un băiat şi o fetiţă. Moşmonesc ceva la o păpuşă. Sau n-o fi băiat acela?! De când se joacă şi băieţii cu păpuşile? Bătrâna tresări uşor. Pendula din casă marcase, grav şi prelung, trecerea unei jumătăţi de oră.

Cineva bate la uşă

Iar nu merge soneria? Ce s-o fi întâmplat? Ia vezi tu cine-i, că bate cineva la uşă, strigă femeia către bărbatul ei, strigă de undeva din bucătărie. Omul se duce, deschide, răspunde salutului, răspunde întrebării. Cineva se interesa despre o familie, despre un văr, care văr locuise cândva aici, dar s-a mutat, sunt vreo doi ani de când s-a mutat. Unde? Nu ştiu. Mă scuzaţi. Nu face nimic. S-auzim numai de bine. Şi omul închide uşa şi

nevasta-i strigă din bucătărie: Cine era? Cineva care se interesa despre familia Cristescu, zicea că sunt veri, i-a răspuns bărbatul, şi în cuprinsul minţii sale răsări iarăşi, pentru o fracţiune de secundă, alura sportivă a unui tânăr cu părul vâlvoi şi mânecile cămării suflecate... Până la ora 18 mai erau 10 minute.

Un apel telefonic

Vestea a căzut ca un trăsnet. Chiar şi la miliţie astfel de veşti sunt rare, sunt foarte rare. În ziua aceea de duminică, la sediul miliţiei, timpul se prefira domol, în gesturi calme, de veghe, de rutină. Ofiţerul de serviciu răsfoia o carte, îşi aminteşte şi acum ce carte era: *Revolta romantică* de Kenneth Clark. Cine poate uita clipele de-atunci, clipele ce au premers acelui apel telefonic? La dispecerat aceeaşi linişte. Fapte mărunte. Cineva şi-a tamponat autoturismul de un stâlp. Altcineva reclamă că i s-a furat sau că şi-a pierdut portofelul cu actele, cu banii, nu ştie sigur, bani erau puţini, dar actele, ce face el fără acte? Altă sesizare venea de undeva, dintr-un apartament, dintr-un dormitor, omul era somnoros, nervos, iar îl trezise javra aia a vecinului, stau perete în perete, el lucrează în schimbul de noapte şi câinele ăla nenorocit, taman când aţipeşte el, urlă ca la stână şi că dacă miliţia nu face nimic, el îi dă „verde de Paris”, aşa să se ştie... Nu e prea captivantă o duminică după-amiază la miliţie.

Şi deodată telefonul dispeceratului ţipă prelung, sfâşietor. O voce sugrumată de emoţie, de spaimă, de alergătură, relatează un fapt îngrozitor: în cartierul Crihala, într-un bloc aflat în construcţie, a fost descoperit cadavrul, cald încă, al unei fetiţe de trei ani şi jumătate, violată sălbatic şi ucisă cu bestialitate... Magnetofonul, cuplat automat, înregistrează pasiv cruzimea apelului telefonic. Privirea fierbinte a ofiţerului se fixase hipnotic asupra ceasului din perete. Era ora 18:30.

Alertă la miliţie

Autoturismul cu sirenă demarează scurt, în trombă. Pneurile vibrează pe asfaltul încins. De la bordul maşinii, căpitanul Marin Manu transmite ordinul, cheamă oamenii, stabileşte primele măsuri. Nu există decât o prioritate: crima din cartierul Crihala. Nu există decât un consemn: urgenţa.

La faţa locului. N-au trecut decât zece minute de la apelul acela telefonic. Acolo, jos, pe pardoseala din ciment zgrunţuros, acolo, jos, răstignit pe cimentul crud se încheagă, într-o privelişte macabră, într-o imagine de spaimă şi plâns, trupul violat, mutilat, trupul inert al unei fetiţe de trei ani şi jumătate, apoi chipul ei fraged, cu urme de sânge, apoi ochii ei larg deschişi, ficşi, în care au îngheţat pentru totdeauna uimirea şi frica şi durerea şi întrebările. Nesfârşitele întrebări ale copilăriei...

Primele cercetări. Sunt constituite pe loc grupele operative. Investigaţiile se extind rapid. Locotenentul major Paul Turturică dispare printre blocuri către locuinţa victimei, colegul său, locotenentul major George Carauleanu, discută cu un grup de oameni din apropiere, notează, interoghează, apoi, însoţit de unul din cetăţeni, traversează strada, departe, mai departe, către alte repere. Locotenentul Zina Brebenel se îndreaptă iute în direcţia unui bloc, e peste drum, e vizavi, a venit cineva de acolo şi spunea despre o femeie bătrână, foarte bătrână, care stă la zece, la etajul zece, a văzut ea cum fetiţa aia a plecat cu un domn... Locotenentul Andrei Panduru e crispat, e palid, ridică urmele, pipăie locul, tatonează, ascultă, îşi notează când şi când ceva. Îl sufocă o ură viscerală împotriva morţii, împotriva unei asemenea morţi.

Cadavrul a fost ridicat, probele strânse, mărturiile consemnate cu grijă, cu minuţie, oamenii s-au împrăştiat, locul a rămas pustiu. E trecut de ora 20:00.

Cercul de bănuiţi

Ştiţi ce înseamnă un cerc de bănuţi? Ştiţi dumneavoastră cum se ajunge la el? Ştiţi, apoi, câtă povară poartă bănuitul pe umeri? Dar bănuitorul? Nu, nu sunt întrebări retorice sau de dragul stilului, sau de dragul condeiului. Sunt simple adevăruri pe care credem că le cunoaştem, că le ştim, dar nu le înţelegem sensul decât când le trăim. Ştim că pasărea zboară, ştim şi cum zboară. Dar asta nu înseamnă că şi putem zbura. Cercul de bănuiţi se află sub semnul celei mai atroce îndoieli. Cu ce drept azvârli blamul asupra semenului tău? Cine-ţi permite să tropăi prin conştiinţa lui, prin sufletul lui? De ce zeci de nevinovaţi să plătească cu preţul bănuielii descoperirea unui asasin? Să fie acesta preţul adevărului? Mai poţi privi apoi vreodată deschis, demn, în ochii unui om cinstit pe care l-ai suspectat? Iată grija cea de căpătâi a miliţianului: să nu târască pe urmele infracţiunii nevinovăţia! Aşadar, cercul acela de bănuţi nu-i doar o listă oarecare de suspecţi. E mai mult. Şi mai altfel. Este înainte de toate, o muncă îndârjită şi tenace, o muncă făcută cu pasiune şi competenţă, apoi e discernământ, apoi spirit de răspundere, apoi talent. Unii îi spun fler. Nu ştiu dacă-i acelaşi lucru. Dar fără har n-ai ce căuta în miliţie. Altfel, munca miliţianului s-ar numi corvoadă...

În după-amiaza acelei zile de august, până seara, până noaptea târziu, până în zorii zilei următoare, căpitanul Marin Manu era omniprezent. Discuta cu toată lumea, verifica, analiza, confrunta, elimina, se deplasa rapid dintr-un loc în altul. Lângă el, nedespărţit, un prieten, procurorul Tudor Oniga. Cercul de bănuiţi se strângea vertiginos: două haimanale din cartier. Un beţiv, un tânăr necunoscut, doi nebuni, un fost condamnat pentru viol. Atât. Iarăşi cercetări, verificarea alibiurilor, confruntarea cu probele de laborator, iarăşi investigaţii la gară. La autogară, în port, iarăşi filtre la intrarea şi ieşirea din oraş. Către miezul nopţii a rămas un singur om. De fapt, un neom:

tânărul necunoscut. Două ceasuri mai târziu este identificat: Crintea Ion fiul lui... născut la data de... în comună... judeţul... Din fişă mai rezultă că are o soră în Timişoara: numele, prenumele, strada şi numărul. Căpitanul Marin Manu ridică receptorul telefonului, formează un număr şi solicită ajutorul miliţiei timişorene: numele, prenumele, strada şi numărul. Şi fapta. Încă o jumătate de oră şi Timişoara confirmă arestarea criminalului. Era ceasul 2 şi 38 de minute.

Somnul raţiunii

Tânărul acela cu părul vâlvoi şi cu mânecile cămăşii suflecate e robust, are un aer sportiv, are douăzeci şi doi de ani şi se numeşte Crintea Ion. A părăsit restaurantul bine dispus, berea la halbă a fost rece, a fost bună, se duce să-şi caute un văr. Stă undeva prin Crihala. Întreabă pe cineva. Află blocul, ajunge, urcă, bate la o uşă, şi răspunde altcineva, vărul lui s-a mutat la altă adresă, s-a mutat de mult. Să tot fie vreo doi ani de atunci. Tânărul coboară descumpănit, se opreşte în faţa blocului. În stânga, o bancă din lemn pe care se joacă doi copii: un băiat şi o fetiţă. Între ei păpuşa. Afară e cald, aerul lenevos. Strada aproape pustie.

— Îţi plac bomboanele? se aplecă zâmbind tânărul bărbat către băieţel.

— Îmi plac! răspunse puştiul cu nasul în vânt.

— Şi de ce nu te duci să cumperi bomboane de la cofetărie, uite o cofetărie colo în colţ, aşa cavaler eşti tu? se apleacă tot mai mult tânărul necunoscut către fruntea copilului.

— Păi. Păi n-am bani, şopteşte el un pic ruşinat.

— Uite, îţi dau cu cinci lei, te duci, cumperi şi vii. Bine? îl îmbie tânărul.

— Şi, şi Luminiţa cu cine se joacă, întrebă deodată copilul, privindu-şi grav şi ocrotitor prietena.

— Până vii tu cu bomboanele, îţi ţin cu locul. Suntem doar între bărbaţi, nu? face şmechereşte cu ochiul nenea ăla necunoscut, şi-i dă puştiului cinci lei... Şi puştiul fuge la cofetărie... Şi Luminiţa...

Când a venit somnul raţiunii? Atunci? Mai târziu? Se ivise mai de mult? Nu ştiu. Eu n-am cunoscut decât monstrul zămislit de el...

Scrisoare către mama

Alexandru s-a prăbuşit în somn ca într-o apă adâncă, adâncă de care îi fusese o sete cumplită. A dormit neîntrerupt o zi şi o noapte, somn greu, somn cu uşile şi ferestrele plumbuite, somn cu zăvoarele trase. S-a coborât în somnul acela, lăsând în urma lui totul vraişte, şi gânduri, şi întrebări, şi îndoieli. N-a luat cu el decât regretele. Regrete târzii, amare, invadatoare ca nişte ape subterane, regrete pe care le-a târât cu el în somnul acela adânc, adânc, în care a plonjat.

Departe în urmă sunt gândurile, sunt faptele, a fost hotărârea lui, numai a lui, a fost el, şi au fost drumurile lui...

De-ar putea uita totul!... Dar cum să uiţi că ai trăit? Într-un anume sens, uitarea înseamnă sinucidere. Cum să te poţi uita pe tine însuţi aşa cum ai fost. Cum ai gândit, gestul pe care l-ai făcut? Ar însemna să te excluzi pe tine din propria-ţi istorie. Şi cine se poate abstrage din matca propriilor fapte? Cum poţi să te ignori şi să te minţi şi să crezi că uiţi? De fapt, uitare nu e niciodată, ci doar aripa gândului iertător...

Gândurile se adună aşa, uneori, multe-multe, roiesc în jurul unei idei, zboară, zumzăie, întunecă somnul cu vise urâte, strivesc clipa de linişte.

Alexandru Tiron nu-şi mai afla liniştea de-o vreme. Cui să se destăinuie? Pe cine să întrebe? Cu cine să se sfătuiască? Te poţi rezema de vreun sfat, de vreo privire înţelegătoare, încrezătoare? La urma urmei, ce înseamnă încrederea între oameni, între colegi, între prieteni? Dezinteres? Altruism? Convingeri comune? Dar dacă interesele sunt altele? Dar dacă şi convingerile sunt altele? Dincolo de invidie, de orgoliu, de frică, dincolo de răutate şi egoism – purificaţi de toate tarele slăbiciunilor noastre – mai putem spera în acceptare, mai putem culege fructele înţelegerii semenilor noştri? Alexandru Tiron n-are odihnă de câteva săptămâni. Rândul trecut, când a avut câteva zile libere, a trecut pe acasă, la drept vorbind a stat numai în casă cele patru zile de răgaz. Maică-sa l-a simţit frământat, i-a simţit numaidecât fierbinţeala din priviri şi l-a întrebat ce-i şi cum, să nu care cumva să fie bolnav s-au vreun necaz pe acolo, pe la serviciul lui... Nu, mamă, i-a răspuns Alexandru, venind cu gândurile de departe, de foarte departe, n-am nimic. Sunt poate prea obosit. Apoi, e primăvară, i-a zâmbit el visător şi, ştii şi mata, primăvara parcă vine aşa cu un fel de beţie, de sminteală trecătoare ca şi florile de piersic.

Alexandru Tiron e un tânăr zvelt, blond, înalt, cu pistrui. Chipul pistruiat îi conferă un aer de copil etern. Singurul copil al părinţilor. Maică-sa e profesoară de limba franceză la un liceu din Oltenia. Taică-său, inginer mecanic, a pierit în cutremurul din 1977. Se afla la Bucureşti, la o consfătuire pe minister, era la hotelul „Victoria”, a pierit cu hotel cu tot.

Alexandru a absolvit cursurile unui liceu comercial, a dat admitere la Academia de Ştiinţe Economice, a picat, toamna l-a

luat în armată. La marină. De aici i s-a schimbat destinul. A rămas în marină, s-a angajat în marina comercială, sunt aproape 3 ani de atunci.

A cutreierat lumea în lung şi în lat, de la Singapore în insulele Bahamas, din portul Cabinda[8] până în golful Botnic[9]. Revenea de fiecare dată încărcat de poveşti marinăreşti, de amintiri şi întâmplări palpitante, aducea în priviri dogoarea Filipinelor sau vuietul fiordurilor scandinave. Alexandru povestea frumos, vecinii, prietenii îl ascultau ca nişte şcolari cuminţi şi zilele de răgaz, de vacanţă, treceau repede, prea repede... Maică-sa îşi ştergea pe furiş o lacrimă de fericire, îl adoră pe Alexandru, se învârtea prin toată casă ca un spiriduş, casa lor era întotdeauna plină de prieteni când venea Alexandru.

Doamne, ce repede trece timpul. Alexandru are 24 de ani, mâine-poimâine se însoară, e în vorbă cu o felceriţă, cu Sofia Nadin, fata lucrează la spitalul municipal, nu are părinţi, i-a pierdut de mică, mică de tot, într-un accident de circulaţie. Sofia nu-şi aminteşte nimic din catastrofa aia, i-au spus rudele mai târziu, cele două mătuşi ale ei i-au spus că maşina, o „Pobeda" veche, s-a făcut praf, i s-a blocat direcţia, a intrat într-un castan de pe marginea drumului, ţăndări şi fiare, un maldăr de fiare vechi din care, ca prin minune, a scăpat doar copilul, o fetiţă de un an şi trei luni. Sofia a fost crescută de mătuşile ei, a învăţat, a ajuns felceriţă, l-a cunoscut pe Alexandru. Toţi vorbesc de prietenia lor. Azi, mâine se iau, se însoară. Toţi abia aşteaptă. Cea mai nerăbdătoare, însă, e mama lui, Alexandru Tiron, nerăbdătoare şi uimită, Alexandru al ei o de acum bărbat în toată firea... Doamne, ce repede mai trece timpul!

---

[8] Oraş în Angola, port pe malul oceanului Atlantic.

[9] Cel mai nordic braţ al Mării Baltice. Este situat între coasta de vest a Finlandei şi coasta de est a Suediei.

Alexandru se gândeşte tot mai intens la maică-sa, Apoi la Sofia... Gândurile şi imaginile se împletesc, se suprapun. Ar fi trebuit să le spună şi lor. Mama l-ar fi înţeles? Dar Sofia?! Cum să te lepezi de gândurile astea, de întrebările astea care sunt ale tale, numai ale tale? Tu, numai tu, trebuie să hotărăşti. Trebuie să fie hotărârea ta! Numai a ta!!...

Şi, într-adevăr, aşa a fost, atunci, cu multe luni de zile în urmă, în miezul acela de primăvară, când peste oameni, peste întreaga fire coboară parcă aşa o beţie bizară, cosmică, învăluitoare. Cel puţin, a hotărât singur. Nu poate învinui pe nimeni. Nu-i poate imputa nimănui nimic. Hotărârea a fost a lui. Suferinţele lui...

După somnul acela lung, prelung, purificator, a putut privi peste umăr, în urmă, cu detaşarea martirului, nu cu resemnare, ci cu înverşunarea celui ce a crezut în toate promisiunile pământului şi n-a cules decât minciuni, decât iluzii, decât asprimea neputinţei în faţa gestului provocator, trădător... Alexandru Tiron priveşte peste umăr şi se înfioară de urâţenia lumii, de prostia lumii... Cum a fost posibil? Cum? Cât timp a trecut de atunci? Mult? Nu prea mult? Câteva luni doar. Atunci era primăvară, acum e spre sfârşitul verii. Şi totuşi, câtă amărăciune stă condensată în acest timp, câtă durere, şi câte întrebări, multe, foarte multe întrebări, ale căror răspunsuri încă nu s-au născut şi cine ştie dacă se vor naşte vreodată... Cum a fost posibil? Alexandru Tiron se scutură de gânduri urâte, spulberul amintirilor devine rotitor, obsedant...

...Îl revede pe Hans, blond ca şi el, pistruiat ca şi el. S-au cunoscut la Anvers. Hans Witter vorbea româneşte, se născuse în România, într-o comună de lângă Braşov, mai târziu a emigrat cu părinţii... Acum e agent comercial la o mare firmă din Anvers, e căsătorit, are vila lui, maşina lui, în curând va avea şi acţiunile lui, întrucât firma la care lucrează prosperă, prosperă... S-au

cunoscut la Anvers, în urmă cu un an. Apoi şi-au scris, fleacuri, convenienţe, salutări. Apoi, Hans a venit la Constanţa cu un vapor, cu treburi, cu afaceri, s-a nimerit să fie şi Alexandru liber, au hoinărit împreună câteva zile. Atunci, într-una din zilele acelea, l-a întrebat Hans, aşa de-o dată, l-a privit în albul ochilor şi l-a întrebat şoptit: Tu ce-ai de gând, Sandi? Tu nu te gândeşti la viitorul tău? Doar n-ai să stai toată viaţa matroz pe nenorocita aia de coajă. Asta-i ocnă! Tu ai studii comerciale, băiatule, şi meriţi, zău că meriţi, o altă viaţă... Şi a adăugat, aşa în treacăt, luându-l pe după umăr prieteneşte: La noi, în Belgia, oameni ca tine, la vârsta ta, au deja o carieră mănoasă, promiţătoare, strălucitoare... Asta a fost la Constanţa. Apoi s-au revăzut la Anvers, iarna. Au stat împreună două zile. Hans i-a făcut cunoştinţă cu un ziarist, îl chema George Durduca, originar din Buzău, plecase şi el din România, în urmă cu ani şi ani, acum devenise o celebritate în lumea presei, om cu relaţii, cu avere, cu putere... Hans şi George se purtau ca nişte gentlemeni, sobri, politicoşi, onctuoşi. Aruncau banii în stânga şi în dreapta, Alexandru îi privea tentat, tot mai tentat de propunerea lui Hans de a rămâne în Belgia. Apoi, s-au despărţit. A trecut iarna, a venit primăvara, gândurile plecării fulgerau fierbinţi, tot mai fierbinţi prin mintea lui Alexandru Tiron. Prilejul s-a ivit către mijlocul primăverii, nava „Slătinic”, pe care lucra, urmând a întreprinde iarăşi un transport pe ruta Anversului...

Alexandru îşi reaminteşte ziua aceea cu o limpezime neobişnuită, timpul acela are o acuitate percutantă, o claritate ca sub proiecţia unui arc voltaic puternic. Din ziua aceea de vineri vine spre el o lumină iute, usturătoare, ascuţită, inundându-i memoria cu mii de amănunte chinuitoare, cu detalii devorante. Era într-o vineri, după-amiază, nava acostase cu bine, formalităţile de rigoare se terminaseră, o parte din personalul de

bord primise învoire în oraş. Alexandru Tiron regăsise Anvers-ul mai opulent, mai captivant. Atunci, chiar atunci când a pus piciorul pe ţărm, s-a hotărât să rămână. L-a căutat pe Hans, l-a găsit, i-a spus vestea: *Rămân*! Hans l-a îmbrăţişat, l-a felicitat, i-a telefonat lui George Durduca. Seara s-a lăsat cu un chef întârziat până în zori. A doua zi, după câteva ore de somn furat într-o cameră de hotel, plătit de Hans, Alexandru a fost invitat la poliţie, a făcut o declaraţie scurtă, după care, la recomandarea prietenului său, câteva zile mai târziu, a fost angajat ca ajutor de vânzător într-un magazin de pălării. Alexandru vorbea fluent limba franceză iar patronul magazinului, după o scurtă întrevedere între patru ochi cu Hans, a fost de acord cu angajarea proaspătului sosit pe pământul făgăduinţei. La capătul unei săptămâni a renunţat la hotel în favoarea unui „cămin de nefamilişti”, de fapt o baracă lungă, lată, întinsă cât un hangar, construită din panouri din lemn gudronat, cu ferestre înalte, înguste şi porţi pe două canaturi. A primit un pat într-o încăpere cu 36 de paturi, 18 jos şi 18 suprapuse. Patul lui era ultimul din rândul al doilea, spre fereastră, deasupra. Hans i-a explicat reticent că e o chestiune temporară... În câteva săptămâni se aranjează totul, va câştiga suficient ca să-şi închirieze o garsonieră în oraş, va câştiga, desigur, numai dacă munceşte şi este ascultător şi supus, supunerea fiind – zicea el – unul din fundamentele succesului...

Au trecut astfel trei săptămâni cenuşii, netede, împărţite între baracă şi magazinul cu pălării. În magazin era patronul, vânzătorul şi el, Alexandru, ajutorul de vânzător. Se vindeau două-trei pălării pe zi şi nu era prea greu să pricepi că, în ritmul acesta, falimentul nu-i decât o chestiune de zile. L-a reîntâlnit pe Hans şi Alexandru i-a spus şi lui cum stă cu vânzarea pălăriilor. Prietenul a zâmbit, l-a liniştit, i-a reamintit că-i pasageră toată

chestia asta şi au intrat într-un birt de mâna a doua. Acolo, într-un separeu, l-au găsit pe George Durduca. Revederea a fost plină de efuziuni, băuturi, fripturi, cafele. Lui Alexandru îi revenise curajul. Oricum, între doi prieteni lumea ţi se pare altfel... Într-un târziu, George i-a spus că are un plan straşnic de a câştiga, împreună, o groază de parale. Cum? Simplu. Prin intermediul presei. Cititorii sunt o mină inepuizabilă de aur, de bani. Cu o condiţie însă, cu o condiţie esenţială, primordială, sublimase George sentenţios, ridicând un deget, ceea ce însemna linişte, desăvârşită linişte, pentru că are ceva foarte important de spus. Să captezi permanent interesul cititorilor, atenţia, gândurile lor, să le exploatezi foamea, nemărginita lor foame de inedit, de palpitant, să le ţii, prin orice mijloace curiozitatea veşnic trează, să le aţâţi, să le stârneşti zilnic uimirea, să storci de la ei în orice clipă uimire, uimire, pentru că odată cu ea curg şi paralele... Iată condiţia esenţială! încheiase George Durduca, aproape şoptind, coborându-şi degetul într-un gest foşnitor de hârtii numărate.

Hans îi privea impasibil, Alexandru dădea din cap, era de acord cu George, dar cum? dar cum? spuneau privirile lui. Şi George i-a explicat pe îndelete, pe şleau, i-a zis aşa că uite, tu vii dintr-o ţară... vii de *dincolo*, pricepi? Acolo e altă lume, e o junglă pe care n-o prea cunosc cititorii de aici, acolo se mănâncă oamenii unii pe alţii, lagăre, crime, cocioabe, tâlhari, găsim noi ceva, inventăm, fabulăm, ne descurcăm noi, pricepi, pricepi Alexandre? Îi tragem un serial. Eu îţi dictez, tu scrii, semnezi, începând de mâine urlă tot Occidentul citind „Confesiunile unui evadat din Carpaţi”, ei, ce zici de titlu, inspirat, nu? Pentru început, mergem pe zece episoade, tot ce câştigăm împărţim pe din două... Într-o lună eşti bogat, Alexandre. Ei, ce zici, dăm lovitura?

Atunci, în birtul acela de mâna a doua, a simţit Alexandru pentru prima dată gestul brutal al trădării: el îşi trădase mama, Hans îi trădase prietenia, George îl împingea pe drumul trădării de patrie, al defăimării de patrie. De ce n-a fugit atunci? De ce n-a rupt-o la fugă din separeul ăla puturos, să fi fugit năuc, bezmetic, încotro vedea cu ochii? N-a fugit. S-a întors încet cu faţa spre George şi l-a privit calm în ochi. L-a refuzat. I-a spus, nu, George, eu am venit aici, am rămas aici să muncesc cinstit, să câştig bani, să mă realizez prin muncă, nu să ponegresc. Nu pot să fac ce-mi ceri. Nu pot! Aşa i-a spus şi n-a mai scos un cuvânt în seara aceea. A insistat şi Hans, a insistat şi George, ba ziaristul l-a şi zgâlţâit de guler şi i-a zis „mă nenorocitule, dai cu piciorul norocului!” apoi s-au despărţit...

A doua zi, l-a chemat poliţia, întinzându-i în faţă un cearceaf de întrebări, peste 300 de întrebări, la care trebuia să răspundă, i s-a cerut, i s-a ordonat să răspundă. A fost ţinut pentru treaba asta două zile în arestul poliţiei. N-a răspuns, n-a putut răspunde la toate întrebările. De unde să ştie el câte nave militare se află în portul Constanţa? Sau ce fel de slăbiciuni are primarul din Craiova?

O săptămână mai târziu, patronul magazinului de pălării l-a concediat, sub motiv că Alexandru face unele... confidenţe poliţiei. Lui nu-i trebuie turnători! Şi l-a dat pe uşă afară.

Porţile barăcii i s-au închis după o chelfăneală zdravănă, după un scandal monstruos în care fusese implicat brusc, într-o noapte, după miezul nopţii, cu nişte indivizi ce năvăliseră în dormitor, urlând că umblă să dea de urma unui proxenet, a unui traficant de carne vie, şi l-au descoperit pe el, pe Alexandru. A ieşit cu încăierare, cu geamuri sparte, cu sânge, Alexandru a fost stâlcit în bătaie, a doua zi a fost expulzat din... „căminul nefamiliştilor”.

L-a căutat pe Hans, l-a căutat pe George, nu i-a găsit. Aproape o lună de zile s-a zvârcolit pe străzile Anversului, prin frumoasele lui parcuri, prin faţa fermecătoarelor vitrine, bătând la porţile orgolioase ale firmelor, încercând o slujbă, căutând înţelegere, ajutor. A fost arestat de poliţie şi internat într-un lagăr de transfugi. A evadat într-o noapte şi, din sat în sat, ocolind oraşele Lier şi Mechelen, mergând pe jos, hrănindu-se cu ce găsea prin tomberoanele de gunoi, elegante, curate, vopsite în nuanţe de crem solar, ascunzându-se de poliţie şi ferindu-se de ochi bănuitori, s-a încăpăţânat să ajungă la Bruxelles şi acolo, stranie şi jalnică apariţie, s-a dus să bată la una din porţile patriei: *Ambasada României*.

Asta a fost totul. Ba nu, a urmat somnul acela lung, prelung. Alexandru Tiron a dormit o zi întreagă şi o noapte întreagă, apoi s-a trezit şi l-a rugat pe primul om întâlnit în odăile ambasadei: Pot să-i trimit o scrisoare mamei? Până ajung eu acasă, aş vrea s-o liniştesc şi să-i povestesc câte ceva... Omul acela, bărbatul acela necunoscut, trecut de cincizeci de ani, cu părul cărunt, l-a privit o clipă cu tristeţe de părinte, numai o clipă, apoi i-a zâmbit şi i-a adus hârtie şi stilou...

Iar scrisoarea lui Alexandru Tiron, care începe aşa „*Dragă mamă, află despre mine că sunt sănătos şi că, în curând, vin acasă*”, nu-i altceva decât istorisirea de faţă, spusă mai altfel, aşa cum mi-a rămas mie în minte, ascultându-l pe căpitanul Marin Manu, care, întâmplător, cândva, citise o „*scrisoare către mama*...”.

Clasorul cu erori

Amândoi suntem filatelişti. Împătimiţi. Serile noastre târzii, alea câte sunt, puţine, multe, n-are importanţă, doi căpitani de securitate au totuşi serile lor, numai ale lor, seri târzii şi frumoase şi calme, vreau să spun doi căpitani în carne şi oase, iar nu nişte eroi de roman – veşnic nedormiţi, veşnic în alertă, care intră şi ies frisonaţi pe uşi capitonate, şefi gravi, etern agitaţi şi în criză de timp, totul în preajma acelor eroi se desfăşoară într-o nesfârşită fugă, spionii fug din calea lor, ei fug pe urmele spionilor şi, uite aşa, cam spre sfârşitul romanului toţi gâfâie: eroii, spionii, cititorii şi autorul – deci, noi nu suntem eroi de roman, ci doi banali căpitani de securitate care, în serile noastre târzii, alea câte sunt, multe, puţine, dar sunt, ce importanţă are câte sunt, pigălim împătimiţi cu pensetele şi lupele, aplecaţi asupra clasoarelor...

Căpitanul Barbu Brediceanu – eu îi spun simplu Bebe – are deja un superb „cap de bour" emisiunea a doua, din noiembrie 1858, dar n-are nimic din falsurile „Moroiu"[10] din 1888 şi nici din reimpresiunea „Gorjan" din 1891. Eu am. Am chiar un clasor numai cu falsuri şi erori: erori de gravare, erori de imprimare, erori de supratipar. O lume de erori. Bebe e mai ordonat, mai

[10] Constantin M. Moroiu (1839 – 1918) este probabil cel mai cunoscut falsificator de mărci poştale româneşti.

meticulos, eu mai zvăpăiat. Mărcile poştale din clasoarele lui sunt rânduite impecabil, cronologic, clasificate după criterii strict specifice: obliterate, neobliterate, dantelate, nedantelate, blocuri de patru mărci, colişe, serii lungi, serii scurte, mărci uzuale, mărci aniversare... Clasoarele mele parcă le-aş fi adus acum din talcioc. O bramburealăă de culori: oliv, sepia, violet, cărămiziu, cenuşiu, portocaliu, brun, carmin, ultramarin...

Unii se duc la fotbal, alţii la o berică şi taifas, noi bem berica lângă clasoare. Tot cu taifas. Nevestele ne ştiu pe-aproape, noi ne ştim pe-aproape odraslele, şefii ne ştiu şi ei tot pe-aproape, casele noastre sunt peste drum de uşa inspectoratului şi, uite-aşa, toată lumea o mulţumită.

După o seară cu Bebe, vârâţi în clasoarele noastre, venim parcă dintr-o excursie: obosiţi, îmbujoraţi, proaspeţi. Nu întotdeauna tăifăsuim. Uneori, tăcerea se întinde între noi ca o punte mai trainică decât povestea vorbei. Aceasta e proba tăcerii. Când te simţi bine lângă un om, chiar şi tăcând, poţi fi sigur de prietenia acelui om.

Întâlnirea de-aseară, însă, a fost cu poveste. Bebe a năvălit peste mine, ne-am retras, am deschis clasoarele, eu aveam nişte achiziţii noi, voiam să... când îl aud spunându-mi ceva, cu o dicţie clară, foarte clară:

— Tudore, tu crezi că pot exista erori şi în iubire? Şi că preţul acelor erori poate fi chiar viaţa? Sau tu nu crezi în iubire?!

Îmi privesc prietenul. E grav. Mi-a zis „Tudore”. Aşa-mi spune o dată sau de două ori pe an: „Tudore”.

Şi-atunci ştiu că are ceva greu pe suflet. Pe mine mă cheamă Tudor Ion, dar pentru el sunt „Jenică” toată ziua, „Tudor” sunt numai la necaz. Ce necazuri o fi având Bebe? Iubire? Erori? Moarte? Cu astfel de întrebări nu te joci. Nu-i răspund, tac, îl

privesc. Aştept. Ştiu că întrebările nu sunt pentru mine, ci pentru el. Îl ascult...

— Tudore, aud dicţia clară, foarte clară a lui Bebe, tu îl mai ţii minte pe inginerul Martinescu, Flaviu Martinescu? Ţi-am făcut odată cunoştinţă cu el. Îţi aminteşti? Era cu bicicleta, noi ne plimbam, inginerul ne-a văzut, s-a oprit, m-a întrebat ceva, eu ţi-am făcut cunoştinţă cu el, apoi omul a plecat şi tu te-ai mirat că „un tip aşa de serios se plimbă cu bicicleta ca un ţâşti-bâşti”, iar eu ţi-am replicat: „Prejudecăţi, Jenică, prejudecăţi”. Îţi aminteşti? Sunt vreo câţiva ani de atunci...

Flaviu Martinescu locuia în celălalt capăt al oraşului. Era inginer, şef de secţie la fabrica de conserve „Timpuri noi”. Şi, totodată, profesor la Institutul de chimie alimentară. Ne cunoşteam de mult. Ne cunoşteam pentru că aşa am vrut eu, împins de nevoi profesionale. Flaviu Martinescu este un savant în materie de procedee şi tehnici de conservare, are câteva studii care au făcut vâlvă printre specialişti. Ei bine, nişte străini începuseră, la un moment dat, să-l curteze, să-l flateze, să-şi vâre nasul prin retortele lui, toată chestia asta se petrecea, ca să zic, pe „tarlaua” mea, aşa că m-am hotărât să-l abordez pe Martinescu direct, să ne cunoaştem, să discutăm deschis, să prevenim nişte treburi urâte. Inginerul, om de o rară delicateţe, m-a ascultat, ne-am înţeles repede, mi-a mulţumit, ne-am mai întâlnit în câteva rânduri, s-a descotorosit repede de insistenţele şi linguşirile străinilor, de atunci am rămas prieteni...

Apoi, după o vreme, asta se-ntâmpla cu vreo doi ani în urmă, Flaviu Martinescu mi-a destăinuit că e pe cale să inventeze un nou procedeu de conservare. O metodă simplă, extrem de simplă, zicea el cu o neprefăcută candoare, cum de nu i-o fi trecut prin cap altcuiva până acum? se mira şi se uimea ca un copil. Mai avea de făcut câteva verificări, câteva testări şi gata. Adio

conservanţi! De-acum vom avea alimente proaspete în orice moment. A ţinut un peşte trei săptămâni, într-o vară, pe o masă din laboratorul său, la aer deschis, şi după trei săptămâni peştele era la fel de proaspăt ca în ziua când fusese pescuit. Vestea s-a plimbat prin toată fabrica, pe la institut... Eu mă nimerisem în concediu. Când am auzit m-am dus numaidecât la Martinescu, m-am dus cu nişte gânduri de îndoială, de dojană, inginerul m-a liniştit însă repede că în laboratorul acela nu intrau decât el şi colaboratorii lui apropiaţi, şi că, la urma urmei, chiar dacă ar fi furat cineva peştele, n-ar fi găsit nimic neobişnuit în substanţa lui, absolut nimic decât carne foarte proaspătă de peşte. Pentru că, sublinia inginerul cu uimire, tocmai aici e clenciul – simplu, atât de simplu! – al invenţiei sale, că alimentele „tratate" după noua lui metodă nu-şi schimbă cu nimic structura, compoziţia, gustul, aspectul natural, calităţile nutritive. În materia alimentară nu pătrunde niciun ingredient, niciun corp străin cu virtuţi conservante, conservarea de astă dată făcându-se după principii radical noi. Deci, chiar dacă ar fi furat cineva peştele, n-ar fi putut descoperi nimic din tainele invenţiei sale. Şi totuşi, dacă totul e gata, de ce nu brevetaţi invenţia? l-am întrebat eu. Nu, încă nu! a mormăit el îngândurat. Mai trebuie ceva. Adică, ceva trebuie altfel făcut, pentru că în stadiul în care mă aflu consumul de energie este mare, nepermis de mare. De pildă, pentru conservarea acelui peşte, valoarea energiei consumate depăşeşte de peste o sută ori valoarea propriu-zisă a peştelui. Este enorm. Dar izbutesc eu, fii fără grijă, căpitane, izbutesc!...

Şi a mai trecut o vreme. Anul trecut, pe la mijlocul lunii mai, inginerul Martinescu este invitat, cu mare pompă, la un simpozion internaţional de chimie alimentară, la Barcelona. Se duce, stă două săptămâni încheiate. Când revine în patrie, mă caută imediat, e furios şi îmi povesteşte cu lux de amănunte ce a

păţit pe acolo. Eu, acum, Tudore, nu-ţi mai detaliez, pricepi tu şi singur amănuntele. Acolo, la Barcelona, nişte tipi eleganţi, cultivaţi, onctuoşi, s-au ţinut tot timpul de inginerul Flaviu, promiţându-i avere, glorie, bani, prestigiu, conducerea unui institut de specialitate, reîntregirea familiei, numai să rămână acolo la ei, într-o ţară de la capătul pământului. La început, Flaviu Martinescu a fost, desigur, politicos, i-a refuzat zâmbind, au ciocnit un pahar de şampanie, i-a invitat în România să vadă că şi noi avem de toate, apoi insistenţele crescând, presiunea lor devenind grosolănie, inginerul i-a sictirit şi a urlat la ei că, dacă nu se cară dracului din preajma lui, îi dă pe mâna poliţiei, vreţi să strig „hoţii!”? i-a ameninţat el. Asta a fost totul. Tipii ăia s-au topit, simpozionul s-a terminat, Flaviu Martinescu s-a întors în patrie furios. L-am liniştit şi eu cum m-am priceput, inginerul şi-a reluat cercetările, eu mi-am văzut de treburi, Ne telefonam când şi când, ne revedeam, ne întrebam de sănătate, de familie, lucruri obişnuite...

Apoi, deodată, parcă s-a răcit ceva între noi, distanţându-ne. Flaviu mă ocolea, când îl întrebam câte ceva îmi răspundea monosilabic, nervos, crispat. Se întâmplase ceva. Ce? Am aflat adevărul, abia după ce am discutat cu nevastă-sa.

Flaviu Martinescu a fost căsătorit, nevastă-sa este economistă la aceeaşi întreprindere, au împreună un copil, pe Dorel, elev într-a şaptea. Inginerul a fost un familist desăvârşit. Până prin august, anul trecut, când a cunoscut-o pe Gabriela Dobreanu. Farmacistă, necăsătorită, tânără, frumoasă, irezistibilă. Am cunoscut-o şi eu, mai târziu, am discutat îndelung, nu m-am sfiit, am sâcâit-o cu nişte întrebări jenante. M-a ascultat atentă, foarte atentă, n-a roşit, n-a izbucnit în plâns, nu m-a repezit, ci şi-a plecat fruntea în pământ şi a murmurat cu o sfâşiere pe care o simt şi astăzi: „Dumneata, căpitane, ai iubit vreodată? Dacă da,

sunt sigură că mă înţelegi. Fără dragostea lui Flaviu, n-aş putea trăi!...”.

Cam aşa ceva îmi spusese şi nevasta lui Martinescu, că bunul ei soţ i-a căzut în genunchi, să-l ierte, să-l uite, că el fără Gabriela moare, se spânzură sau îşi ia câmpii. Şi s-a mutat la Gabriela acasă. Eu asistam neputincios la această dramă. Cum să te vâri, cu ce drept să te vâri în fericirea sau nefericirea oamenilor?

Flaviu şi Gabriela erau nedespărţiţi ca doi adolescenţi la prima lor iubire, se afişau, nu se fereau, fără scandal, fără scene de trădare conjugală, Flaviu căzuse de acord cu nevastă-sa să introducă amândoi simultan, acţiune de divorţ, dar tot amânau, amânau...

Gabriela Dobreanu e tipul femeii fatale, o astfel de femeie ori o iubeşti, ori o urăşti, nu poţi trece indiferent pe lângă ea. De o feminitate percutantă, frumuseţea ei, privirile ei, gesturile ei nu erau decât chemare. Şi dăruire. Şi explozie cotropitoare peste făptura noastră de bărbaţi etern ademeniţi de cântecul misterios al iubirii. De dragul acestei femei, inginerul Martinescu îşi părăsise familia, prietenii, cercetările. Gabriela îl căra cu ea peste tot, excursii, escapade, sindrofii, restaurante, o lume gălăgioasă şi frivolă se rotea ameţitor în jurul lor. Flaviu o urma supus şi cuminte şi tandru pe drumul cu sens unic al seducţiei, îndrăgostit şi tutelat de iubirea posesivă a Gabrielei...

Aproape că uitasem de perechea aceasta stranie, discutasem în câteva rânduri, la început, cu nevasta lui Martinescu, apoi cu Gabriela, apoi cu Flaviu, situaţia era clară, mă edificasem, mă întristasem, apoi am uitat. Mi-am amintit luna trecută, când am aflat, uluit, că inginerul Flaviu Martinescu a încercat să se sinucidă. Înghiţise un pumn de pilule, a intrat în comă, a fost spitalizat, a fost salvat. Medicii spun însă că unele leziuni

cerebrale, datorate gestului sinucigaş, nu se vor vindeca niciodată...

Disperarea lui Flaviu se născuse din plecarea Gabrielei. Farmacista plecase într-o scurtă excursie de agrement în străinătate, plecase singură şi nu s-a mai întors. A rămas acolo, a trimis vorbă că nu se mai întoarce, pa şi n-am cuvinte! Iar Flaviu Martinescu nu a avut altceva mai bun de făcut, decât să-şi pună capăt zilelor. A încercat. N-a reuşit. „Nimic nu mi-a reuşit în viaţă! mi-a spus el, la spital, cu priviri triste, îngrozitor de triste. Nimic, nici în familie, nici în profesie, nici în dragoste. Şi nici să termin dracului odată cu viaţa asta n-am reuşit. Nimic, nimic!...” Şi nu era numai tristeţe în privirile lui, ci şi o nesfârşită abandonare...

Am plecat de la spital cu un gând urât în mine, cu o bănuială urâtă. Am raportat şefului, am obţinut dezlegarea, m-am interesat, m-am zbătut aproape două săptămâni şi am aflat ce trebuia să aflu: Gabriela Dobreanu fusese deja angajată, undeva într-un oraş străin, de la marginea pământului, într-un institut de chimie alimentară. Şi mi-am amintit de tipii ăia, eleganţi şi onctuoşi, care veniseră după Flaviu la Barcelona. Nu putuseră obţine trădarea inginerului Martinescu, şi atunci au încercat să-l înlăture din cursa concurenţei. Au izbutit? Vezi, tu, Tudore, teamă îmi e că n-am să pot spune că nu. Pentru că ieri, Flaviu Martinescu s-a spânzurat în spital. Cu şnurul de la draperie. Şi mă gândesc la clasorul acela al tău cu erori, o lume de erori filatelice. Credeam că numai în filatelie eroarea valorează mai mult decât autenticul. Acum ştiu că şi preţul unei erori de iubire te poate costa viaţa. Şi ce poate fi mai scump decât viaţa?

L-am ascultat pe Bebe şi n-am ştiut ce să-i răspund. Am tăcut tot timpul şi ne-am despărţit în tăcere. Apoi mi-am amintit că am

un prieten ziarist. Ce-ar fi să-i povestesc şi lui povestea lui Bebe? Poate găseşte el vreun răspuns. Sau un sens...

Cumpăna de la Stânca Arsă

Era spre începutul verii. Încă nu coborâseră marile călduri. Unele dimineţi erau încă răcoroase, friguroase. Timpul înşelător, capricios. Lumea nu se prea înghesuie în concediu pe o vreme ca asta. Poate peste o săptămână, poate peste două. Atunci da, explozia vacanţelor estivale va irumpe în toată măreţia ei covârşitoare, sufocantă, va împânzi toate drumurile, se va furişa pe cărările cele mai abrupte, va invada cabanele, campingurile, motelurile, va spulbera tihna şi pacea munţilor, va domni suverană până toamna târziu. O nebunie care se repetă an de an, cu toate obsesiile ei, cu chemările ei irezistibile, nebunia şi chemarea, şi obsesia de a pleca undeva, oriunde, oricum, pentru a întreţine eterna iluzie a schimbării, a primenirii, iluzie atât de necesară nouă care mereu vrem să ajungem undeva, să venim de undeva...

Căpitanul de miliţie Marin Manu suporta greu, foarte greu, explozia acestor vacanţe. Îl iritau chipurile frivole ale oamenilor care scotoceau peste tot, devastau pădurile, poienile înflorite, terasele montane, comentau banalităţi îngrozitoare, râdeau zurlii de orice fleac, de orice glumă răsuflată, şi se vârau în suflet cu întrebări stupide, cu observaţii stupide, se înghesuiau să vadă orice, să pipăie orice, te îmbrânceau, hăuleau, chicoteau, devorau

ca nişte sparţi tot timpul sandviciuri, pachete, pacheţele, conserve, biscuiţi, lepădând în urma lor semnele triste ale sejurului.

De aceea căpitanul îşi aranja concediul fie către începutul verii, fie mai târziu, toamna, după primele brume. Ani şi ani de zile acelaşi ritual. El şi Alexandra, şi „Lenuţa” şi câteva bagaje. Strictul necesar. Marin Manu ura bagajele multe, aglomerate.

„Lenuţa”, o bătrâioară şi plină de harţag „Dacia” 1100, suporta cu stoicism supliciile unei revizii generale, apoi lua în răspăr drumul munţilor. Toate vacanţele căpitanului Marin Manu erau vacanţe cu munţi.

Primul popas l-au făcut la Stânca Arsă, o cabană din bârne vechi, străvechi, negre, cabana fusese construită încă înainte de război, avea un aer boieresc, impozant. Vara se organizau acolo tabere şi focuri de noapte şi celebrele şezători cu frigărui de mistreţ, aduse tiptil de jos, de la crescătoria de porci a oraşului, dar cine mai umbla atunci după adevărul acelor nopţi nebune şi misterioase când tocmai de adevăr fugiseră oamenii către Stânca Arsă?

La ceasul acela însă, când vara abia iscodise de câteva zile firea sumbră a Carpaţilor, cabana Stânca Arsă era aproape pustie. La drept vorbind, în eleganta şi uriaşa cabană se aflau, în seara aceea de sfârşit de mai, doar două familii şi un grup de tineri excursionişti: căpitanul Marin Manu cu Alexandra; o familie de medici, amândoi în vârstă, aproape de pensionare, dacă nu cumva erau chiar pensionari. Grupul de excursionişti era format din trei băieţi şi două fete, toţi din Bucureşti, toţi tineri, numai buni să se ia la trântă cu munţii prea orgolioşi...

Seară s-au strâns toţi nouă într-un colţ al restaurantului, au pus cap la cap câteva mese, bătrânul medic, înalt, osos, spătos, a făcut o remarcă despre cele trei generaţii adunate de hazard

tocmai la capătul lumii, la capătul pământului. Abia atunci s-au uitat curioşi unii la alţii, au izbucnit în râs, parcă se redescoperiseră uimiţi, încălziţi, surprinşi de clipa regăsirii. Curând, foarte curând însă, atmosfera s-a potolit, a căpătat un iz de istovire, de repaos. Deşi nu ar fi deranjat pe nimeni, vorbeau totuşi în şoaptă. În afară de ei, cabanierul şi nevastă-sa: amândoi graşi, pântecoşi, cuminţi. A, da, ei dăduseră tonul, ei spuseseră primele cuvinte şoptite, întâi nevastă-sa care le-a servit o masă frugală, sportivă, apoi cabanierul care le-a urât noapte bună, şoptind, zâmbind, pierind apoi numaidecât dincolo de draperiile întunecate ale restaurantului.

Primul care şi-a dat seama de nefirescul situaţiei a fost tot bătrânul medic, îl chema Aldea Poenaru – se recomandase scurt, cu aplomb: doctor Aldea Poenaru. Adică, suntem în biserică de şuşotim aşa, ca nişte babe, ce-i asta?! a ridicat el deodată glasul. Toţi l-au privit un pic stingheriţi, şi-au dat brusc seama cât sunt de ridicoli. Tinerii au râs iar, au râs primii, cu gurile până la urechi, au încercat apoi să încropească un cântec, au murmurat câteva cuvinte, dar cântecul s-a stins numaidecât, fără vlagă, fără chef, glasurile au scăzut iarăşi topite în aburul tainic al şoaptelor. Să fie acesta doar un reflex al oboselii? Beţia aerului pur? Semeţia covârşitoare a naturii din jur? se întreba căpitanul Marin Manu. Toropit şi el de o lene uriaşă, nu-l interesau deloc răspunsurile, întrebările îi erau de ajuns. Toţi, în afară de Aldea Poenaru şi nevastă-sa, sosiseră în ziua aceea. Frânţi. Robiţi muntelui. Bătrânii aveau să mai rămână aici încă două săptămâni încheiate. El şi Alexandra doar vreo trei-patru zile. Grupul tinerilor excursionişti avea să urce mâine la altă cabană, la altă cotă, alte cărări... O căldură dulce unduia leneş de undeva, dinspre zidul de teracotă al unei sobe sofisticate; cu turnuri şi cornişe înălţate până-n tavan, aerul tare de munte făcuse ravagii, discuţiile

lâncezeau. S-au împrăştiat încet-încet pe la camerele lor, paşi târşiţi, urări de noapte bună, priviri împâclite de somn.

Dimineaţa s-au regăsit cu toţii în curtea imensă a cabanei, au luat micul dejun tot împreună, apoi s-au fotografiat, au schimbat adrese, doctorul Aldea a promis că va trimite tuturor fotografiile, şi-au luat la revedere. Căpitanul Marin Manu, Alexandra şi cei doi medici bătrâni s-au angajat într-o plimbare de câteva ceasuri zdravene, prin pădure, în sus pe lângă Stânca Arsă, până la peştera Fefeleaga, către prânz vor fi înapoi la cabană, dar atunci grupul tinerilor va fi plecat deja de mult, de mult...

Mare însă le-a fost uimirea când, revenite de la Fefeleaga, cele două familii – a căpitanului şi a bătrânului doctor – au fost întâmpinate, încă de la liziera pădurii, de cabanier şi nevastă-sa şi grupul de tineri, toţi cu feţe pământii, aiurite, toţi agitaţi şi speriaţi, precipitându-se asupra bătrânului doctor, să-i ajute, să le dea un sfat, ce să facă, telefon n-au, până jos în oraş sunt câteva ceasuri bune, cum să facă faţă acestei nenorociri? Ce se întâmplase? Una din cele două tinere excursioniste, Tudora Locusteanu, căzuse de pe Stânca Arsă şi praf se făcuse. După micul dejun, după ce se fotografiaseră, după ce-şi luaseră la revedere de la ceilalţi, tinerii se împrăştiaseră prin împrejurimi, pe aproape, mai mult odihnă decât plimbare, la orele zece aveau să se reîntoarcă la cabană, să-şi ia rucsacurile şi să urce mai departe. Au venit, s-au adunat, erau pregătiţi de drum. Tudora lipsea. Au aşteptat-o, au strigat-o, au căutat-o. Nimic. Abia după vreun ceas şi ceva au descoperit-o jos, în vale, chiar sub pintenul acela enorm, de bazalt sur, parcă afumat, ce se cheamă Stânca Arsă.

— A căzut de pe stâncă, nenorocita! zmârcâi careva din nas.

— Ce facem, doctore? întrebă răvăşit cabanierul.

— De unde ştiţi că a căzut de pe stâncă? se interesă Marin Manu.

— Păi, altfel de unde să fi căzut, din Lună?! aproape că se răsti la el un vlăjgan de vreo doi metri, revenind apoi iute, cu ochi schimbaţi, rugători asupra bătrânului doctor.

— Să mergem la cabană, propuse doctorul Aldea, calm, binevoitor, trimitem pe cineva jos, după miliţie, aşteptăm, apoi ne vedem fiecare de ale noastre.

Privi în jur cu ochi subţiaţi şi adăugă grav, reflexiv.

— Asta e jertfa muntelui, e dreptul lui dintotdeauna, oricum noi nu i-l putem lua. Îţi reaminteşti, Cristi, se întoarse el blând către nevastă-sa, astă iarnă au pierit doi studenţi într-o avalanşă pe Rarău, nu? Parcă studenţi erau?

La cabană uşile erau vraişte, victima întinsă pe terasă, acoperită cu un cearceaf, bagajele grupului strânse ca pentru plecare.

— Nu părăseşte nimeni cabana! preciză sec doctorul Aldea şi trecu mai departe, conducându-şi soţia în dormitor.

Reveni repede, era parcă mai înalt acum, fără pardesiu, era palid, gesturile îi căpătaseră brusc o tentă de autoritate, de responsabilitate asumată. Căpitanul Marin Manu îl privi curios. Aldea Poenaru îşi asumase într-adevăr rolul de coordonator al acelei triste împrejurări, până la sosirea autorităţilor.

Ceva nedefinit îl determinase pe căpitanul Marin Manu să nu-şi declare calitatea, profesia, preferând să rămână mai departe un ins oarecare printre ceilalţi. În felul acesta nu se va afla în centrul atenţiei, al întrebărilor, al aşteptărilor, al nervilor, în centrul discuţiilor, al părerilor, al bunelor şi relelor intenţii, rămânea pe margine, cuminte, anonim, anodin, drămuindu-şi liniştea şi gândurile, supraveghind atent, foarte atent, pe cei din jurul său...

Tudora Locusteanu sucombase în condiţii misterioase. Nu se cunoştea decât rezultatul acelor condiţii: moarte violentă. Tânăra fusese descoperită cu craniul zdrobit, jos, în prăpastie, sub Stânca Arsă. În viroaga aceea de sub stâncă se putea ajunge prin mai multe locuri, fără ca să capeţi măcar o zgârietură. Dintr-un singur loc însă prăbuşirea era mortală: de pe Stânca Arsă. Din această nenorocită situaţie răsăreau trei posibilităţi, trei variante: accident, sinucidere sau crimă. Un accident era greu de presupus, căpitanul Marin Manu ştiind că Stânca Arsă are un grilaj solid, din fier, în partea dinspre prăpastie, e drept, grilajul nu e prea înalt, poate fi trecut uşor, un salt şi gata, dar asta ar însemna... sinucidere. Să fie chiar sinucidere? Cine o fi Tudora Locusteanu asta? Care o fi prietenul ei dintre cei trei vlăjgani? Poftim, trei băieţi şi două fete! De ce trei băieţi şi două fete? se întreba căpitanul. De obicei, în excursii se aranjează perechi, perechi... Deşi nu se poate trage cine ştie ce concluzie grozavă de aici, apar uneori fel de fel de situaţii curioase, nu poţi pune obişnuinţele unora în cârca altora. Crimă? Asta ar însemna ca Tudora să fi fost însoţită de cineva din grup, de altcineva, acolo pe Stânca Arsă erau numai ei doi, singuri, el şi ea, sau poate că ea şi ea, cine ştie, o privire rapidă în jur, o privire iscoditoare, apoi un gest scurt, un brânci puternic şi Tudora s-a prăvălit dincolo de grilaj. De la înălţimea aia, de peste patruzeci de metri, nimeni nu scapă cu viaţă, prăbuşit acolo jos, printre bolovanii şi grohotişul din prăpastie...

Marin Manu îşi priveşte ceasul de la mână. Arată ora 14 şi 10 minute. Doctorul Aldea l-a trimis deja pe cabanier în oraş, să anunţe miliţia. Asta înseamnă, socoti căpitanul, două ore dus, aproape şase întors, cât timp se mai pierde pe acolo, rezultă că abia la noapte, către orele 23, ar trebui să sosească miliţia. Aproape nouă ceasuri de aşteptare. Accident, sinucidere sau

crimă? Dacă e crimă ce va face în tot acest timp criminalul? Cine e criminalul? Să fie vreuna din persoanele aflate la cabană? Altcineva? Altcineva de unde? De jur împrejur, ţipenie. Pustiu. Cea mai apropiată cabană se află la cinci-şase ore de drum. Să mai existe vreo altă persoană la cabană? Tăinuită de cabanier? Să fie implicat cabanierul? De ce tocmai pe el l-a trimis doctorul Aldea în oraş, să anunţe miliţia? Mai pot fi şi alte versiuni? Desigur... e posibil, e foarte posibil ca asasinul să fi urmărit de departe, discret, grupul de excursionişti, să-şi fi urmărit cu tenacitate victima până aici, apoi, într-o clipă anume, să se fi întâlnit întâmplător, există atâtea întâmplări aşa de bine regizate, se cunoşteau, surpriza fetei a fost mare, a fost totală, aceeaşi surpriză plăcută a mimat-o şi asasinul, s-au întâlnit în pădure, Tudora era singură, au făcut împreună câţiva paşi, apoi au ajuns pe Stânca Arsă, apoi... Odată ţelul atins, criminalul a dispărut, s-a cărăbănit numaidecât, cine ştie pe unde-o fi acum, fugărit doar de propriile-i gânduri, de temeri ori poate de remuşcări. Sau poate că n-a dispărut nicăieri. N-a plecat nicăieri. E aici. E acum. E printre noi... Ia, ia să încercăm o primă eliminare, îşi zise Marin Manu îngândurat, tot mai îngândurat. Va să zică, doctorul, nevastă-sa, Alexandra şi cu mine am plecat la Fefeleaga. Cabanierul a rămas la cabană. Nevasta sa, la bucătărie. Grupul de tineri, prin împrejurimile cabanei. Se pregăteau de plecare. Ce-au făcut toţi aceşti şapte oameni? Cum şi-au petrecut timpul? Ce au discutat? Până unde s-au dus? Cine cu cine? Cât timp? Trebuie verificat minut cu minut. De la Cabană la Stânca Arsă nu-i decât un sfert de oră. Dacă grăbeşti pasul ajungi în zece minute. Dacă fugi, în cinci minute eşti acolo. Cine dintre aceste persoane s-a mai dus la Stânca Arsă? Tudora singură? De fapt, cine dintre ei a descoperit victimă în prăpastie? Se spune că, uneori, asasinii nu rezistă unei sumbre ispite: de a descoperi ei

înşişi victima, de a mai contempla o dată locul faptei. Să fie aceasta doar o sinistră voluptate? Sau o necesitate, o imperioasă necesitate a certitudinii, a lui însuşi, a criminalului, de a se convinge încă o dată că el se află de-acum în afara gestului săvârşit mai înainte... Interesantă, foarte interesantă psihologia asasinului. Oare ce face el acum, în clipa asta? La ce se gândeşte? Cum se comportă? Marin Manu îşi roti privirile calme, neutre, fără adresă printre ceilalţi. Desigur, desigur, asasinul se va strădui, din răsputeri, să nu iasă cu nimic în evidenţă, se va strădui să fie comun, să fie ca toţi ceilalţi. El se va strădui să pară... Ceilalţi sunt aşa cum sunt ei. Aici se află cumpăna dintre calp şi adevăr. Un ochi avizat, exersat poate distinge câteva nuanţe. Cine poate însă desluşi întocmai şi întotdeauna toate semnele acelei cumpene?

Marin Manu şi-a condus nevasta în dormitor, a sfătuit-o să se întindă puţin, poate doreşte să citească ceva, o carte, o revistă, oricum e bine să se odihnească acum, pentru că mai târziu, cine ştie, poate va avea nevoie de ajutorul ei. Alexandra zâmbi cuminte, zâmbetul ei dintotdeauna, oleacă zburdalnic, oleacă grav, asta însemnând că e de acord cu propunerea căpitanului. Maria Voiculesii, cealaltă duduie din grupul tinerilor, cu ochii înroşiţi de plâns, cu chipul năuc, îngrozit, nu voia nicidecum să părăsească terasa, fusese prietenă bună cu Tudora, erau şi colege de serviciu, nu se dezlipise de lângă giulgiul alb, ţeapănă, pierdută, împietrită. Marin Manu i-a vorbit cu blândeţe, cu înţelegere, a sfătuit-o să se retragă în dormitor, să-şi revină, să se liniştească, i-ar trebui un calmant uşor, poate are nevasta cabanierului, trebuie să ne păstrăm calmul, o să vină miliţia şi atunci toată lumea trebuie să fie calmă, calmă, să putem răspunde la întrebări, pentru că va fi anchetă mare aici, anchetă urâtă, nu-i de glumă, e moarte de om, chiar dacă e accident.

Domnul doctor Aldea Poenaru era şi el de acord cu acest punct de vedere. Nevasta cabanierului se retrăsese şi ea în bucătărie, la cratiţele ei, de unde izbucneau când şi când arome tari, apetisante, scandalos de apetisante...

— Morţii cu morţii şi viii cu viii, zisese aşa, cam dur, cam vulgar, nevasta cabanierului. Râsese apoi într-un dinte, he, he, vrând parcă să spună că la viaţa ei a văzut atâtea şi atâtea încât nu merită să te prăpădeşti cu firea pentru nimic în lume şi dispăruse lent, cu mersul ei legănat, robust, nepăsător.

Afară, pe terasă, au rămas numai bărbaţii. Şi victima...

— Şi acum ce facem? întrebă stingherit unul dintre tineri.

Căpitanul Marin Manu prinse ocazia din zbor. Sugeră.

— Eu aş zice să nu stăm cu mâinile în sân, să nu ne pierdem timpul degeaba. Avem ce să facem până vine miliţia. În fond, tot spre folosul nostru e. Scăpăm mai repede. Noi, eu şi cu nevastă-mea, mâine am vrea să plecăm mai departe, nu trebuie să ne ratăm concediul din cauza aceasta. Voi, grupul tinerilor, bănuiesc că nici vouă nu vă face prea mare plăcere amânarea plecării. Doctorul Aldea poate că-i de altă părere, dar noi...

— Nu, nu, şi noi plecăm! făcu pripit, vădit tulburat doctorul. O clipă nu mai rămânem aici. Să vină miliţia, să ne ia declaraţiile, adresele, şi gata. Mâine plecăm şi noi. Cristi e aşa de sensibilă! O noapte n-ar mai putea rămâne aici, cu siguranţă că n-ar mai putea! zise el cu duioşie.

— Atunci, e-n regulă! conchise Marin Manu. Să ne ajutăm şi noi cum putem. Anchetele astea durează uneori şi o săptămână, poate chiar mai mult. Închipuiţi-vă, se scutură el înfiorat, să stăm o săptămână, ţintuiţi aici, cu miliţia pe cap, cu hărţuiala şi bănuielile ei, apoi... apoi, cadavrul acesta sub ochii noştri, permanent sub ochii noştri! Că nu-l ridică nimeni până nu se limpezesc lucrurile, ştiu de la un prieten de-al meu, – marşă

căpitanul Marin Manu pe aceasta idee, îngroşând nuanţele, sensurile – un prieten care căzuse şi el într-o poveste din asta, urâtă, nenorocită. Pe litoral, mai acum câţiva ani, se înecase, acolo, unul. A venit miliţia, şi, cu ancheta, cu întrebările a pierdut omul câteva zile bune din concediu până s-a stabilit că fusese accident...

— Aşa-i, aşa-i, zise unul dintre tineri, cu profil acvilin, voluntar, clipind mărunt, mărunt din ochi.

— Eu înclin să cred că şi aici e un stupid, un regretabil şi stupid accident, continuă căpitanul Marin Manu. În excursii întotdeauna suntem mai curajoşi, mai ai dracului, nu mai avem astâmpăr, nu mai avem simţul măsurii, ne vârâm peste tot, uităm cu desăvârşire culorile primejdiei. Stânca asta are multe victime pe răbojul ei! rosti sentenţios Marin Manu. Numai că trebuie să se convingă şi miliţia de acest adevăr... Ce putem face? Întâi şi întâi, să ne cunoaştem mai bine, noi între noi. Pe doctorul Aldea Poenaru îl ştie toată lumea. Eu mă numesc Marin Manu şi sunt cercetător ştiinţific la Institutul de Hidrologie din Bucureşti. Nevastă-mea, Alexandra, e profesoară. Dumneavoastră, ceilalţi, cine sunteţi? întrebă el firesc, îndemnându-i parcă la confesiune, la apropiere.

Vlăjganul de doi metri vorbi primul, făcu un pas mai în faţă, un pas mare, zvâcnit, vrând parcă să se vâre cu tot dinadinsul în sufletul celorlalţi, în privirile lor.

— Şi eu sunt tot profesor. De sport! preciză el, avântându-şi bărbia şi privindu-i pe toţi de sus, cu răceală. Mă numesc Petre Ionescu şi sunt prietenul Tudorei. Nu chiar prieten, ci o cunoştinţă mai apropiată, mai... vreau să spun că ne cunoaştem mai demult. Ea este... *era*, se corectă el, tresărind uşor, era responsabila sectorului sportiv în comitetul U.T.C. pe întreprindere, e vorba de întreprinderea „Orion” din Capitală.

De altfel, toţi ceilalţi din grupul nostru, în afară de mine, bineînţeles, lucrează la aceeaşi întreprindere. Despre mine, cam atât, încheie el aproape rigid. Să se prezinte şi ceilalţi.

Al doilea care vorbi fu cel cu profilul acvilin, voluntar, care clipea repede, repede, parcă înfrângându-şi o timiditate care îl covârşea.

— Eu sunt Nelu, adică Ion, Ion Avrămescu, electrician la întreprinderea „Orion”. Eu n-am vrut să vin, ştiţi, adică tovarăşa Maria Voiculesii, de la C.T.C. a insistat, haide, mă, zice, vino şi tu, ne distrăm, ne plimbăm... şi am venit, că suntem prieteni, adică ne... a-adică vorbim, ştiţi, a-adică suntem prieteni buni, tovarăşa Maria e cealaltă fată, care... care acum e acolo, sus, în dormitor, asta el răsuflă el uşurat, transpirat, roşu până la rădăcina părului.

— Dar pe Tudora Locusteanu o cunoaşteţi? întrebă doctorul Aldea.

— A, da, ştiţi, o cunosc, noi ne cunoaştem cu toţii, dar... aşa cum a spus tovarăşul profesor Ionescu, tovarăşa Tudora răspundea de resortul sportiv, la noi, la U.T.C. şi... a venit aşa, a-adică nenorocirea asta a venit aşa... a-adică tovarăşa Tudora era curajoasă, era... dar era şi aşa cam zvăpăiată, a-adică râdea uneori de noi, băieţii, că suntem nişte... dar ea glumea, era o tovarăşă tare veselă tovarăşa Tudora Locusteanu!... încheie tânărul, opintindu-se, zvâcnind din gât, din umeri, eliberându-se parcă de nişte cuvinte încăpăţânate, crescute din el, înmulţite acolo, lipite acolo, unele peste altele, unele într-altele, refuzând să ţâşnească afară, să se nască, să-şi afle rostul.

— Pe mine mă cheamă Andrei Postolache, vorbi tărăgănat, nazal, celălalt tânăr, al treilea, sprijinindu-se când pe un picior, când pe altul. Era şi el un vlăjgan aproape cât profesorul, dar mai mototol, mai molâu, cu osânză mai multă pe el. Lucrez la

contabilitate, tot la „Orion”. Şi ca să nu iasă cine ştie ce vorbe, o spun de la început: Tudoriţa a fost prietena mea până anul trecut, în ajunul Crăciunului, când mi-a suflat-o profesorul Ionescu. Tudoriţa nu m-a minţit, mi-a spus-o pe şleau, gata Andi, s-a stricat căruţa, dar să ştii că te-am iubit, acum nu mai pot, pricepi, nu mai pot! aşa mi-a zis Tudoriţa, apoi mi-a mărturisit că e combinată cu un profesor de sport. Am înţeles-o. M-a sărutat şi de atunci adio întâlniri. Am plecat în această excursie tot de dragul Tudoriţei, dar dacă aş fi ştiut... se bâlbâi el deodată, pălind brusc, aplecându-şi grumazul, fruntea, gata parcă să izbucnească în plâns. Dar nu plânse.

Se scurse un moment de tăcere, un moment prelung, penibil.

— Doctore, nu credeţi că ar trebui să aruncaţi o privire asupra victimei? întrebă căpitanul Marin Manu, rotindu-şi privirea în jur.

Observă în treacăt tresărirea abia perceptibilă a profesorului de sport.

— Cred că n-ar fi bine ca Miliţia să ne găsească nepregătiţi, sugeră mai departe Marin Manu, lăsând aceeaşi impresie, că nu i-ar conveni deloc să mai rămână, în situaţia asta nenorocită. Doctorul Aldea, adăugă el, poate pune primele concluzii cu privire la moartea victimei. Tot doctorul ar putea să ne ia depoziţiile, declaraţiile, e cel mai în vârstă dintre noi, e mai vechi aici, la cabană, decât noi, cunoaşte mai bine locurile, împrejurimile, iar ca medic, desigur, a mai avut de a face cu decese, cadavre, greşesc cu ceva doctore? îl întrebă rapid, fără translaţie căpitanul.

— Nu, nu, răspunse calm, cu privirile uşor umbrite de oboseală, doctorul Aldea. Aveţi dreptate, nu putem sta aşa, degeaba, ca la priveghi. Trebuie să întreprindem ceva, până sosesc autorităţile...

Soarele trecuse de prânz, dinspre bucătăria cabanei răzbăteau fuioare de arome culinare învăluitoare, incitante, nimeni nu se gândea, însă, la masă, doctorul dezvelise cadavrul, îl cerceta cu ochi de expert, cu mâini sigure, ceilalţi se holbau cu chipuri năuce. Aceeaşi mască aiurită, palidă, o avea şi Marin Manu, nimeni nu scotea un cuvânt, şi atunci s-au ivit în celălalt capăt al terasei cele trei femei: Cristina Poenaru, Alexandra Manu şi Maria Voiculesii.

În câteva rânduri, nevasta cabanierului i-a strigat la masă, n-a răspuns nimeni, s-a apropiat şi ea cu şorţul în brâu, s-a uitat, şi-a făcut câteva cruci mici, minuscule, tremurate în mijlocul pieptului generos, uriaş şi a dispărut repede – repede bombănind ceva.

Doctorul Aldea Poenaru se adâncise în cercetările lui, îşi nota ceva într-un carneţel, palpa cadavrul acela centimetru cu centimetru, corpul victimei încă nu devenise rigid, reacţiona la toate gesturile medicului, membrele se îndoiau, pielea era moale, catifelată, trupul părea aproape viu în splendoarea lui carnală, albă, marmoreeană. O rană enormă la cap şi atât. Faţa fusese îmbrăcată în pantalon de schi şi hanorac, îmbrăcămintea rezistentă îi ferise trupul de zgârieturi, de julituri, doar chipul şi palmele moartei arătau îngrozitor. Şi rana aceea monstruoasă de la cap. Fatală. Bătrânul Aldea îşi nota conştiincios, scrupulos, toate observaţiile, părerile, deducţiile.

Unul din tineri cărase din restaurant două mese şi câteva scaune afară, pe terasă, altcineva făcuse rost de un caiet gros, şcolăresc, cu multe file albe. Primul care şi-a rupt de acolo câteva file a fost Marin Manu, şi-a luat hârtiile, s-a aşezat cuminte pe un scaun şi a început să-şi scrie declaraţia în legătură cu prezenţa lui acolo, la cabană, unde anume se aflase, cu cine se aflase, ce făcuse în vreme ce Tudora Locusteanu suferise accidentul mortal.

Profesorul de sport se apropie, se aplecă peste umărul căpitanului, avea şi el câteva foi de hârtie în mână, îşi scosese pixul, nu ştia cum să înceapă, citi cum începuse Manu: „Declaraţie. Subsemnatul Marin Manu, de profesie fizician, în prezent cercetător la Institutul de testări hidrologice din Bucureşti, cu domiciliul în... declar că...” Petre Ionescu îşi linişti încruntătura aceea dintre sprâncene, se dumirise, va să zică aşa se scrie o declaraţie, se aşeză şi el alături şi se aşternu pe scris.

Într-un ceas, toate declaraţiile fuseseră gata, fuseseră scrise, terminate. Doctorul Aldea le sfătuise pe femei să facă şi ele acelaşi lucru, nevasta cabanierului lăbărţă şi ea câteva rânduri pe o foaie, că nu se dezlipise de lângă cratiţele e. De altfel toată lumea era de acord, toţi o văzuseră că nu ieşise din cabană nici măcar până în curte. Mai rămânea declaraţia cabanierului, o va da însă şi el, se înţelege, când va sosi cu miliţia...

La sugestia căpitanului, doctorul citi, pe rând, toate declaraţiile strânse, le completară, le comentară, nici nu era cine ştie ce de comentat, toţi aveau alibiuri serioase, alibiuri ferme, nebuna aia de Tudoriţa se răzleţise de dimineaţă, îi plăcea să epateze, să facă pe grozavă, plecase nu ştiu unde, şi-a făcut de cap. S-a prăbuşit de pe Stânca Arsă. Lucrurile erau clare, erau foarte clare. De altfel, şi concluziile doctorului Aldea, în urma cercetării cadavrului, confirmau aceeaşi variantă: accident mortal. Moarte violentă prin zdrobirea craniului. Urmau câteva detalii de strictă specialitate, vizând modificările în funcţionarea unor organe interne, datorită şocului, impactului brutal cu fundul pietros al prăpastiei. Clar. Un accident mizerabil, un accident mârşav care a frânt viaţa unui om în floarea vârstei. Cam aşa gândeau cu toţii atunci, poate că cineva chiar spusese, şoptise acele cuvinte, poate că nu, nimeni n-a putut preciza mai

târziu, nu prea târziu, acest lucru, dar atunci toţi gândiseră cuvintele acelea triste, îngrozitor de triste. *Chiar toţi?*

Nevasta cabanierului le-a reamintit iarăşi de masă, au mâncat în silă, repede, cu fereală parcă, nu se uitau decât în farfurii, nu vorbeau, au plecat repede, s-au retras grăbiţi, zgribuliţi în camerele lor. Profesorul de sport a plecat cu Maria, Andrei s-a luat după Nelu, căpitanul Marin Manu şi Alexandra s-au urnit şi ei într-un târziu, îngânduraţi, tăcuţi, ultimii s-au retras bătrânii Poenaru.

Soarele cobora către seară, dar până-n seară mai era, timpul trecea greu, oamenii pieriseră în camerele lor, târând după ei un aer greu, mai degrabă un frig greu, lăuntric, împovărător...

Cine privea pe fereastră, afară, în ceasurile acelea de aşteptare urâtă – şi priveau aproape toţi – putea să-l vadă pe Marin Manu traversând curtea imensă şi pustie a cabanei, traversând-o singur, cu un trepied foto pe umăr, cu nişte cutii sau nişte aparate ciudate în mâini, îndreptându-se undeva spre pădure. Unde se ducea? Ce-avea de gând? Ce erau drăciile alea în mâinile lui? S-a întors abia când se îngâna ziua cu seara. Era obosit, prăfuit, îi străluceau ochii. Aceleaşi chipuri curioase, uimite îl iscodeau din spatele ferestrelor. Nimeni nu îndrăznea totuşi să coboare, să întrebe. Ce să întrebe? Pe cine să întrebe? Ce rost mai aveau întrebările? Fizicianul ăla dispăruse undeva în pântecul cabanei, cu aparatele lui, la nevastă-sa tăcută, calmă, severă, privindu-i pe toţi aşa, parcă nu ştiu cum, parcă le-ar fi dat tuturor un extemporal...

Femeia cabanierului trecu pe la toate uşile, invitându-şi oaspeţii în salon, strigându-i cu glas mare, cu glas de zile mari, avea o voce spartă, cumva şugubeaţă, dar şi poruncitoare în acelaşi timp. Era o femeie practică nevasta cabanierului, îşi cunoştea bine rostul, meseria, striga invitându-i la o cafea, jos, în

salon, să vină repede, şi toţi, că se răceşte cafeaua, şi să mai lase naibii mutrele alea spăimoase şi mohorâte, că lumea e cum e, şi trebuie să trăim, că n-o facem noi mai bună dacă-i plângem necazurile. Gata, toată lumea jos!...

În salonaşul de lângă restaurant, cafelele abureau, nevasta cabanierului sporovăia ceva, că nu pică ei, tovarăşii, prea curând, că adică omul ei şi miliţia pot să sosească chiar şi după miezul nopţii, drumu-i lung, e de aşteptat până atunci, iar o cafea... ehei, o cafea îţi aduce licurici în priviri...

Atmosfera se mai dezmorţise un pic, unul din tineri îşi reamintise că mai are sus o sticluţă de coniac, se repezise după ea, o adusese strânsă la sân, ca pe un odor, o destupă, altcineva împărţi în păhărele.

Atunci, în clipa aceea, se auzi distinct, clar, cu o dicţie perfectă, glasul căpitanului Marin Manu.

— Aş dori să mă ascultaţi toţi, absolut toţi, cu cea mai mare atenţie. Suntem aici, la cabană, nouă persoane. Lipseşte doar cabanierul, plecat să anunţe miliţia. În total, deci, zece persoane. Ei bine, în prezenţa noastră, a tuturor, azi, în jurul orelor zece, dimineaţa, s-a săvârşit o crimă înfiorătoare. *Crimă*! sublinie el vehement. Tânăra Tudora Locusteanu a fost ucisă mişeleşte. A fost atrasă, prin viclenie, la Stânca Arsă, acolo urma să aibă loc o discuţie, probabil o discuţie, nu ştiu, încă nu ştiu, dar vom afla, aici, astă seară. Fata s-a dus, iar în locul discuţiei s-a consumat gestul ucigaş. Victima a fost îmbrâncită, pur şi simplu, dincolo de grilaj, în prăpastie. Apoi asasinul a plecat, a grăbit la alibiul pe care şi-l făurise cu atâta migală. Astăzi, după-amiază, am fost şi eu la Stânca Arsă. Nu e un loc nici prea încântător, nici prea prietenos. O priveliişte aridă. De altfel, locul acesta nici nu intră în circuitul turistic. Ca să ajungi acolo trebuie să te strecori prin nişte tufărişuri mizerabile, să urci puţin, apoi să treci un pârâiaş.

Pârâiaşul e lat, apa e însă puţină şi, din piatră în piatră, poţi să treci dincolo fără să te uzi prea tare. De udat însă oricum te uzi pe bocanci. Locul nu-i nici prea departe. Dacă mergi mai repede, în şapte-opt minute poţi ajunge la Stânca Arsă. Din declaraţiile noastre, ale tuturor, rezultă însă limpede că nimeni dintre noi nu a călcat astăzi cu piciorul în locul acela. Absolut nimeni! Aşa-i? întrebă Marin Manu cu o voce rece, neobişnuit de rece pentru privirea lui calmă, cuminte, prevenitoare.

Toţi răspunseră brusc, ca la comandă, aproape în cor, aproape la unison, toţi răspunseră un „da” clar, nealterat de nicio îndoială.

— Ei bine, continuă volubil Marin Manu, dar cu acelaşi vânt polar printre cuvintele lui, ei bine, iată ce am descoperit astăzi, după-amiază. Mi-am reamintit că în zonă se fac, de mai multă vreme, testări hidrologice, măsurători, se stabilesc pânzele freatice, izvoarele, acumulările de apă. Unul din procedeele moderne este marcarea pâraielor, a râurilor cu izotopi radioactivi, pentru a se urmări traseul apelor de la izvoare, până la marile deversări. Întâmplător, am la mine un contor *Geiger* ultrasensibil. O obişnuinţă, dacă vreţi. Eu însumi lucrez într-un mediu slab radioactiv, nu trebuie să depăşesc un anumit prag şi atunci port mereu contorul asupra mea. E ca un stilou, cu agăţătoare, care bâzâie uşor în prezenţa celor mai slabe radiaţii. A bâzâit şi când am trecut râuleţul acela de lângă Stânca Arsă. Asta-i descoperirea! Atunci am tresărit. Am tresărit puternic de tot, pentru că nu mă aşteptam la emisii radioactive în plină pădure. Apoi, mi-am reamintit de cercetările hidrologice. Când am revenit la cabană, am alăturat contorul şi de încălţămintea victimei. A bâzâit uşor, ascultător, semn sigur că pe pantofii Tudorei încă mai existau urme de radiaţii. Şi ea trecuse prin apa râuleţului marcat cu izotopi radioactivi. Inofensivi în sine, dar

revelatori pentru noi. Pentru că a mai trecut şi altcineva pârâiaşul aceia. Unul dintre noi. Cine? Ucigaşul! Cine e ucigaşul? Îl va demasca propria-i încălţăminte. Sunteţi de acord să începem verificarea? aproape că şopti Marin Manu, rar, foarte rar...

Stupefacţia se citea pe toate chipurile. Stupefacţie, dar şi un soi de lumină bizară, de linişte bizară răsăriseră pe acele chipuri palide, împietrite de aşteptare.

Doctorul Aldea Poenaru se desprinse din grup, veni încet spre Marin Manu, se aplecă puţin, era mai înalt aproape cu un cap decât el, îl privi în ochi cu o nesfârşită tristeţe, apoi cu o nesfârşită ură, apoi îl întrebă cu glas uscat, zgâriat de o cumplită încordare.

— Cine eşti dumneata, omule, şi ce vrei de la noi? Ce vrei? îl zgâlţâia el puternic de reverul hainei.

— De ce ai ucis-o, doctore? întrebă calm, obosit, Marin Manu.

— Cine eşti? Cine eşti? strigă sufocat, urlând, scrâşnind din dinţi, striga cu priviri bulbucate doctorul Aldea Poenaru.

— Sunt căpitanul de miliţie Marin Manu! replică sec ofiţerul.

În clipa aceea se auzi un oftat lung, lung şi nevasta medicului leşină, era gata să se prăbuşească. Alexandra abia o prinse în braţe.

— De ce, doctore? răsuna asprimea aceleaşi întrebări.

— M-ai bănuit? întrebă răguşit doctorul Aldea. Când m-ai bănuit? hârâi el, gâfâind, cu priviri pustii, cu braţele atârnându-i stinghere, ca nişte braţe ale nimănui.

— Nu te-am bănuit de la început, doctore, ci pe parcurs, puţin câte puţin. Întâi şi-ntâi, mi-am amintit că atunci, în pădure, ai dispărut de lângă noi vreo zece minute. Te-ai întors transpirat. Drumul până la Stânca Arsă şi înapoi l-ai făcut fugind, alergând. Erai nu numai obosit, ci şi uşor crispat. Abia la Fefeleaga te-ai liniştit. Apoi, bănuiala mi-a crescut după ce ţi-ai notat în carneţel

şi ne-ai citit tuturor concluziile acelea ale dumitale asupra cadavrului. Vorbeai acolo de modificări funcţionale ale unor organe interne, ca urmare a şocului, a impactului dur cu solul pietros al prăpastiei. Dumneata ştiai precis că fusese o cădere, o prăbuşire. Noi, ceilalţi, puteam crede că-i şi o înscenare, cine putea să-i zdrobească ţeasta Tudorei cu o piatră, apoi să-i transporte cadavrul în prăpastie, mimând prăbuşirea de pe stâncă. N-aveai de unde să ştii de modificările acelea interne, fără autopsie, ori dumneata mergeai la sigur, doctore, ştiai foarte bine că-i o prăbuşire şi nimic altceva. Vezi? Chiar îndelungata dumitale profesie te-a demascat. Ai ucis-o pe Tudora Locusteanu! De ce, doctore?

Aldea Poenaru înţepeni brusc, deveni palid, aproape cadaveric, şi doar o curiozitate nebună mai palpita în ochii lui. Murmură:

— Şi povestea aia, cu izotopii, cu râul?

— O simplă poveste, doctore, o simplă poveste... răspunse detaşat căpitanul Marin Manu. În meseria noastră, fără imaginaţie, fără fantezie, două parale n-am face. Pentru că nu există crimă perfectă. Absolut niciuna! Toate se pot rezolva cu un pic de fantezie, cu un pic de viclenie, cu un pic de întâmplare. Un singur lucru nu se mai poate: să aflăm răspuns tuturor întrebărilor victimei. Tăcerea victimei e perfectă. Singur imperfect, deci vulnerabil, e criminalul. El, el singur îşi mai poate asuma o parte din povara acelor întrebări. De ce ai ucis, doctore?

Noaptea voievodului

Pigălisem la cazul acela săptămâni de zile, îl ştiam pe toate feţele, îl cususem, îl descususem, îl mărunţisem, îl asamblasem iarăşi – piesă cu piesă, filă cu filă, – urmărindu-i firul capricios, imprevizibil.

Şeful, colonelul de securitate Andru Zăvoianu mă chestiona când şi când: „Ce faci, Puiule, cu turiştii ăia, îi mai plimbi sau te plimbă?” N-aştepta răspunsul, mă înfăşură în privirile lui iuţi, în două ape, schimba vorba şi se interesa de alte treburi curente, operative, la zi...

De fapt, nu despre turişti era vorba. Ci despre Vasile Becheru, ghid la un oficiu de turism. Dar colonelul, când îmi azvârlise cazul în braţe, adăugase aşa într-o dungă: „Ia limpezeşte tu povestea asta cu turişti!”. Şi aşa i-a rămas numele în evidenţele noastre: cazul „Turiştii”.

Vasile Becheru e un tip rotofei, volubil, elegant, abia trecut dincolo de bariera unei jumătăţi de veac. Vorbeşte fluent câteva limbi străine, are un simţ înnăscut al organizării, zâmbeşte mereu, gesticulează, spune bancuri suculente, ştie o groază de lucruri interesante, picante, din toate timpurile, are cunoştinţe prin toată ţara, e „servus” cu toată lumea. Lucrează la oficiul de turism de peste douăzeci de ani, referinţe bune, relaţii bune.

Firea meticuloasă, spiritul chiţibuşar, pedanteria şi o prea mare iubire de sine l-au adus, însă, pe Vasile Becheru în pragul bătrâneţii singur, fără familie, dar cu un cârd de prieteni în urma lui...

Sub nasul colonelului Zăvoianu a ajuns întâmplător. Adică, o dată şi o dată, tot trebuia să ajungă el acolo, dar întâmplările au şi ele rostul lor. O informaţie colaterală, un semn de întrebare crescut din nişte declaraţii stufoase, rutina profesională te obligă la tot felul de hârtii, adrese, rapoarte, legături cu alte compartimente, travaliu deopotrivă obositor şi necesar. Pentru că din hăţişul ăsta a răsărit figura jovială, surâzătoare a lui Vasile Becheru...

Cu vreo trei ani în urmă, boxerului Titi Staicu, aflat într-un turneu oficial prin Canada, i s-a năzărit că ar duce o viaţă mai prosperă pe alte meleaguri, a părăsit grupul de sportivi români şi dus a fost. Lumea – familia, prietenii, colegii – a vorbit fiecare aşa şi aşa, unii l-au regretat, alţii nu, rudele au plâns ca după mort, Titi dispăruse în visurile şi-n sminteala lui după glorie şi bani. Dispăruse brusc. După cum, la fel de brusc, acum vreo câteva luni a apărut la frontierele României – slab, jigărit – solicitând, nu, mai degrabă cerşind îngăduinţa de a reveni în patrie. Desigur, i s-a permis, omul s-a prezentat autorităţilor, a făcut declaraţii, mărturisiri, învăţăminte pentru alţi chilipirgii de aventuri prin ţări străine: mizerii, umilinţe, dezamăgiri...

Într-una din declaraţii, Titi Staicu declara că, traversând piaţa din faţa Marelui bazar, din Istanbul, a zărit, la un moment dat, un tip cunoscut, un compatriot, coborând dintr-o limuzină elegantă. Titi a alergat spre el, a alergat să-i iasă sufletul, zvâcnea un dram de bucurie în ochii lui, îl recunoscuse, l-a strigat de departe „Dom' Becheru, dom' Becheru!”... Dar grăsanul ăla din Bucureşti s-a făcut că plouă, a întors numai o clipă capul, l-a

privit aşa cu parapon, parcă şi cu un soi de teamă, şi a dispărut numaidecât într-unul din gangurile acelea întortocheate, topindu-se în mulţimea lărmuitoare, nepăsătoare a celebrului bazar. „Mi-am zis, atunci, că fuge lumea de mine ca de un ciumat”, scrisese apoi în declaraţie Titi Staicu şi trecuse mai departe la necazurile lui, la sfâşierile lui.

Semnalarea aceea pasageră, cernută prin sită rutinei, a ajuns, din resort în resort, pe biroul colonelului de securitate Andru Zăvoianu. Iar de acolo, în braţele căpitanului Eugen Drăgan, zis Puiu, adică eu. Pentru că întotdeauna un căpitan are deasupra lui un colonel Asta-i regula jocului. Ehei, dacă aş fi inventat eu jocul!...

Într-adevăr, în perioada respectivă, Vasile Becheru fusese în Turcia, condusese un grup de turişti, lucruri obişnuite, treburi obişnuite, ce să caute el într-o limuzină de lux străină? Informaţia boxerului nu se confirmase. Titi Staicu fabuloase? Se înşelase? Până una-alta, însă, Vasile Becheru a rămas în atenţia noastră.

Şi astfel, în comportamentul ghidului, în modul său de viaţă, în relaţiile sale, au fost descoperite, cu acest prilej, unele bizarerii. La urma urmei, fiecare avem ciudăţeniile noastre. Dar, când cineva se duce la teatru şi, înainte de a intra în templul Thaliei, se uită atent în jur, se verifică, se întoarce, mătură cu ochii trotuarele, ca şi cum ar preîntâmpina, sau mai degrabă ar depista o eventuală şi secreta urmărire, apoi în pauza dintre acte dispare, la fel de circumspect, pripit, ferit, cu priviri grele furişate în stânga şi-n dreapta, iar acel cineva se numeşte Vasile Becheru, despre care Titi Staicu a spus ce a spus, cazi aşa, dintr-o dată, pe gânduri negre şi te potopesc cele mai urâte bănuieli: va să zică, Vasile Becheru, sub zâmbetul lui bonom, sub nonşalanţa gesturilor, dincolo de aerul său curtenitor, cumsecade, ascunde alt chip, alte credinţe, alte preocupări...

Şi, când un ofiţer de securitate ajunge la concluzia aceasta, se cheamă că s-a mai născut un caz. Şeful mi l-a azvârlit în braţe: „Ia limpezeşte povestea asta cu turişti!”. Şi iată-mă pe urmele lui Becheru.

La capătul câtorva săptămâni de alergătură, investigaţii, cercetări, confruntări – tacâm complet pentru orice vânător de spioni – eram edificat: Vasile Becheru era vârât până-n gât într-o afacere de spionaj economic, împotriva României. Primea şi transmitea informaţii secrete de stat. Îl ţineam de-acum sub control. Puteam să-l arestez oricând. Destinatarul informaţiilor procurate de Becheru continua să fie, însă, învăluit în mister. Cine era? Cui transmitea Becheru informaţiile alea? Cum se realiza legătura? În favoarea cui îşi trădase patria Vasile Becheru? La întrebările astea trebuie să răspunzi înainte de a aresta un spion...

Vasile Becheru îşi plimba mai departe grupurile de turişti prin ţară, afabil, elegant şi plin de bancuri grase, zemoase, care făceau deliciul ascultătorilor efemeri, eu mă perpeleam aşteptând să facă gestul revelator, să-şi plaseze informaţiile, să ia legătura cu agentul străin, şeful mă întreba când şi când: „Ce faci, Puiule, cu turiştii ăia, îi mai plimbi sau te plimbă?”...

E uşor să povesteşti ce şi când şi cum ai prins un spion, e simplu şi uşor, totul e simplu după. După ce ai prins spionul. Uiţi, atunci, de toate necazurile, de toate îndoielile, de toate întrebările care ţi-au ars zilele, nopţile. Uiţi şi scrii aşa, că ai făcut şi tu, acolo, nişte investigaţii, nişte cercetări, că te-ai ţinut pe urmele nu ştiu cui, ai observat cutare şi cutare chestie, că ai analizat, ai comparat, ai prins momentul prielnic şi gata, haţ!, l-ai agăţat pe tip de guler, ancheta, justiţia, procesul, condamnarea. Încă o crestătură pe răbojul profesiei. După ce cazul s-a închis, s-a şnuruit, s-a sigilat, şi vine aşa o vreme când vrei să povesteşti

ceva despre munca ta, când trebuie să scrii cum a fost, chiar că te întrebi: Oare cum a fost?! Şi totul ţi se pare firesc, simplu, uşor...

Ce poate fi mai uşor, decât să te plimbi cu un grup de turişti şi să-l ai ca ghid pe Vasile Becheru? Era un grup eterogen se turişti străini. Primul popas, cu autocarul, l-am făcut într-un orăşel pitoresc, aşezat între două ape curgătoare: Motru şi Huşniţa. Oraşul Strehaia. Veche cetate de scaun a banilor Olteniei. Am făcut un tur al oraşului, apoi am vizitat mănăstirea Strehaia. Îmi amintesc şi astăzi glasul inspirat al lui Vasile Becheru, mi-l amintesc aproape cuvânt cu cuvânt, vorbindu-ne despre acest celebru monument al culturii medievale româneşti:

„Ne aflăm pe lespezile din granit ce au fost, cu cinci veacuri în urmă, temelia bisericii ctitorite de neamul Craioveştilor, spiţă de boieri care se pierde în negura istoriei. Mai târziu, prin 1645, Matei Basarab ridică, în acelaşi loc, mănăstirea Strehaia. După aproape o jumătate de veac, în 1690, un alt ilustru voievod, Constantin Brâncoveanu, îi adaugă faimosul pridvor sprijinit pe zece stâlpi. La început, biserica avea, în imediata ei apropiere, şi Palatul Domnesc, care azi nu se mai păstrează...

În timpul răscoalei de la 1821, mănăstirea Strehaia a constituit unul din punctele strategice alese de Tudor Vladimirescu. De altfel, aici a şi fost instalată o garnizoană din 200 de panduri, condusă de Popa Vladimirescu, fratele domnului Tudor...

Se mai povesteşte că Matei Basarab se abătea adeseori prin aceste proprietăţi domneşti, departe de ochii iscoditori şi geloşi şi aprigi ai doamnei sale, lepădându-şi grijile şi povara ocârmuirii în braţele unei jupâniţe focoase şi plină de harul iubirii, între atâtea şi atâtea haruri câte a rodit acest pământ. Noaptea petrecută de voievod sub acoperişul tainic ai mănăstirii se chema chiar noaptea voievodului. Oamenii mănăstirii îi ocroteau popasurile şi iubirea. Şi astăzi încă mai circulă prin aceste locuri

legenda că Matei Basarab, unul dintre cei mai bogaţi voievozi ai românilor, ştia să-şi răsplătească oamenii de însoţire pe drumul tainic al nopţii. Şi se mai spune că drumul secret al jupâniţei trecea pe lângă vadul Huşniţei. Acolo, în dreptul unei sălcii bătrâne-bătrâne, unii zic că salcia aia ar mai trăi încă şi azi, o aştepta scutierul domnesc. Se întâlneau la cumpănă de noapte, niciodată mai devreme, niciodată mai târziu, jupâniţa se înfiora sub haină lungă şi neagră şi pleca însoţită de scutier. Noaptea voievodului putea începe”...

Al dracului Becheru, frumos le mai aducea din cuvânt. Turiştii ăia îl ascultau cu gurile căscate, se uimeau, pipăiau pioşi zidurile străvechi şi afumate, fotografiau.

Seara, am luat masa la debarcader, aşa îi zice unui restaurant aşezat pe buza unui lac pitit într-un ochi de pădure, noaptea am dormit la Han, mâine aveam să plecăm la Turnu-Severin. În spatele hanului, susura molcom, purtând în apele lui taine de istorie, râul Huşniţa...

Fusesem mai devreme în oraş, dădusem nişte telefoane, încropisem un scenariu pentru cumpăna acelei nopţi. Ştiam că va fi o noapte albă. Păi, cum se cheamă altfel noaptea aia, când n-ai somn şi te-apucă aşa, deodată, amocul plimbării?

M-am sculat, am părăsit hanul tiptil, până la miezul nopţii să tot mai fi fost vreun ceas, şi am ieşit în briza nopţii, la plimbare. Dinspre dealul Găvanului, răzbăteau arome de căpşunică neagră. Coaptă. Frumoase mai sunt nopţile strehăiene. Mai ales pe malul Huşniţei. Oare salcia aia bătrână-bătrână o fi chiar de pe vremea lui Matei Basarab? Şi curios, foarte curios, mi-am îndreptat paşii într-acolo. Salcia îşi resfira maiestuoasă pletele deasupra apei, tăcută, singuratică, enigmatică. Nu eram însă unicul curios. De altfel, nici nu m-a surprins prea mult silueta bondoacă, rotofeie a lui Vasile Becheru. Ba chiar, ca să fiu sincer până la capăt, îl

aşteptam. Omul a venit, a apărut ca o nălucă, s-a apropiat de sălcie, a pipăit, s-a aplecat, a moşmondit ceva acolo la tulpina ei, s-a ridicat şi a dispărut iute, cu mersul lui caraghios, parcă rostogolindu-se. Va să zică, eram deja doi curioşi. Trebuia să apară şi al treilea. Fără al treilea, nicio poveste n-are miez. Trebuie să se împlinească triunghiul fatidic. Şi s-a împlinit. Imediat după miezul nopţii, ca şi altă dată în nopţile voievodului, sub coroana protectoare a salciei s-a strecurat o jupâniţă, siluetă pripită, aburoasă, alunecând pe malul apei ca un duh al nopţii, adăstând acolo o clipă cât eternitatea. Numai că scutierul plecase. Dar şi timpurile se schimbaseră...

În lumina violentă a lanternelor, s-a despicat brusc, în noapte, chipul tânăr al unei femei, năucă sub impactul surprizei. Era o duduie în adidaşi, cu bluză răsfrântă şic pe deasupra blugilor, cu alură ostentativ sportivă şi de o frumuseţe rece, siderală. Era una din turistele acelea străine, cazate la Han. Ne privea buimacă, incapabilă de un gest reflex. Strângea încă în palme un mic pachet cules de lângă tulpina sălciei: semnul trădării lui Vasile Becheru. Femeia aceea străină pângărise o taină: *Legea ospitalităţii*. Iar noaptea voievodului – consemn de relaţii oculte – îi fusese fatală...

Șocul

Era un pachet de nervi. Credeţi că un căpitan de miliţie n-are şi zile proaste? Că lui îi pică numai şase-şase, iar adversarului doar unu-doi? Credeţi că zarurile căpitanului Marin Manu sunt fermecate, că el trebuie să izbutească întotdeauna, să fie un monument al norocului, să câştige mereu? Dacă descoperiţi pe undeva vreun astfel de erou, nu ezitaţi, chemaţi-mă numaidecât, vin imediat. Poate ne pricopsim şi noi cu un serial poliţist şi gata, sau, cum ar zice un prieten de-al meu înalt, simpatic, cu ochi ironici şi o singură stea mare-mare pe umăr, „oameni ne-am făcut!”.

Până una alta însă căpitanul de miliţie Marin Manu era un pachet de nervi. Săptămâna aia, toate îi ieşiseră pe dos. Într-un caz martorii se contraziceau unii pe alţii, parcă înnebuniseră, într-altul probele de laborator, aşteptate cu sufletul la gură, nu se potriveau deloc cu amprentele bănuiţilor, nişte picături de sânge descoperite şi recoltate ca pe o comoară, într-un alt caz, se dovediseră a fi sânge de pasăre, sânge de găină, alte probe lipseau, ancheta mergea în gol. Joi îl prinsese o ploicică, o ploaie repede, iute, cum sunt ploile de primăvară, îl murase bine, răcise, îl durea gâtul, avea un pic de febră, doctorul îi vârâse în mâini nişte pilule, un flacon de Rinofug şi insistase să stea liniştit în

casă măcar două zile, vineri şi sâmbătă. Marin Manu se uitase la doctor ca prin sticlă şi dispăruse, fără un cuvânt, în sus pe scări, la etaj, unde îl aşteptau dosarele, telefoanele, colaboratorii...

Sfârşitul săptămânii l-a găsit în birou, analizând nişte afurisite şi nesfârşite rapoarte de investigaţii, comparând câteva rânduri de fotografii, nevasta a telefonat înţepată, ce face, mai ţine biletele alea pentru „Naţional” sau nu? Marin Manu e încă în birou, e transpirat, e în draci, a fumat ca un căpcăun, prânzul a trecut de mult, dacă prânz se poate chema o sticlă de pepsi şi trei tartine cu sardele.

Locotenentul Andrei Panduru ezită încă la uşa căpitanului, dacă să bată sau nu, să intre sau nu, să-i raporteze sau nu şefului că abia a sosit de la dispecerat o notă, un ordin, şi ordinul e urgent, undeva la dracu-n praznic. În Lunca Jiului, s-a produs un accident de circulaţie, o chestie foarte urâtă, cineva a murit pe loc, a murit fulgerător, autoturismul a dispărut de la locul accidentului, laşitate modernă. Mai este încă o persoană acolo, se află în stare de inconştienţă, e rănită sau nu e rănită, nu ştie nimeni, s-a primit doar un telefon, ordinul e presant. Panduru ciocăneşte în tăblia uşii, intră, Marin Manu îl priveşte alb.

E sâmbătă după-amiază şi în toată secţia nu mai sunt decât ei doi – Panduru şi Manu. Un sfert de oră mai târziu, maşina de serviciu trecuse deja de stadionul central. La volan, Panduru. Alături, căpitanul drăcuind nişte gânduri negre care-l sâcâiseră şi-l hărţuiseră toată săptămână asta sterilă, ce se încheiase cum nu se poate mai prost. Exact astea îi lipseau lui atunci – un accident de circulaţie, un cadavru şi laşitatea omenească într-una din ipostazele ei cele mai sumbre.

Cazul era tipic. Prostia de la volan. Prostia pe patru roţi. Când prostia se crede buricul pământului devine pericol social. Tragedie. Crimă. O pereche tânără. El, Gelu Ştefănescu, student anul II, la medicină. Ea, Darda Ulmeanu, studentă anul doi, la Filologie. Tineri, primăvară, soare, sâmbătă după-amiază. Se plimbau la şosea. Fata e blondă, e subţire, chipul prelung, frunte înaltă, ochi visători, ochi negri, adânci şi visători. Craioveancă. Băiatul e ardelean, e pistruiat, e atletic. Adică, a fost. Se plimbau fericiţi. Darda îşi reaminteşte că tocmai se aplecase în iarbă, făcuse câţiva paşi dincolo de acostament, se aplecase pentru că zărise acolo o gărgăriţă, îşi reamintea cu precizie că voia să culeagă gărgăriţa aceea. Gelu se oprise şi o privea, ea îi simţea privirea intensă, voia să culeagă şi să ţină în căuşul palmei gărgăriţa aia mică, stropul acela de viaţă – ca un strop de sânge – şi, aşa cum făcea în copilărie, să desfacă apoi, încet, încet, degetele, să sufle uşor asupra gărgăriţei, s-o încălzească şi să-i şoptească: „Gărgăriţă-riţă, unde vei zbura, acolo m-oi mărita!”. Era curioasă, va zbura în direcţia lui Gelu? Apoi s-a întâmplat ceva îngrozitor, a venit un zgomot foarte puternic din spate, dinspre şosea, şi ceva aşa ca un vânt iute, încât abia s-a putut întoarce cu faţa la drum...

Atunci a leşinat Darda Ulmeanu. Aşa a fost descoperită de pasagerii unui autobuz. Gelu fusese transportat la morgă, Darda la spital. Abia a doua zi şi-a revenit. Nu-şi reamintea nimic altceva decât că ea vrusese să culeagă o gărgăriţă din iarbă, Gelu o aştepta la marginea şoselei, apoi nu mai ştie nimic.

— Unde e Gelu? întrebase Darda şi dăduse să sară din pat cu priviri arse de o cumplită bănuială.

Fata abia schiţase însă gestul, ridicase braţele, se smucise un pic într-o parte, prăbuşindu-se iarăşi neputincioasă în patul de spital, alb, imaculat, nepăsător.

Căpitanul Marin Manu şi medicul Alexe Răducanu o priveau cu ochi înspăimântaţi.

— Ce s-a întâmplat? strigase doctorul, aplecându-se rapid asupra patului. Ce s-a întâmplat? repetă el tulburat, surescitat, pipăind nervos trupul fetei.

În clipa aceea, au înţeles toţi trei că Darda paralizase, avea picioarele paralizate...

Gelu Ştefănescu fusese omorât pe loc, fusese lovit în plin de un autoturism, se prăbuşise cu coloana vertebrală ruptă şi ţeasta crăpată, maşina ucigaşă dispăruse, Darda leşinase. Nu-şi reamintea nimic. Nu ştia de accident, nu ştia că Gelu e mort. Ce văzuse înainte de a leşina? De ce paralizase Darda Ulmeanu?

Căpitanul Marin Manu uitase de răceală, uitase de necazuri, dosarele alea nerezolvate mai puteau aştepta, „Naţionalul” craiovean, din câte ştia el, n-are de gând să se mute la Urlaţi, iar nevasta, ei bine, după atâţia ani de căsnicie, scenele nevestei nu mai au virulenţa aceea când pică imediat după luna de miere, o ieşire la „Naţional” amânată pentru săptămâna viitoare nu-i chiar o catastrofă, aşa că... Ce mai, căpitanul Marin Manu a lăsat toate celelalte treburi baltă şi s-a vârât până în gât în cazul acesta urât. Tare urât.

Darda Ulmeanu, cu picioarele paralizate, aştepta la spital, aştepta ca cineva să-i spună ce s-a întâmplat cu Gelu, unde e Gelu. Răducanu şi Marin Manu, conveniseră ca, deocamdată, s-o scutească de suferinţe inutile. Trebuia mai întâi să se înzdrăvenească. Doctorul Răducanu îşi arătase uimirea, surprinderea, neputinţa.

— E o chestiune absurdă, Marine. Frizează absurdul, înţelegi? Fata n-are nimic, nici o zgârietură, nicio leziune. N-a atins-o nimeni nici măcar cu un fir de păr. Şi, totuşi, a paralizat ca în urma unei puternice traume fizice, ca şi cum s-ar fi rupt ceva, o punte, o legătură, ori mai degrabă ca şi cum s-ar fi blocat ceva, un circuit nervos, şi fata nu-şi mai poate mişca picioarele. Înclin să cred că Darda l-a văzut pe Gelu omorât, a văzut maşina dispărând şi atunci a leşinat. Nu ea nu-şi reaminteşte, ci nu vrea să-şi aducă aminte că Gelu a fost accidentat mortal; nu are paralizate picioarele, ci nu vrea să meargă, înţelegi Marine mecanismul ăsta? Poţi pricepe ceva din bramureala asta? Să nu zici „da”, că nu te cred. O singură dată în viaţă am mai auzit o poveste ca asta, eram student, profesorul ne-a spus o istorie asemănătoare, noi ne-am arătat creduli, profesorul era bătrân, era venerabil şi nu se cădea să-l supărăm cu neîncrederea noastră, am căscat curioşi gura la el, profesorul a fost mulţumit, dar în sufletul nostru toţi eram nişte ipocriţi buni de puşi la zid. În pauză, după prelegere, am râs cu toţii de ne pârâiau fălcile, am râs cu gurile până la urechi de povestea aia a profesorului apoi am uitat. Aşa că, să nu-mi spui tu mie că pricepi ceva. Adică un om nu vrea să facă ceva, să mişte ceva, şi totuşi el să nu ştie că nu vrea să facă lucrul acela, lui să i se pară că nu poate...

Răducanu argumenta, se încurca în explicaţii, se lăţea, se repeta, avea senzaţia ridicolului, din cauza aceasta se înfuria, o lua de la capăt. Marin Manu asculta cu luare-aminte.

În după-amiaza celei de a două zile, locotenentul Panduru i-a adus o veste nesperată. Într-o fundătură periferică a oraşului, a fost depistată, abandonată, maşina care-l omorâse pe Gelu Ştefănescu. Un „Renault-l6” argintiu, cu număr de Dolj. Datele deţinute se suprapuneau caracteristicilor maşinii. Autoturismul purta încă pe bara de protecţie din faţă şi pe aripa stânga

semnele impactului cu studentul. Deci, o maşină de furat! conchise căpitanul. Verificând la serviciul de sesizări, Marin Manu constată că, într-adevăr, maşina fusese reclamată ca fiind dispărută de la domiciliul posesorului ei: actorul Vladimir Turtureanu. Ora reclamării dispariţiei: ora 18:00. Data: ziua săvârşirii accidentului mortal. Interesant! Foarte interesant!! gândi căpitanul, mai ales că orele coincideau şi ele. Cine este actorul Vladimir Turtureanu? Este căsătorit? Mai foloseşte altcineva maşina actorului? Are actorul alibi? Cine reclamase dispariţia autoturismului, actorul, nevastă-sa, altcineva din familie? O fi departe fundătura aia, unde a fost descoperită maşina, de locuinţa actorului? O fi observat cineva când maşina a fost abandonată acolo? Ce relaţii vor fi fost între Darda Ulmeanu, Gelu Ştefănescu şi actorul Turtureanu? O răzbunare? Achitarea unei poliţe sângeroase? Să nu fie oare un nenorocit de accident? Ce anturaj aveau Darda şi Gelu? Dar Vladimir Turtureanu? Or fi fost prelevate toate urmele din interiorul maşinii? Ca să poţi răspunde la aceste întrebări, trebuie să laşi dracului biroul ăla plin cu hârtii, să te lepezi de dosarele alea afurisite şi voluminoase şi neterminate, să nu mai răsfoieşti tot soiul de rapoarte, ci să pui la uşa biroului un lacăt cât toate zilele şi s-o ştergi numaidecât pe teren, să ieşi la aer, în lume, să umbli, să alergi, să scotoceşti şi să cauţi, să cotrobăieşti peste tot, chiar şi-n sufletul pământului dacă e nevoie, să întrebi, să asculţi, să discerni, să tragi de limbă pe ăla şi pe ăla, să observi reacţiile oamenilor, să pipăi locurile, lucrurile, oamenii cu ochii tăi, cu gândurile tale, cu îndoielile tale. Numai astfel îţi vei putea limpezi întrebările...

Actorul Vladimir Turtureanu avusese spectacol în ziua aceea. Spectacolul începuse la 17:30, iar după zece minute Turtureanu era în scenă. Telefon la miliţie dăduse nevastă-sa, Lucreţia Turtureanu. Teatrul se afla aproape de locuinţa lor, Vladimir plecase pe jos. Un sfert de oră mai târziu, femeia observase dispariţia maşinii, Vladimir era în spectacol, cine s-o fi luat? Hoţii! i-a trecut un fior prin inimă femeii şi a telefonat la miliţie.

Lucreţia îl privea drept în ochi pe Marin Manu. Era frumoasă nevasta actorului, o frumuseţe ciudată: obrazul alb de tip nordic, trăsături fine, fruntea bombată, amplă, părul roşu, bogat, stufos, încâlcit, încâlcit cu o anume artă, se răzvrătea în toate părţile ca nişte fuioare de flacără.

— S-a întâmplat ceva cu maşina noastră? îl întrebase Lucreţia, cuibărindu-şi trupul micuţ, nervos, calin, în spaţiul uriaş al fotoliului.

— S-a făcut moarte de om! răspunse brutal căpitanul. Asta s-a întâmplat! mai adăugă el rece şi se ridică în picioare.

Era obosit Marin Manu. Discuţia trena. Mai avea şi alte drumuri de bătut. Salută şi se retrase tăcut, observând în treacăt paloarea Lucreţiei, oroarea care se citea în ochii ei larg deschişi, întunecaţi ca nişte fiorduri.

Pe Vladimir Turtureanu l-a găsit la teatru. Discuţia cu el se împotmolise repede, actorul privea la căpitan chiorâş, răspundea monosilabic, arţăgos, agasat. Parcă voia să spună: „Mi s-a furat maşina, e de datoria voastră, a miliţienilor, să mi-o găsiţi. D-aia luaţi leafă, să-i prindeţi pe hoţi. Mi-aţi găsit maşina, pa şi n-am cuvinte! Prindeţi hoţii şi spălaţi-vă pe cap cu ei. N-avem ce discuta!”. Şi Vladimir Turtureanu chiar făcu un semn a lehamite cu mâna şi se îndepărtă, bălăbănindu-se plictisit într-o pereche de blugi jegoşi care-i plesneau pe fese.

Marin Manu ridică din umeri – văzuse mulţi oameni ciudaţi în viaţa lui – şi intră în vorbă cu altcineva. Seara, aflase o sumedenie de chestii interesante despre familia Turtureanu. Cuplul cam scârţâia. Vladimir era un fustangiu nesăţios, prefera studentele. Nevastă-sa, Lucreţia, îl urmărea cu o gelozie turbată. Scenele pe care i le făcea erau monstruoase. Tot teatrul ştia. Acum vreo două săptămâni, Lucreţia l-a pândit, era într-o pauză de spectacol, Vladimir tocmai săruta mânuşiţa unei studente, când nevastă-sa a urlat de după o draperie şi s-a repezit ca o scorpie în coafura demoazelei. Vladimir s-a retras, a cumpănit câteva clipe situaţia şi şi-a plesnit nevasta. A ieşit un scandal pe care doar pompierii teatrului l-au aplanat. Lucreţia e profesoară de sport, când a simţit peste ceafă plesnitura conjugală şi-a părăsit rivala pentru o fracţiune de secundă, atât, pentru o fracţiune de secundă numai, şi i-a repezit soţului un şut, de fapt un şpiţ teribil, între vintre. Studentă ţipa ca din gură de şarpe, Vladimir gemea încovrigat, atunci au intervenit pompierii...

Toate fleacurile astea nu făceau doi bani, pe Marin Manu îl interesa dacă în ziua accidentului Vladimir Turtureanu avea sau nu alibi. Alibiul actorului se dovedise ferm.

Lucreţia nu ştia să conducă, n-o mai văzuse nimeni, niciodată la volanul maşinii. Ea anunţase la miliţie furtul maşinii din faţa vilei. Să fi fost Lucreţia Turtureanu aceea care săvârşise accidentul?

Chestionaţi, vecinii răspundeau la unison, că nu ştiau nimic de povestea asta, că nu-i interesează, că nu văzuseră cine a plecat şi când a plecat cu maşina aia argintie a actorului Turtureanu, că aşa sunt artiştii, ăştia te vâră în bucluc una-două şi că ei, vecinii, au alte treburi de făcut decât să stea cu ochii înfipţi în ferestre şi să pândească ce fac alţii.

Lucreţia declarase că stătuse tot timpul în casă, avusese o migrenă îngrozitoare, telefonase la farmacie după nişte medicamente, reţeta avea să fie gata abia după ora 20:00 şi rămăsese în casă, singură, cu durerile ei de cap. Acesta era alibiul ei. Farmacistul confirmase telefonul primit în jurul orei 17:30 şi gata. Poţi pune în cârca unui om o crimă doar pe motivul că nu are un alibi prea grozav? Căpitanul Marin Manu desigur are şi el bănuielile lui, flerul lui, nu e de ieri, de azi în miliţie, dar flerul fără probe e o simplă poveste pentru amatorii de suspans. Justiţia cere probe, *probe materiale*, iar sortimentul ăsta de adevăr, deocamdată, căpitanul nu-l are.

Doctorul Alexe Răducanu fusese şi de astă dată uimit de perspicacitatea căpitanului, deşi teoria lui nu i-a căzut prea bine la burtă. Era prea simplă, extrem de simplă şi, în fundul sufletului său, Răducanu îşi reproşa că nu i-a venit lui mai întâi ideea asta, ci lui Marin Manu. Dar căpitanul era prietenul său şi, deşi se cunoşteau din vremurile studenţiei, Marin Manu avea un fel al lui, spontan, neprevăzut, care te uimea, te răsucea brusc cu o idee de amuţeai, ţi-o vâra pe gât, protestai, te puneai de-a curmezişul, apoi ideea te cucerea puţin câte puţin, asimilând-o sau mai degrabă asimilându-te ea, încât sfârşeai de fiecare dată mirându-te cum de e capabil Marin Manu de aşa ceva şi cum de nu ţi-a venit ţie păsărica aia în cap, mai înainte ca să-i vină lui. Acesta era căpitanul Marin Manu şi doctorul Răducanu tocmai pentru firea asta a lui – spontană şi sucită – îl iubea...

Regizase totul cu migală, cu atenţie. Căpitanul aştepta într-un cabinet alăturat. În rezerva imaculată şi aseptică nu se aflau decât

Darda Ulmeanu şi doctorul Răducanu. Consultaţia se terminase şi medicul nota ceva în fişa bolnavei. În acest decor calm, pătrunde o asistentă surprinzător de vioaie, în ciuda coapselor enorme, se apropie de medic şi-i şopteşte ceva la ureche. Răducanu încuviinţează cu fruntea, continuând să scrie. Asistenta se retrage şi revine numaidecât însoţită de trei bărbaţi tineri, eleganţi, cu acelaşi aer de timiditate în priviri. Darda Ulmeanu, până atunci absentă, îşi aranjează iute câteva şuviţe rebele de păr, privind curioasă când la medicul care nu mai termină cu fişa aia, când la noii sosiţi, când la asistenta medicală. Toată lumea aştepta parcă ceva şi aşteptarea se întindea ca un arc subtil, tensionând întreaga atmosferă calmă de până atunci.

Cei trei bărbaţi se opriseră între patul bolnavei şi uşă, toţi trei unul lângă altul, cuminţi, scoşi ca din cutie, puşi la patru ace, începând să furişeze ochi iscoditori către Darda Ulmeanu. Asistenta sucea şi răsucea la nesfârşit o trusă medicală în mâini, cu privirile în pământ. Doctorul nota încă, preocupat, observaţiile sale în fişa de tratament. Apoi se apropie încet de patul bolnavei, întinse mâna şi gestul pe care-l făcu fu un gest fulgerător. Smulse brusc, dintr-o singură zvâcnire, pătura şi cearşaful de pe trupul fetei şi din imperiul albiturilor ţâşni la lumină un trup superb, cu şoldurile şi picioarele complet dezvelite. Se iscă un ţipăt de spaimă, de ruşine şi gestul următor fu al bolnavei, Darda Ulmeanu ţipase gutural şi îşi retrase, îşi strânse grabnic, instinctiv, picioarele la piept, acoperindu-şi-le cu poalele cămăşii, strângând din dinţi şi privind cu un infinit reproş la doctorul Răducanu. Dar medicul jubila, nu-i păsa de reproşul fetei şi începu să strige, să urle ca un nebun: „A mişcat picioarele! Ai mişcat picioarele, Darda! Eşti salvată! Coboară imediat din pat şi mergi, imediat, imediat! Coboară imediat!” Ca

în transă, Darda Ulmeanu coborî şi făcu primii paşi prin cameră...

— Ştii acum ce s-a petrecut cu prietenul dumitale, cu Gelu Ştefănescu? întrebă rar, aproape silabisind cuvintele, căpitanul Marin Manu apărut ca din pământ.

— Da! răspunse prompt Darda, apariţie siderală, în cămaşa ei lungă, albă, vaporoasă. E mort. L-a omorât o maşină.

— Cine se afla la volan, ai văzut? insistă căpitanul cu priviri fixe, irizante.

— O femeie cu părul roşu... O femeie micuţă, cu părul foarte roşu, foarte roşu... răspunse Darda gâfâind, clătinându-se, cu tâmplele şiroind de sudoare, şi medicul îi făcu un semn discret căpitanului să se retragă.

Dincolo de tăcere

Pe căpitanul Cezar Stănescu, de la miliţie, îl cunosc de mult. Încă de pe vremea când eram amândoi elevi la şcoala de ofiţeri. El la miliţie, eu la securitate. Sunt peste zece ani de atunci. Prietenia, închegată în şcoală, dăinuie şi astăzi. Cezar e un tip înalt, slab, vânos, cu ochi etern iscoditori. Eu... dar n-are importanţă cum sunt eu. Poate, cândva o să scrie şi căpitanul Cezar Stănescu despre mine. Şi atunci, dragă cititorule, vei afla cam în ce fel şi cum arată căpitanul de securitate Florin Stegăroiu, adică eu. Deocamdată însă, eu îi sunt dator... Cezarului. Pentru că, povestea aceea stranie, de anul trecut, de la el mi s-a tras. Sau, cum se zice în argou, el mi-a vândut pontul. A fost unul din cele mai bizare cazuri din câte am rezolvat eu. Iar răbojul profesional al unui căpitan de securitate, oricum, are niscaiva crestături memorabile...

Era o dimineaţă cu cerul trist şi pământul jilav – una din acele dimineţi fumurii, reci, apăsătoare, când guturaiul pândeşte malefic cu cohortele sale de viruşi veşnic flămânzi – aşadar, într-una din dimineţile acelea mohorâte, din toamna anului trecut, mă sună pe firul interior Cezar Stănescu. Mă ia din scurt, zice că are lângă el un surdomut şi că omul i-a istorisit o chestie grozavă. Numai că „chestia aia” nu-i pentru el, ci pentru mine. Eu îl ascult

cu gânduri amorţite, îmi vine să-l dau dracului, n-am chef de bancuri proaste, zic „servus” şi închid telefonul. După câteva clipe, Cezar mă sună iar, zice repede „vezi că vin cu surdomutul la tine” şi închide.

Acum am pe cap un raport, un raport de finalizare, l-am început alaltăieri, azi mi-l cere şeful, nu l-am terminat, deşi e un caz simplu, simplu de tot. L-am soluţionat în câteva zile, toate lucrurile au mers repede, foarte repede, numai raportul meu trenează. Cele mai afurisite rapoarte de finalizare sunt cele în cazurile simple. Cine o fi inventat moda asta a rapoartelor scrise, cu motivaţii logice, psihologice şi penale, cu explicaţii, analize şi concluzii, când totul poate fi sintetizat în câteva cuvinte: L-am prins pe Cutărescu şterpelind nişte secrete de stat, flagrant delict, arestare, judecare, condamnare şi gata! Un surdomut îmi mai lipsea acum, pentru că eram sigur că Stănescu nu glumise.

Şi, într-adevăr, zece minute mai târziu, în biroul meu îşi face apariţia căpitanul Cezar Stănescu, de fapt nu el a intrat primul, ci un tip necunoscut, negricios, cu o faţă extrem de mobilă, de statură atletică, cu priviri inteligente, expresive şi gesturi cenzurate de o aleasă educaţie: surdomutul. Al doilea a intrat Stănescu, s-a repezit la mine, mi-a strâns mâinile cu efuziune, m-a bătut amical pe umeri, chipul lui de găligan prietenos m-a luminat numaidecât ca în atâtea şi atâtea rânduri, parcă şi afară se mai luminase un pic păcătosul ăla de cer, apoi s-a întors iute spre negriciosul atletic, făcând prezentările: „Tovarăşul Aurel Felecan, alpinist surdomut, tovarăşul căpitan de securitate Florin Stegăroiu, nici el prea vorbăreţ”. Surdomutul a zâmbit politicos, s-a înclinat, mi-a strâns mâna. Avea o palmă dură, pietroasă, grea. Ne-am aşezat toţi trei, l-am privit întrebător pe Cezar. Acesta a început să toarcă încet, detaliat, „chestia aia” care nu fusese pentru el...

Aurel Felecan era alpinist din tată în fiu şi, în pofida beteşugului său, era un alpinist reputat, cunoştea toţi munţii patriei cu toate chichiţele şi tăinuitele lor cărări. Oficiul Judeţean de Turism îl angajase ca ghid pentru turişti străini, trăsniţii aceia care vin de peste mări şi ţări şi care plătesc oricât, numai să încerce senzaţii tari, să guste primejdia autentică, suspendaţi deasupra prăpăstiilor carpatine. Întotdeauna, surdomutul făcea cuplu cu un alt alpinist, aşa e regula, alpinismul nu se poate practica decât în echipă. Săptămână trecută, le-a picat pe cap un mexican. Omul era la al patrulea sejur în România...

Căpitanul Cezar Stănescu toca mărunt-mărunt vorbele, istorisea înflorit, avântat, meticulos, eu ascultam atent, atent era şi Felecan, se uita ţintă la buzele lui Cezar şi deodată se aplecă şi-l bătu uşurel pe genunchi şi văzduhul din jurul surdomutului se umplu numaidecât de gesturi misterioase, Cezar îi răspunse cu alte gesturi şi între ei doi se ţesu un dialog imponderabil.

Iar eu aveam senzaţia că joc rolul prostului. Cezar Stănescu îmi prinse din zbor gândul stingher, surâse, îmi trase un ghiont: „Da' ce, crezi că numai tu ştii limbi străine?".

Când şi cu ce prilej deprinsese Cezar graiul tăcut al surdomuţilor? Nu l-am întrebat nici astăzi. E bine ca şi prietenia să aibă tainele ei.

Cezar mi-a explicat apoi că Felecan îl întrerupsese pentru câteva precizări, că el înţelegea după mişcarea buzelor ceea ce mi se relata. Între altele, alpinistul făcuse precizarea că i-a fost ghid mexicanului numai de data aceasta, celelalte trei vacanţe turistul străin petrecându-şi-le în compania unui alt cuplu de alpinişti, dar că, în ultimul moment, unul din ei îmbolnăvindu-se i-a luat locul Felecan.

Cezar şi-a continuat povestea, purtându-mă prin Munţii Dobrei. Mexicanul se numea Alejo Ernest, celălalt alpinist Ion

Bagaie. Bântuiau împreună cu surdomutul împărăţia de piatră a Dobrei. Cu trei zile în urmă făcuseră tabără în ţancul Scropoasa, într-o scobitură de stâncă. Terenul era fragil, calcaros, câţiva paşi mai încolo prăpăstii ameţitoare. A doua zi, în zori, Bagaie şi mexicanul s-au dus să tatoneze terenul, să caute un loc cât mai prielnic de coborâre, Aurel Felecan rămânând să strângă cortul. Bagaie şi mexicanul au întârziat, Felecan aştepta, se plictisea, a început să-i caute cu binoclul printre crestele de calcar. I-a descoperit departe, la câteva sute de metri, pe un versant lateral, păşeau alături, vorbeau. Ei bine, tocmai vorbele lor, rostite acolo în singurătatea munţilor, l-au şocat pe Felecan. De fapt, şocul a venit mai târziu, către amiază aceleiaşi zile, când Ion Bagaie s-a prăbuşit într-o prăpastie. În faţă mergea Felecan, la mijloc Alejo Ernest, în urmă Bagaie. El, Felecan, nu ştie ce s-a întâmplat în spatele său, n-a simţit decât o smucitură bruscă a coardei care-l lega de mexican, s-a întors şi l-a văzut pe Bagaie răsucindu-se în văzduh, prăvălindu-se către fundul unei prăpăstii. Atunci şi-a amintit vorbele celor doi, spuse de dimineaţă, pe versantul lateral. Mexicanul îl întrebase pe Ion Bagaie, în româneasca lui aproximativă, dacă i-a făcut rost de nişte filme. Alpinistul i-a răspuns că nu şi teamă îi este că nu va putea să i le procure. S-a întâmplat ceva cu Leonard? se interesase mexicanul. Bagaie s-a poticnit, s-a oprit şi i-a spus răspicat străinului că tocmai asta e, se pare că Leonard şi-a găsit alţi clienţi. Dă-mi adresa lui Leonard! a cerut străinul. Bagaie i-a răspuns: strada Begoniilor, numărul 27. Apoi Alejo şi Bagaie au dispărut după o stâncă. Felecan nu i-a mai văzut, n-a mai fost martor la dialogul lor ciudat, îndepărtat, aproape că-l şi uitase, când s-a produs accidentul acela îngrozitor. Atunci s-a cutremurat şi şi-a amintit vorbele lor. Mexicanul era şi el răvăşit de spaimă, de şoc, au coborât în oraş, au anunţat autorităţile despre moartea lui Bagaie:

un accident stupid. În ziua următoare, adică în dimineaţa aceea care se mohorâse dintr-o dată, Aurel Felecan s-a dus la miliţie, l-a nimerit pe Cezar Stănescu, i-a relatat ce şi cum, toate detaliile acestea ciudate. Stănescu m-a nimerit pe mine. Eu pe cine să nimeresc? Cei şapte subordonaţi ai mei au destule treburi pe cap, ca să-i mai vâr vreunuia în mapă şi povestea asta...

I-am mulţumit lui Felecan, s-a înclinat iarăşi adânc în faţa mea, lui îi şedea extraordinar de bine gestul acesta politicos, ne-am despărţit, a plecat şi căpitanul Stănescu, am rămas singur.

Într-un sfert de oră, am pus punct raportului aceluia de finalizare, în alte cinci minute întocmisem o notiţă cu cele aflate de la căpitanul Stănescu, mi-am căutat şeful, nu l-au găsit, i-am lăsat pe birou raportul şi notiţa şi am dispărut în oraş, agăţat de o adresă: strada Begoniilor, numărul 27.

Acolo locuia, într-adevăr, un oarecare Leonard, Protopopescu Leonard, tehnician chimist la întreprinderea de produse ceramice, un tip liniştit, cuminte, familist, doi copii, om aşezat, respectat, cumsecade. Cuminţenie şi tăcere. Asta era firma. Dar dincolo? Tăcerea poate fi, desigur, o firmă onorabilă. Dar dincolo de ea? De Leonard trebuia să mă apropii, să mă ocup cu infinite precauţii. Nu întotdeauna firmele sunt înşelătoare. La drept vorbind, falsul constituie excepţia, nu regula. Dacă suspectul, de care mă apropii, mă simte, dar e cinstit, îl încearcă imediat sentimentul lezării demnităţii: cu ce drept l-am bănuit? Dacă e necinstit şi mă simte, pericolul e şi mai mare, ştiut fiind, de când lumea şi pământul, că pisica cu clopoţei nu prinde şoareci. Aşadar, una din poruncile meseriei mele este să nu port clopoţei...

În jurul lui Leonard Protopopescu m-am învârtit aproape o jumătate de an şi abia atunci am ştiut cu precizie... Dar să nu anticipez.

Deocamdată trebuia să mă ocup şi de mexican: cine era, de fapt, Aldo Ernest, ce urmărea, ce legături mai avea în ţara noastră şi când intenţiona să plece? Apoi, alte întrebări: El îi dăduse brânci lui Bagaie în prăpastie? Fusese accident? Sinucidere? Ce fel de om fusese Bagaie şi de când îl cunoştea el pe mexican? Şi mai era şi alpinistul celălalt, care se îmbolnăvise, partenerul lui Bagaie în cele trei vacanţe carpatine ale mexicanului, cine era alpinistul acela? Şi, bineînţeles, întrebarea centrală, „chestiunea aia”, care nu fusese de nasul lui Cezar Stănescu: ce ascundeau filmele solicitate de turistul străin lui Bagaie?

În legătură cu Alejo Ernest nu am putut proba nimic compromiţător. Relatarea lui Felecan nu putea constitui nicidecum un cap de acuzare legal. Mexicanul a stat închis în hotel o săptămână întreagă, apoi s-a hotărât brusc să plece. Nu l-am putut opri. S-a dus. La început, nici în jurul mortului n-am descoperit mai nimic. Ion Bagaie fusese toată viaţa burlac, un solitar, dusese taina morţii cu el în pământ. Celălalt alpinist, lacrimă curată. Unicul meu punct de sprijin mai rămăsese Leonard. Am stat cu ochii pe el aproape o jumătate de an. Adeseori, răbdarea este virtutea noastră cea dintâi.

După aproape şase luni de tăcere deplină, Leonard Protopopescu începuse să se „mişte”. Adică astă-primăvară, aşa cam spre sfârşitul primăverii, când hotarele încep să fie asaltate de turişti, Leonard a intrat în legătură cu un ziarist străin, acesta i-a prezentat o tânără familie de olandezi. Leonard nu s-a întâlnit decât de două ori cu olandezii. La a doua întâlnire însă le-a predat un pacheţel cu diapozitive color, în total 205 diapozitive, contra unei importante sume de lei. Leonard nu vrusese niciun fel de valută străină, fusese categoric: lei româneşti. Un sfert de milion. Olandezii au adus banii în servietă, la un restaurant, s-au întâlnit cu Leonard, au petrecut până către miezul nopţii, când s-

au despărţit, olandezii aveau pacheţelul cu diapozitive, iar Leonard servieta cu parale.

Puteam să intervin şi să stric tot acest joc al trădării. Dar, la ce bun? Ştiam deja, aflasem deja că pe Leonard îl pălise mai de mult o idee bizară. Modelase cu mâinile lui, din ceramică, un întreg motor cu combustie internă, o copie ordinară, banală, fără nicio importanţă, dar cu toate piesele şi şuruburile necesare, apoi fotografiase totul în diapozitive color, scrisese câteva formule aberante, nişte aiureli, pe o hârtie de calc, fotografiase şi formulele şi gata. Ion Bagaie s-a oferit să vândă „secretul absolut al motorului din ceramică" unui străin, afacerea era în curs de perfectare, apoi alpinistul a pierit subit undeva prin munţii Dobrei. Simţind pericolul, Leonard s-a dat la fund o jumătate de an, după care s-a hotărât să-şi caute singur clienţii. I-a găsit, le-a vândut filmele, a încasat banii, iar eu mă gândesc că dacă prostia ar durea, un imens cor de vaiere s-ar înălţa către cer.

Bineînţeles că Leonard Protopopescu, tehnician chimist la întreprinderea de produse ceramice, a plătit apoi, cu vârf şi îndesat, în faţa autorităţilor, toate oalele sparte. Sunt curios, însă, tare curios, cum s-or fi descurcat olandezii ăia, acolo, la ei?!

Enigma din strada Dorobanţi

Totul a început într-o dimineaţă mohorâtă de decembrie. Dimineaţă udă, severă, ceţoasă. Negura apropie cerul de pământ, şi nu-i cine ştie ce bucurie când pământul îşi freacă burta de cer, pentru că trebuie să te aştepţi la un timp execrabil: burniţă, lapoviţă, ceaţă, apa şi frigul te pătrund, ţi se vâră în oase, în suflet, şi aştepţi zgribulit, scârbit, aştepţi dintr-o clipă în alta să te pocnească guturaiul.

Atunci, în dimineaţa aceea de decembrie, aveam să dau peste un caz ciudat. Ciudat nu mi s-a părut de la început, în fond, ce poate fi ciudat în declaraţia unui gospodar care vine şi reclamă, vine omul cu sufletul la gură, cu ochi înlăcrimaţi şi zice că i s-a spart casa, că l-au prădat hoţii? Desigur, din perspectiva unui lucrător de miliţie nu e nimic ciudat într-o chestie ca asta, a, da, este un caz urât, sigur că este un caz urât, urât nu ciudat, o spargere este şi rămâne, pentru toate vremurile, o faptă rea, un act abominabil cum ar fi zis locotenentul Andrei Panduru, colaboratorul meu, care se dă în vânt după neologisme tari. Ciudăţeniile au survenit mai târziu...

La început, afacerea din strada Dorobanţi întrunea toate elementele constitutive ale unei infracţiuni de furt prin efracţie.

Cel păgubit s-a plâns organelor de miliţie. Omul a vorbit chiar cu mine, îl cheamă Costică Berescu, bărbat în puterea cuvântului, elegant, impunător. Se pierduse cu firea, se bâlbâia, arăta speriat, debusolat. Istorisea abrupt, relua, se repeta, revenea asupra unor detalii şi spunea mereu: „Imposibil! de ce mie? De ce tocmai mie?!”. Omul dormise tun toată noaptea. Are casa lui, este însurat, nu se duşmăneşte cu nimeni, nu este un om rău, aşa zicea el. „Nu sunt om rău, tovarăşe căpitan, n-am omorât o muscă în viaţa mea, n-am înjurat pe nimeni, n-am zis nici dă-te mai încolo cuiva!”. Atunci, de ce să i se întâmple tocmai lui o nenorocire că asta? „De ce, tovarăşe căpitan?”, mă întreba el, privindu-mă în albul ochilor. Omul avea dreptate. Îl înţelegeam, l-am liniştit cum m-am priceput, ştiam ce trebuie să fac...

L-am chemat la mine pe locotenentul-major George Carauleanu, i-am spus care-i necazul. Afacerea este proaspătă – crudă, cum se zice prin birourile noastre – Carauleanu m-a ascultat, şi-a notat conştiincios toate informaţiile şi a dat să plece. L-am oprit în pragul uşii. „Georgică, i-am zis, caută-i te rog, pe Turturică şi Panduru, spune-le despre ce-i vorba şi...”. „Am înţeles!” m-a retezat George şi a pierit numaidecât din pragul uşii... Am colaboratori destoinici, nu trebuie să le ţin neapărat o şedinţă când le spun ceva.

La prânz aveam primul raport gata. O spargere ordinară. După tipic. Lângă zidul casei, sub fereastra deschisă, câteva cioburi de geam erau revelatorii. Urmele atestau că hoţul pătrunsese în casă prin fereastră şi tot pe acolo cărase din gospodăria omului bunuri în valoare de peste o sută de mii de lei

– un covor persan, o butelie de aragaz, o haină din piele, un palton din blăniţe de nurcă, un radiocasetofon şi nişte bijuterii. Atât reclamase victima.

Am înregistrat descrierea bunurilor, individualizarea lor, au fost prelevate urme, amprente digitale, cioburi de sticlă, s-au făcut fotografii, schiţe şi obişnuitul proces-verbal cu martorii asistenţi.

În asemenea împrejurări, victimei i se adresează întrebarea: „Bănuiţi pe cineva?” Costică Berescu a ridicat din umeri uimit, necăjit, cu speranţa agăţată în priviri.

Speranţa asta, cu care se uită omul la tine, în ceasuri de cumpănă, te furnică sub băierile sufletului şi n-ai pace, nu dai geană în geană cum trebuie până nu afli adevărul, până nu aduci iarăşi în ochii aceia liniştea gândurilor împăcate.

Trecuse o zi şi nu dădusem încă de urma lucrurilor furate. Volumul şi natura acestora conduceau la concluzia că nu a fost un singur spărgător, ci doi, cel puţin doi. Am efectuat câteva percheziţii în anumite locuri de taină, au fost audiate câteva persoane suspecte, nimic. De nicăieri, niciun fir. Nici analizele de laborator n-nu adus vreo limpezire. Dimpotrivă, ne-au pus pe gânduri. Cazul devenea tot mai încurcat. O pistă ducea către anturajul familiei Berescu – rude, prieteni, cunoştinţe.

M-am dus în strada Dorobanţi. Costică Berescu nu era acasă. Am discutat cu Elena, soţia lui. Femeia era cătrănită foc, plânsă, cu privirea neîncrezătoare, chiar cu o bănuială acră, cu un reproş în ochi, adică de ce stăm de vorbă cu dânsa şi nu alergăm după hoţi, de ce pierdem timpul? Se poate să nu fi gândit tocmai aşa

biata femeie, eu însă gândul acesta îl desluşeam în privirile ei, şi nu-i prea mare lucru să te pricepi la oameni, să simţi şi să nu te înşeli atunci când o pereche de ochi se uită urât la tine. Ori, poate că nevasta omului avea dreptate. Când îţi arde inima de pagubă, de necazuri, nu prea ţii seama unde şi asupra cui îţi verşi focul grijilor.

După discuţia cu Elena Berescu, i-am solicitat o declaraţie, cât mai amănunţită, i-am cerut scuzele de rigoare, am încredinţat-o că, într-o zi, două, hoţii vor fi prinşi. Femeia m-a privit alb. Ştiţi cum este o privire albă? Adică, fără adresă. Mi-am luat la revedere şi am plecat. Ştiam că mâine sau poimâine voi reveni precis în casa lor. M-am dus întins la birou, am scos dosarul, am confruntat câteva date şi am ataşat acolo şi declaraţia Elenei Berescu.

Ciudate mai sunt drumurile unui căpitan de miliţie! Câteva minute mai târziu intram într-o clădire pe frontispiciul căreia o firmă se recomanda extrem de lapidar – ADAS. Aveam aici un prieten pe care trebuia să-l consult într-o chestiune strict confidenţială.

Carauleanu, Turturică şi Panduru băteau şi ei alte piste, alte drumuri de verificare, de investigaţii, de confruntări...

A treia zi de la comiterea furtului, asistenţa era întrunită. Familia Berescu soţul şi soţia – aştepta nerăbdătoare şi cuminte rezultatul anchetei. Colaboratorii mei, cuminţi şi ei, îşi răsfoiau agendele, fumau, tăceau. În ceea ce mă priveşte, ştiam până unde să întind coarda aşteptării.

Am închis dosarul, l-am vârât într-un sertar, nu-mi trebuia, îl ştiam pe de rost.

— Ancheta s-a terminat! m-am adresat eu direct familiei Berescu, fără introducere, nu-mi plac introducerile, detest fâţâiala inutilă printre cuvinte, când una gândeşti şi alta vorbeşti. Aşa cum v-am promis, am continuat eu pe un ton neutru, uşor detaşat de atmosfera oficială, hoţii au fost prinşi, iar bunurile furate, absolut toate bunurile furate vă vor fi restituite. Rămâne doar să mă însoţiţi până la o anumită adresă, să le recunoaşteţi şi să le ridicaţi de acolo. Va să zică, e-n regulă! Înainte de a pleca însă de aici, înainte de a pleca împreună la adresa aceea, v-aş ruga să mă ascultaţi cu atenţie, am să vă spun o istorioară foarte interesantă, să vedeţi şi dumneavoastră, cum, în anumite împrejurări, bănuiala poate pică pe capul unor oameni cumsecade, iar când asemenea oneste persoane se întâmplă a fi tocmai... păgubaşii, trebuie să ai mult umor şi multă virtute ca să te ţii drept, să râzi şi de prostia oamenilor, dar şi să aperi legea sfântă a dreptăţii. Ce vreau să spun? Unele elemente ale cercetării penale, în cazul spargerii din strada Dorobanţi nr. 8, azvârleau blamul exact asupra dumneavoastră. Se conturau caracterele unei înscenări. Deşi aparent absurdă, deşi nefirească, am verificat totuşi şi această ipoteză.

Primul element al suspiciunii: Dumneavoastră, domnule Berescu, mi-aţi descris covorul persan furat ca fiind pe un fond grena, cu medalion la mijloc. A doua zi, în lipsa dumneavoastră, soţia mi-a declarat că fondul covorului era bleumarin, cu motive naţionale.

Al doilea element: pe cioburile de geam nu s-au găsit decât amprentele dumneavoastră şi ale soţiei.

Al treilea element: există la ADAS, pe numele Costică Berescu, un contract de asigurare nr. M.0390301 din 27 decembrie, prin

care sunt asigurate, în caz de furt prin spargere, bunuri casnice în valoare de o sută de mii de lei. Prima rată de asigurare este de 40 de lei. Atât! Vedeţi câte elemente vă sunt potrivnice?

Costică Berescu şi Elena Berescu tăceau, mă priveau cu ochi uluiţi, indignaţi. Apoi, femeia se crispă, îşi trase nasul, smârcâi şi-şi plecă fruntea palidă, transpirată, căutându-şi batista în poşetă.

— Viaţa e plină de ciudăţenii, de inedit! am conchis eu, ridicându-mă de la birou. Ca şi munca noastră, de altfel. Asta-i! Acum să mergem.

— Unde? şopti Costică Berescu.

— La adresa aia, după lucruri.

— Care adresă, tovarăşe căpitan?

— Domnule Berescu, l-am lămurit eu tranşant, există o singură adresă unde putem găsi lucrurile dumneavoastră... furate. Ea se află pe strada Dorobanţi nr. 8. Vreţi să mă însoţiţi până acolo?

Femeia plângea. Bărbatul, elegant, înalt, cu priviri crunte, se săltă greoi, gâfâind, privirile crunte erau aţintite asupra nevestei, apoi răutatea îi secă brusc din ochi, rămânând numai spaima şi regretul. Oftă adânc, după care se prăbuşi iarăşi în scaun, cu palmele pe genunchi, gârbovit, pierdut.

Anchetă neterminată

Telefonul de la magazinul „Electro-casnica” picase într-o dimineaţă opacă, sufocantă, de mijloc de vară, cu aerul greu, aburos, născut dintr-o noapte fierbinte. Oamenii căpitanului Marin Manu erau împrăştiaţi care încotro, prin judeţ, prin ţară, cu treburi, cazuri mai vechi, încurcate.

Marin Manu era singur, singur. Nici măcar locotenentul Andrei Panduru nu se afla pe aproape, cu veşnicele lui întrebări, şi sâcâieli, şi îndoieli.

— Pe unde-o fi umblând Panduru ăsta? se trezi întrebându-se, cu glas tare, căpitanul, ştiind de fapt prea bine unde se afla tânărul ofiţer.

Auzindu-şi propria-i voce, după care iarăşi tăcerea absolută a biroului, a hârtiilor, tresări uşor. Apoi, surâse trist. Când taci, se cheamă că eşti singur. Dar când întrebi şi nu-ţi răspunde nimeni, eşti şi mai singur. Şi tocmai atunci picase telefonul ăla de la magazinul „Electro-casnica”.

Să nu-şi închipuie cineva că Marin Manu – şef fiind undeva pe la etajele de sus ale miliţiei judeţene – are de împărţit doar porunci şi de ascultat numai rapoarte. Are şi el cazurile lui, dosarele lui, drumurile lui, drumuri pe care merge singur, le străbate singur până la capăt. În dimineaţa aceea trebuia să se

repeadă până la Filiaşi, să audieze un martor într-o crimă, trecuse pe la birou să revadă nişte notiţe, nişte materiale, se pregătea de plecare când a sunat telefonul, proiectându-l brusc în mijlocul unui nou caz: spargerea magazinului „Electro-casnica”.

Fapta se petrecuse probabil în timpul nopţii, dimineaţa personalul magazinului venise la slujbă, cineva observase poate vreun geam spart, sau uşa forţată, sau dezordine prin rafturi, ori altceva, s-a născut brusc o zăpăceală, o spaimă colectivă, uluială, mirare, apoi altcineva s-a gândit la miliţie şi a pus mâna pe telefon. Urgenţă! Spargerea era proaspătă. Urmele proaspete. Martorul acela de la Filiaşi poate să mai aştepte. Urmele din memoria lui nu se şterg ele aşa de uşor precum urmele dintr-o prăvălie.

Aşadar, căpitanul Marin Manu şi-a luat trusa criminalistică, a coborât, s-a azvârlit în maşina care-l aştepta deja la poarta inspectoratului, câteva minute mai târziu descindea în incinta magazinului „Electrocasnica”. Gestionara, Ilinca Rucăreanu, şi cele două vânzătoare, Ştefania Simion şi Aurica Tofan, aşteptau palide, nemişcate, în holul magazinului, înghesuite una într-alta, cumva caraghioase, spăimoase. Magazinul fusese într-adevăr spart, adică un geam fusese spart – jos, într-un colţ – căscându-se acolo un loc nu prea mare, un triunghi zdrenţuit, smuls prin violenţă din vitrină. De jur-împrejur, cioburi. Dezordine. Urme: conturul clar a unui tenis în praful subţire din spatele vitrinei, o scamă sau două agăţate undeva într-o aşchie de sticlă, câteva amprente digitale. „Treabă de ageamiu!” gândi ofiţerul trist, foarte trist, că lumea se mai pricopsise cu un infractor. Se întoarse către cele trei femei şi, în timp ce-şi deschidea trusa criminalistică, se interesă vag, dacă se poate observa, aşa la o primă privire, cam ce s-a furat.

Gestionara şi vânzătoarele tăceau, se holbau la sticlăriile şi nichelurile din trusa căpitanului, apoi deodată Ilinca făcu un pas către el, tuşi, se bâlbâi un pic, roşi toată şi răspunse repede-repede că da, a observat, sigur că a observat că lipseau nişte aparate de radio, nişte casetofoane, nişte...

Căpitanul Marin Manu reveni la vitrină, inspectă cu atenţie locul, ridică din umeri, nu prea era cine ştie ce de văzut, hoţul se folosise de faptul că în dreptul magazinului, afară, pe trotuar, se ridica un şir imens de cutii de ambalaje goale, depozitate acolo temporar, între şirul de cutii şi vitrină se formase un culoar subţire, strâmt, doar atât cât să se poată strecura un ins mai pirpiriu. Pe acolo se furişase azi-noapte hoţul, desigur a pândit, a aşteptat clipa prielnică, a spart geamul şi gata. Căpitanul se aplecă asupra amprentelor digitale de pe marginea geamului, pulverizează o soluţie roşiatică asupra lor, le privi atent – atent şi, înainte de a le „citi” se uimi şi iarăşi se întristă în dimineaţa aceea opacă, aburoasă, abia născută dintr-o noapte fierbinte: erau amprente de copii. Se lăfăiau acolo, pe sticla vitrinei, distincte, clare, proaspete, amprentele unor degete juvenile... Nu, căpitanul nu se putuse înşela, recoltase, studiase în meseria lui atâtea şi-atâtea urme digitale, încât o privire, doar o singură privire îi era îndeajuns să desluşească vârsta acelor urme papilare. Poate doisprezece, poate cincisprezece ani. Erau, indubitabil, urmele a doi copii.

Marin Manu le fotografie posomorât, ar fi vrut să fie, în clipa aceea, în altă parte, aiurea, să nu vadă amprentele alea, să nu ştie de ele, să nu le afle rostul, să nu fie apoi propulsat pe urmele unor copii, să nu fie nevoit să-i caute, să-i descopere, să nu dea ochi în ochi cu acei copii... *Pe unde dracu umblă şi Panduru ăsta?* gândi înciudat căpitanul, gândul din el tresărise iarăşi, reflex, eliberator. Marin Manu ştia precis unde se afla Andrei Panduru,

investigaţiile nu se fac din birou, locotenentul nu se va întoarce nici azi, probabil, nici mâine... Aşa se întâmplă însă de fiecare dată, când căpitanului nu-i convenea ceva, când îl împresurau nişte fapte şi nişte gânduri triste, îngrozitor de triste, când povara lor îl covârşea, se întreba atunci posomorât, pufnea, mormăia: „*Pe unde dracu umblă şi Panduru ăsta?*”.

Termină de fotografiat, prelevă amprentele cu un adeziv special, culese câteva cioburi pe care se aflau scame şi fire sintetice, descoperi aceleaşi amprente pe unul din rafturi, făcu o schiţă generală a locului faptei, întocmi procesul-verbal de constatare. Căpitanul Marin Manu era lămurit.

În vederea stabilirii prejudiciului, dispuse efectuarea inventarului, dădu câteva telefoane la procuratură, la servici, la primărie.

După sosirea echipei de inventariere, plecă direct la Filiaşi, martorul trebuie totuşi audiat în ziua aceea, apoi va da el şi de urma hoţilor...

Căpitanul târa după el aceeaşi tristeţe împâclită, de parcă ar fi pierdut ceva, de parcă şi-ar fi reproşat ceva.

Suporta greu, foarte greu certitudinea că nişte copii pot fura. Că pot deveni hoţi. Spărgători. Rareori, în câmpul său infracţional apăreau minori. Când îi ancheta, când la capătul investigaţiilor descoperea infractorul într-un minor, i se încrâncena tot sufletul de o durere surdă, amară, grea. Toată experienţa lui criminalistică se năruia sub privirea unui copil. Redevenea parcă profesorul din el, de altădată, dirigintele ce asculta necazul unui elev, spovedania lui şmecheroasă în care se împletesc bizar regretele, cu nepăsarea şi inocenţa, şi nu ştii, nu prea ştii drumul adevărat pe care merge puştiul, sau pe care te lasă el să mergi, să înaintezi către inima lui...

Era un adevărat ritual. Căpitanul discuta îndelung cu infractori tineri, foarte tineri, îi plimba cu maşina, le povestea întâmplări din meseria lui de miliţian, întâmplări întunecate cu oameni mari şi răi, împătimiţi în răutate, vizitau împreună puşcăria de la marginea oraşului, treceau apoi, tot împreună, pe la rudele lor, pe la prietenii lor. Marin Manu se despărţea cu greu de acei copii. Anchetele lui cu copii erau anchete lungi, nesfârşite, întortocheate...

După trei zile inventarul se terminase, rezultatul era dezastruos: un prejudiciu de peste două sute de mii. Se furaseră casetofoane, picupuri, aparate de radio, mixere de bucătărie, televizoare portative. Se furase ca-n codru. Înseamnă că cei care pătrunseseră, prin efracţie, în magazin, nu fuseseră singuri. Afară îi aşteptase, desigur, cineva cu o maşină, poate un autocamion, poate o dubiţă, chestiunea se complica, asta se chema de-acum bandă, se fura organizat, calificat, se chema corupere de minori dacă cel de afară, cel cu maşina era un adult. Cine era? Cine erau minorii?

Unde se aflau toate aparatele alea acum? Cum vor fi ele plasate, mai departe, pe piaţa clandestină a chilipirgiilor?

Căpitanul n-a trebuit să aştepte prea mult rodul tatonărilor sale, al investigaţiilor, al combinaţiilor operative. O informaţie îi parvenea de la capătul unei linii de autobuze. Cineva vânduse unui şofer un aparat de radio portativ, micuţ, nou-nouţ, cu numai o sută de lei. Marin Manu a prins numaidecât capătul firului şi, în aceeaşi zi, la celălalt capăt a dat peste vânzătorul de ocazie: Ionuţ. Un puşti de vreo treisprezece ani, năltuţ, slăbuţ, numai ochii şi părul de el, câlţos, sârmos, lăţos, deasupra unei priviri în care se topea tot cerul. Luat din scurt, Ionuţ a recunoscut repede că nu e singur, că nu a lui a fost ideea, ci a prietenului său, Relu, prieten mai mare, mai mare cu doi ani

decât el, că el, Relu, a zis să spargă geamul ăla din spatele ambalajelor, să fure câteva „tranzistoare”... Erau colegi de clasă, deşi Relu era mai mare, fusese însă repetent în două rânduri, se împrieteniseră, erau vecini, viaţa lor, visurile lor se asemănau într-un fel: proveneau din aceleaşi familii rupte, sfâşiate de eşecuri conjugale. Toţi colegii lor plecaseră în vacanţă la mare, sau la munte, sau la bunici la ţară, ei singuri, Ionuţ şi Relu, fuseseră abandonaţi trotuarelor încinse, terenurilor de joacă pustii.

— Câte „tranzistoare” aţi furat?

— Zece...

Doar zece „tranzistoare”?! Căpitanul Marin Manu fu străbătut de o bănuială sumbră...

Copiii nu minţeau. Atât furaseră. Ofiţerul recuperase, cu ajutorul lor, cele zece aparate de radio furate.

Chilipirgiii care le cumpăraseră, „de ocazie”, ridicau nevolnici din umeri, stingheriţi că sunt „purtaţi” pe la miliţie, ar fi dat oricât numai să scape din încurcătură, să nu li se afle numele, să nu...

Dar restul prejudiciului până la două sute de mii? Ce se întâmplase? Unde dispăruse? Opera cui era? În aceeaşi zi, spre seară, Marin Manu suna la uşa familiei Rucăreanu. I-a deschis chiar Ilinca. A rămas o clipă ţeapănă în cadrul uşii, doar o clipă, apoi a zâmbit sfioasă, primitoare, l-a invitat pe căpitan să intre. Soţul, Stelică Rucăreanu, era şi el acasă, lucra. Era pictor de icoane, altă meserie n-avea, îşi încropise acasă un atelier şi vopsea icoane pe sticlă. Copii nu aveau. Aveau însă o casă mare, falnică, cinci camere pe două holuri, mobilă scumpă, persane pe jos, pereţii înfăţaţi în mătase. Probabil că se vindeau grozav de bine icoanele alea...

Căpitanul Marin Manu s-a fâţâit încolo şi-ncoace prin odăi, condus de Ilinca – surâzătoare, prevenitoare, neslăbindu-l din priviri pe ofiţer – în urma lor venea şi Stelică, firav, şters, uşor gârbovit. Apoi s-au aşezat pe nişte canapele micuţe, ovale, împrăştiate într-un salon imens, la o cafea. Marin Manu şi-a cerut scuze pentru deranj, a mulţumit gazdelor pentru primire, cafeaua a fost într-adevăr delicioasă, naturală, ambianţa plăcută. Le-a adus apoi la cunoştinţă că a prins hoţii, că sunt nişte copii şi că tot ce au furat sunt zece aparate de radio mici, din cele portative, cărora li se mai zic şi „tranzistoare”. Asta e clar, e foarte clar, se adresă el gestionarei. După cum la fel de clar este că veţi fi învinuită de restul prejudiciului!

Şi căpitanul Marin Manu ştiu atunci cu precizie că n-avea să mai termine el ancheta aceea, că mâine locotenentul Andrei Panduru o va prelua din mers, deplasările, furturile erau specialitatea lui, era o delapidare tipică, spargerea magazinului îi încurcase însă gestionarei toate planurile, toate socotelile. Ilinca era disperată şi ofiţerul simţi în ceafă, la plecare, priviri de călău. Dar lui nu-i mai păsa, nu-l mai interesau nici delapidarea, nici prejudiciul, nici ura cumplită din ochii unei femei. Era robit cu desăvârşire, atunci, viitoarelor sale întâlniri, şi discuţii, şi plimbări pe drumul, niciodată sigur şi niciodată uşor, către lumea aceea atât de tainică şi uneori atât de tristă a copilăriei...

Vacanţă ratată

Când şeful, colonelul Aurel Jianu, îmi pune în braţe un dosar, ştiu de la bun început ce am de făcut. Acolo, între două coperţi de carton, se găseşte cel puţin un reper de la care să plec: un nume, o informaţie, un sens...

Există chiar şi un fel de miraj al cuvântului scris, al hârtiei pe care sunt aşternute câteva rânduri, câteva gânduri, cuvinte la care priveşti cu un soi de respect anticipat, aşa ca o investiţie de respect ce n-ai fi făcut-o nicidecum în contul unor cuvinte... nescrise.

Cuvântul pur şi simplu rostit n-are niciun mister. Dar ia aşterneţi-l dumneavoastră pe o bucată de hârtie şi vârâţi hârtia aia sub ochii unui semen? Aşa-i că se schimbă situaţia? Păi nu? Expresia „ce mai faci?" rostită când te întâlneşti cu un prieten, este cea mai banală din lume, adeseori nici nu are nevoie de răspuns, ţine loc de salut. Dar ia trimiteţi dumneavoastră prietenului un bileţel pe care scrie doar atât: „ce mai faci?"

Aceste cuvinte, de astă dată scrise, declanşează în mintea amicului un noian de gânduri interogative. Iată o posibilă mostră: „Cum, adică, ce mai fac? Păi, el nu ştie ce fac? Înseamnă că altceva a vrut să-mi spună şi n-a putut, a ascuns un gând, ştie va să zică ceva, în legătură cu mine, ştie şi nu-mi poate spune. Şi,

atunci, scrie, aşa, cu tâlc: *Ce mai faci?* Ce-o fi vrut să-mi spună? Trebuie să-l întâlnesc neapărat!”.

Aşadar, demonstraţia fiind făcută, să revenim la şeful meu, colonelul de securitate Aurel Jianu. Când îmi pune el în braţe un dosar, ştiu precis că am cel puţin un reper de la care să plec: un nume, o informaţie, un sens... Adică un nou caz.

Acum, ce-i drept, nu am eu prea multe cazuri la activ, dar nici nu-i puteţi cere unui locotenent aşa ceva. Privilegiul tinereţii. Pe măsură ce îmbătrânim, scad privilegiile şi cresc servituţile. Şi să nu-mi spună mie cineva că e invers, că nu-l cred.

Să nu-mi spună mie cineva, adică acum, când sunt locotenent, iar nu când o să ajung şi eu colonel. Sau vă îndoiţi de perspectivele mele?! Oricum, şeful meu nu se îndoieşte. Altfel, cum mi-ar fi pus el, de astă dată, în braţe un caz, aşa numai pe vorbe, fără un strop de hârtie?

M-a chemat, mi-a zis, uite ce treabă te aşteaptă, măi Aurele – şi pe mine tot Aurel mă cheamă, Frînculescu Aurel – uite aşa şi aşa, interesează-te, vezi ce fel de om e, ce-are de gând, şi ce-nvârte pe-aici pe la noi, discreţie absolută şi ochii pe el. Clar? Şi m-a expediat din birou, cu un surâs şmecheros, prietenos, pe care nu l-aş da pe tot aurul din lume. Colonelul Jianu are harul de a-ţi trasa un ordin, cu aerul că te roagă prieteneşte ceva. Şi nu ştiu vreun subaltern care să-i fi ieşit vreodată din cuvânt...

Tipul ăla despre care trebuia să aflu „ce-nvârte pe-aici” se numea Andrew Djulbart, un nume cu parfum oriental, deşi omul era european get-beget. Un ins între două vârste, asta înseamnă aşa cam între 45 şi 50 de ani, elegant, manierat, prezentabil. Şi plin de bani, ca tot omul în vacanţă. Strânge un an întreg, adună cu dinţii strânşi, ca să fie şi el nabab două-trei săptămâni. Mai ales când vrea să rupă inima târgului prin ţări străine. Era brunet ca şi şeful meu şi, ca şi el, uşor brumat pe la tâmple. Bruma aceea

avea un şarm deosebit, perciunii domnului Djulbart fiind oricum cu mult mai ţanţoşi şi zbârliţi decât o modestă frizură militară...

Străinul îşi făcea sejurul la hotelul „Ambasador” de fapt în hotel intra doar noaptea, câteva ore de somn, în restul timpului hoinărind prin oraş, setos, absorbit, încântat de virtuţile citadine ale metropolei noastre. Un turist ca oricare altul, din nesfârşitele cohorte de călători, care pornesc aşa, ca lăcustele, către sfârşitul primăverii până toamna târziu, să cucerească lumea sub semnul unei noi cruciade: *vacanţa*.

Trecuseră câteva zile zdravene de când mă „interesasem” despre domnul Andrew Djulbart, nimic misterios, nimic scandalos în comportamentul lui, tocmai mă pregăteam să-mi informez şeful cu concluziile astea pacifiste, când „obiectul meu de studiu” – precizez că expresia aparţine unui coleg de-al meu, aşa că zâmbetele dumneavoastră în doi peri livraţi-le în contul lui – deci, cam pe când voiam eu să ies la raport cu propunerea constructivă că un locotenent de securitate ar avea desigur şi altceva mai bun de făcut, ei bine, tocmai atunci „obiectul meu” a manifestat brusc un interes deosebit pentru nişte construcţii cenuşii, anodine, anonime, ridicate ă-hă dincolo de periferia marelui oraş, construcţii pitite după un gard înalt până la cer, gard industrial, din beton armat, străjuit cu străşnicie de un şir de indicatoare plantate acolo exclusiv pentru oameni cuminţi: fotografiatul interzis.

Domnul Djulbart s-a fâţâit, cu diferite pretexte şi aparate, pe lângă zidurile alea gri şi deloc captivante în peisajul arid din jur, s-a moşmondit ba cu una, ba cu alta, când cu maşină, când fără maşină, până când un binevoitor i-a atras luarea aminte că drumul către pădurea şi hanul „Tunari”, unde precis că dânsul doreşte să meargă, se află puţin mai la vale. Andrew a zâmbit

feciorelnic, a mulţumit şi a plecat ascultător pe cărări mai puţin primejdioase.

Afacerea se complicase. Nu insist asupra faptului ce-ar fi zis colonelul Jianu, dacă i-aş fi raportat, mai înainte, că domnul Andrew Djulbart este cel mai cumsecade turist din România. Lucrurile neplăcute se subînţeleg. Le subliniem, le detaliem pe celelalte.

Aşadar, afacerea se complicase. Şeful meu avusese fler, eu avusesem noroc, mai puţin norocos se dovedise a fi fost domnul Djulbart, care ţinuse morţiş să-şi petreacă vacanţa... în România. De unde să-şi fi închipuit el că la capătul intenţiilor domniei sale se află locotenentul Frînculescu?

La câteva zile după rateul de lângă zidurile cenuşii, Andrew Djulbart a tot dat târcoale unei străduţe dintr-un cartier central, până când s-a întâlnit... întâmplător cu inginerul Mircea Brudan. Explozie de bucurie. S-au recunoscut, s-au îmbrăţişat, s-au întrebat de sănătate, Andrew i-a spus că e în vacanţă, că a redescoperit România ca pe o mireasă mai veche a sufletului său, că se plimbă şi doarme şi se simte excelent, iar acum... surpriza asta totală: „Ce mai faceţi, domnule Mircea?”. Inginerul Brudan, specialist în marketing, era şi el bine-mersi, concediul o să şi-l ia mai spre toamnă, se bucură de reîntâlnirea cu Andrew, aşa e lumea, mică, mică de tot. Sau plimbat oleacă, umăr lângă umăr, Andrew Djulbart mătura discret cu privirile străduţa nu prea aglomerată, au forfotit câteva amintiri comune. Mircea era grăbit, s-au despărţit, promiţându-şi reciproc revedere pe diseară.

S-au reîntâlnit chiar la restaurantul „Ambasador”, seara s-a prelungit către miezul nopţii, după miezul nopţii au urcat împreună la Djulbart în cameră, acolo Mircea n-a stat prea mult, încă un pahar prietenesc şi gata...

La reîntâlnirea următoare, două zile mai târziu, inginerul Brudan s-a procopsit cu un ceas electronic, ultimul răcnet în materie de cristale lichide, cadou dezinteresat din partea domnului Andrew.

Era interesantă, foarte interesantă, evoluţia acestor întâlniri. Domnul Djulbart se străduia să epateze prin opulenţă şi generozitate, inginerul Brudan, franc şi expansiv, manifesta aceeaşi alură de tip prietenos. Apoi, Andrew a devenit tot mai circumspect, îşi pregătea întâlnirile cu minuţie, se verifica pe traseu, pândea o eventuală urmărire, ştiţi dumneavoastră tot tacâmul acela când cineva nu ţine neapărat ca altcineva să-şi vâre nasul în treburile lui...

Mircea Brudan avea de-acum şi un stilou ultramodern, cu peniţă şi capac din aur, urmare nemijlocită a aceloraşi gesturi de generoasă simpatie.

Apoi, brusc, întâlnirile s-au întrerupt, cei doi bărbaţi văzându-şi fiecare de treburile lui: Andrew Djulbart de vacanţă; Mircea Brudan de marketing...

Acestea erau aparenţele. Dincolo de ele, concluziile erau însă altele. Se înţelege, desigur, că era vorba de concluziile mele. M-am dus la colonelul Jianu şi i-am raportat tot-tot, sec, profesional, ţinând strâns sub braţ un dosar cu vădite tendinţe de obezitate. Şeful mi l-a cerut, l-a răsfoit atent, s-a oprit colo şi colo, m-a rugat să detaliez o problemă sau alta, a zis „Bravo Aurele, ai făcut o treabă pe cinste! Bravo!” şi a zâmbit cu toată figura lui bună şi severă totodată.

M-a privit apoi lung, grav şi mi-a spus că mâine inginerul Mircea Brudan va pleca în străinătate să trateze cu nu ştiu ce firmă, să achiziţioneze un utilaj, un agregat foarte costisitor şi foarte important pentru economia noastră naţională. Şi tot mâine, a adăugat colonelul, vom avea o discuţie... amicală cu domnul

Andrew Djulbart. Aici, la mine în birou. Eu, dumneata şi turistul. Şi nu uita, cafelele! a murmurat colonelul Jianu, îngândurat, preocupat de nişte drumuri ale lui, numai ale lui, pe care eu, oricum, în clipele acelea, nu aveam acces...

Acum, după ce treburile s-au limpezit şi a ieşit cu totul altceva din povestea aia cu domnul Djulbart, nu mai are cred niciun rost să redau toată ambianţa şi toată discuţia de a doua zi cu Andrew. Cu puţin efort vă imaginaţi şi dumneavoastră pe cei trei bărbaţi discutând: colonelul Jianu, locotenentul Frînculescu şi Djulbart...

— E păcat, domnule Djulbart, spunea colonelul Jianu dojenitor, prevenitor, trist, e păcat că v-aţi ratat vacanţa. O ţară mai frumoasă ca a noastră nu găsiţi nicăieri. E păcat şi de banii cheltuiţi de firma dumneavoastră, pentru a-l compromite în ochii noştri pe inginerul Mircea Brudan. Spuneţi-i patronului că, dacă vrea să concureze cu alte firme, amintiţi-i că prima condiţie este onestitatea. Vreau să vă informez că specialistul nostru în marketing, inginerul Mircea Brudan, a şi plecat, chiar azi dimineaţă, să trateze cumpărarea agregatului aceluia, pe care aţi fi dorit să ni-l vindeţi dumneavoastră, desigur mult mai scump, însă de un nivel tehnic cert inferior. Aţi mizat pe atuul suspiciunii. Întâi, aţi devenit dumneavoastră suspect, printr-o comportare adecvată. Apoi, suspiciunea urma să-l învăluie pe Mircea Brudan, determinând, în felul acesta, înlăturarea lui de la tratative, spre beneficiul firmei dumneavoastră. Dar, din tot scenariul acesta, domnule Andrew, aţi omis un element fundamental: investiţia de încredere pe care o facem în specialiştii noştri. Înainte de a pleca în străinătate, azi-dimineaţă, Mircea m-a rugat să vă transmit că vă mulţumeşte încă o dată pentru ceas şi pentru stilou, sunt veritabile, sunt într-adevăr, de calitate superioară, el o poate spune cu ochiul specialistului. Prietenia dumneavoastră însă i s-a părut falsă, un surogat

îngrozitor, şi se întreba uimit, de ce? I-am explicat noi. Dumneavoastră ne puteţi furniza altă explicaţie?...

Rafira

Îşi pierduse orice speranţă. Oraşul era pustiu. Un oraş fără flori e un oraş pustiu. Chiar şi în februarie. Nu-şi imaginase niciodată că florile pot însemna atât de mult pentru un oraş. Pentru un om. Alexandra, nevastă-sa, se afla în spital, născuse de curând, în casa căpitanului Marin Manu răsărise iarăşi soarele. După ani şi ani de negură şi noapte. O noapte lungă şi rece şi care nu se mai sfârşea. Şi, aseară, trezindu-se dintr-un somn adânc, amintindu-şi parcă de ceva, Alexandra a zis: „Mi-e dor de flori”...

După naştere, nervii Alexandrei cedaseră. Îndelunga încordare şi suferinţa, lupta pe care a dus-o necontenit cu ea însăşi, cu spaimele şi nădejdile ei, o epuizaseră. Prea plinul fericirii declanşase dezechilibrul. Peste sufletul ei fragil se aşternuse o puternică depresiune.

Zile şi nopţi de cădere. Zile şi nopţi albe, vegheate la căpătâiul soţiei. Mama lui Marin, venită tocmai din munţii Gorjului, i-a luat copilul şi gospodăria în primire. I-a zis doar atât: „*Du-te şi stai în apropierea Alexandrei, să te simtă mereu aproape, că boala asta se tămăduieşte prin iubire, numai prin iubire*...”.

După două săptămâni, adică aseară, Alexandra s-a trezit brusc, s-a frecat la ochi cu pumnii strânşi, l-a zărit alături pe

Marin Manu, i-a zâmbit, a zis parcă amintindu-şi de ceva, „*Mi-e un dor de flori, ştii ce dor îmi e de flori?*” şi s-a dat jos din pat ca după un somn zdravăn.

Toată noaptea aceea de februarie câinos, cu zăpadă aspră şi veche şi vânt bezmetic, toată noaptea, pe care n-avea s-o uite niciodată, a căutat, a umblat Marin Manu prin oraş după flori. A telefonat pe la colegi, a bătut la uşa vecinilor, şi-a luat prietenii şi cunoscuţii la rând. Nicăieri o floare. Piaţa de flori, pustie. Dimineaţa, cele două magazine de flori, pustii. Jurase să nu revină la spital fără flori. Nu se poate să nu găsească undeva o floare, un boboc de garoafă, de muşcată, un lăstar înflorit de frezie. Doar n-au murit toate florile pământului! Alexandra ceruse flori. Alexandrei îi era dor de flori. Îi era sete de flori. De fapt, sete de viaţă. Şi asta era totul. Flori! Trebuia să-i găsească, să-i aducă flori. Din stradă în stradă, dincolo de magazine, de oameni, de pieţe, a ajuns în cartierul Lunca. A ajuns târziu, spre prânz... Cartier ţigănesc, spuzit de fumuri înalte şi case lătăreţe, joase, cu pereţii vopsiţi în albastru, în galben, cu ogrăzi imense şi câini lăţoşi, colţoşi, care lătrau în haită şi dacă te simţeau că ţi-e frică te sfâşiau. Marin Manu uitase de teamă, de oboseală de tot. Un singur gând rotitor: flori. Câinii hămăiau în urma lui de câteva ori, apoi îl priveau aşa cu nişte ochi ciudaţi, apoi îl abandonau drumului. Oamenii pe care îi întreba îl priveau şi ei cam într-o dungă, ridicau din umeri, plecau în necazurile lor, zgribuliţi, vârâţi în căciuli imense, de unde flori pe vremea asta?!...

Dincolo de cartierul ţigănesc, dealurile. Apoi, pădurea. Or fi flori în pădure? Cum să nu fie?! Se numesc chiar „flori de pădure”! Ce-ar fi să se ducă în pădure după flori?!

În priviri îi lucea disperarea...

Şi atunci s-a auzit strigat. Şi strigătul venea da departe şi el parcă se tot îndepărta de acel strigăt.

— Dom'le căpitan, m-auzi? chemă şi repetă glasul de femeie, glas răguşit, glas tabagic, dar cu accente moi, ca de cântec lumesc.

Căpitanul Marin Manu s-a întors cu faţa spre oraş, s-a rupt cu greu din vraja pădurii nebune şi s-a holbat la silueta aceea uriaşă, strânsă într-un cojoc miţos şi lung până-n călcâie, cu părul despletit, cărunt, revărsat peste gulerul cojocului, cu chipul tuciuriu, brăzdat de riduri adânci şi ochi întunecaţi care-l priveau cu o duioşie şmecheroasă, cu o sclipire neagră şi luminoasă în acelaşi timp, şi-n braţele acelei făpturi stranii, proţăpite în mijlocul drumului, rumenea focul unui buchet de garoafe.

— Mă mai ţii minte, căpitane? îl întrebă iarăşi glasul cu inflexiuni moi, ţesute pe canavaua aia tabagică.

— Rafira! Rafira Stratulat! atât a putut bâigui căpitanul Marin Manu şi i-au dat lacrimile.

Nu i-a fost ruşine să plângă. Nu şi-a şters obrazul. S-a apropiat şi bătrâna ţigancă i-a întins florile.

— Ia-le şi du-te! i-a spus Rafira. Te caut de azi-dimineaţă. Am ridicat în păr toată ţigănimea, până te-am găsit. Ia florile şi du-te! Şi să nu-mi pupi mâna, că la noi asta se cheamă blestem.

Căpitanul Marin Manu a sărutat tâmplele argintii ale acelei ţigănci bătrâne, pe care n-o mai văzuse de mult, a luat florile şi a plecat.

Şi nu i-a fost niciodată ruşine de lacrimile lui de atunci, acolo, la marginea oraşului, dincolo de cartierul Lunca.

Şi bătrâna Rafira plânsese cândva. Şi tot de bucurie. Oare cât să fi trecut de când plânsese Rafira Stratulat? Trei ani? Patru ani? Poate mai mult...

Marin Manu instrumenta cazul unui furt de cărămidă. Dispăruse un vagon de cărămidă, urmele duceau în cartierul Lunca. Acolo a întâlnit-o pe Rafira. Singură, bătrână, înţeleaptă. Ţiganca i-a zis de la bun început, i-a mărturisit, cu o francheţe brutală, că ştie şi ea că vagonul ăla de cărămidă a trecut, într-adevăr, prin Luncă, pentru că linia ferată se freacă chiar de gardul ei, trece pe lângă casa ei, aşa-i, cărămida a fost descărcată într-o noapte, undeva pe-aici, dar drumurile ei nu s-au oprit în Luncă, ce să facă ţiganii cu cărămidă? Ei îşi înalţă casele din chirpici! Cărămida aia s-a dus la munte, la aer, la nişte cabane, care cabane, ehei... ce ştii mata, conaşule!?

— Sunt ofiţer de miliţie! a repezit-o atunci Marin Manu.

— Lasă bre, că nu-ţi cade gradu' dacă-ţi zice Rafira „conaş" ! Că ea nu zice vorbe-n vânt! îi susţinuse mai departe bătrână ţigancă asprimea ochilor. Dumneata ai alt obraz, alte priviri, degeaba te-ncrunţi, eşti om cu carte şi minte bogată.

Se pricepe Rafina la oameni.

— Cată hoţii pe-acolo, pe sus, pe la cabanele alea înalte, nu pe-aici, prin prostime. C-or fi dat şi niscaiva ţigani vreo mână de ajutor, asta-i altceva, dar de plătit i-au plătit ăia, mahării, aşa să ştii dumneata...

Rafira avusese dreptate. Ieşise la iveală o afacere tenebroasă, cu implicaţii suspuse, se furaseră nu numai cărămizi, ci şi lemn de construcţii, marmoră, tablă galvanizată, ciment. Scandalul a fost imens. Presa urla. Cazul a fost încheiat cu ani grei de puşcărie. Căpitanul Marin Manu a fost felicitat, dar a primit plocon şi câteva telefoane anonime injurioase. N-a reţinut decât felicitările şi n-a uitat-o pe Rafira. S-a dus, i-a mulţumit şi atunci a aflat, din vorbă în vorbă, că bătrâna ţigancă strânge în ea o durere cumplită şi veche, că n-avea cum ogoi durerea din sufletul ei şi că se va stinge neîmpăcată şi nenorocită, aşa cum

fusese toată viaţa. Ce se întâmplase? În 1942, Rafira îşi pierduse copiii. Două gemene abia născute. Riza şi Zariza. Le lepădase undeva, prin Moldova, în funestul exod în care au pierit mii de ţigani. Rafira avea pe atunci o salbă de aur împărătesc. Patruzeci de napoleoni mari, grei, aur pur. A rupt salba în două şi a căzut în genunchi în faţa unei femei dintr-o gară, nu mai ştie ce gară era, dar era o gară dincolo de Vaslui. A căzut în genunchi în faţa acelei femei necunoscute, i-a dăruit cele două bucăţi de salbă, i-a încredinţat cele două fetiţe gemene şi a conjurat-o să aibă grijă de ele. Şi-a spus numele: Rafira Stratulat. Cealaltă femeie la fel: Ana Ursachi. Apoi s-au despărţit. Au urmat drumuri de supliciu. Dezastre umane. Dispariţii umane. Război. După război, s-au regăsit puţini, foarte puţini din ţiganii de altădată. Mulţi pieriseră acolo, departe, lângă o apă mare[11]...

Zadarnic îşi căutase de-atunci Rafira fetele. Ce nu făcuse? Unde nu se dusese? Degeaba.

Marin Manu o ascultase, o privise îngândurat şi trist. Copii pierduţi! Ce durere mai mare poate fi pe pământ? Şi el pierduse: primul copil, încă nenăscut, pierdut odată cu întâia lui soţie; al doilea copil, din cea de a doua căsătorie, pierdut la naştere. Copiii lui n-avea să-i mai regăsească niciodată. Dar copiii Rafirei?

A descusut-o pe ţigancă în fel şi chip, îl interesau toate, absolut toate amănuntele, şi-a notat, detaliu cu detaliu, toată întâmplarea aceea nenorocită, petrecută în urmă cu patruzeci de ani, şi a plecat. Fără un cuvânt. Fără o promisiune. Rafira l-a petrecut până în mijlocul uliţei, mută, înaltă, dreaptă, cu privirile întunecate, uscate. Nu mai avea putere nici pentru lacrimi.

---

[11] Deportarea unor comunităţi de romi din România în Transnistria aparţine de persecuţiile etnice şi rasiale din România (1941) în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. (n. hy.)

Manu şi-a mobilizat toţi colaboratorii, a apelat la prieteni, la colegi. A scormonit prin arhive, a bătut drumuri lungi, de nicăieri însă nimic. Ana Ursachi şi fetele Rafirei dispăruseră fără urmă, parcă înghiţite de pământ. Fără urmă? Nu se poate. Chiar şi moartea lasă urme. Trebuia să găsească, să descopere aceste urme. Sau poate urmele vieţii. Nu se ivise însă de niciunde niciun strop de speranţă. Discutase cu Rafira pe la începutul verii, vara era pe sfârşite şi bătrâna ţigancă încă mai aştepta. Îi întâlnise, în câteva rânduri, prin oraş, privirile întunecate şi grele, în care stăruiau aşteptarea, ruga, disperarea. Oare să nu mai fie nicio speranţă? Chiar niciuna?!

Marin Manu se hotărâse brusc să-şi petreacă o parte din concediul de odihnă undeva prin Transilvania. Un fir, un singur fir ducea, pe urmele Anei Ursachi, la Sighişoara, la nişte neamuri, la nişte prieteni, nu se ştia precis. De la Sighişoara, răspunsurile, cele două răspunsuri oficiale, nu confirmau firul informaţiilor, nu confirmau trecerea Anei prin acea localitate şi nici existenţa vreunor gemene, astăzi în vârstă de patruzeci de ani. Şi totuşi, acesta era singurul fir, unica legătură cu trecutul Rafirei. Mai departe, încotro? Marin Manu şi-a luat nevasta şi a plecat la Sighişoara. A implicat-o şi pe Alexandra în preocupările lui, în căutările lui. La început, îi fusese teamă de refuzul ei, de apatia ei, de răceala care se furişase în ultimul timp între ei. Spre uimirea lui, însă, Alexandra l-a înţeles, a acceptat numaidecât, dăruindu-se întrutotul acelei plonjări în necunoscut, în trecut, pe urmele unor oameni dispăruţi în meandrele istoriei. Răscoliseră împreună amintirile sighişorenilor, actele lor de demult, faptele de demult, străzile şi arhivele, de la miliţie au plecat la primărie, de la primărie la şcoală, apoi la cimitir, apoi... la Alba Iulia. Un preot bătrân îşi amintise că o moldoveancă, pe vremea războiului, avusese două fetiţe gemene, şi era ciudăţenie mare,

pentru că moldoveanca era bălaie, iar fetiţele tuciurii, veniseră la nişte neamuri care avuseseră case pe locul ăla viran din spatele cimitirului, casele arseseră, apoi toate neamurile acelea de moldoveni plecaseră împreună la Alba Iulia. El, preotul bătrân, altceva nu mai ştia. Marin şi Alexandra au înnodat firul acelei informaţii, cu altele din Alba Iulia, apoi cu altele din Orăştie, din Deva, au ajuns la Hunedoara. Toate urmele se închegau aici. La Hunedoara...

Ana Ursachi se stabilise în Hunedoara imediat după război. Bărbatul îi pierise pe front, nu avea copii, crescuse fetele Rafirei ca pe copiii ei, le înfiase, le mai îmblânzise numele, fetele se numeau acum Liza şi Eliza, le dăduse la carte, la meserie, lucrau amândouă că sudoriţe la întreprinderea de Construcţii Siderurgice, se căsătoriseră, una se chema Liza Lupaşcu, cealaltă Eliza Gurău, aveau de-acum copiii lor, istoria lor.

Ana era bătrână, foarte bătrână, aproape că orbise, locuia la Eliza Gurău. Drama celor două gemene n-o istorisise niciodată, nimănui. Fetele erau ale ei, făcute cu omul ei, iar omul ei pierise pe front, aşa ştia toată lumea. Cu Ana Ursachi nu discutase Marin Manu, ci Alexandra. Femeile au, ele între ele, un limbaj comun, secret, pe care nu-l poate învăţa niciun bărbat. Ana i-a istorisit pe larg povestea fetelor gemene şi povestea vieţii ei, aşa cum începuse cândva, într-o gară, dincolo de Vaslui. Poveste de război...

Rafira şi-a regăsit fetele. Abia atunci şi-a regăsit şi lacrimile. A plâns, atunci, ca şi Marin Manu, acum, cu buchetul lui de garoafe în braţe...

Căpitanul a traversat în pripă, oraşul, oraşul care nu mai părea pustiu. Alexandra râdea fericită, fericită. Apoi, l-a întrebat cu grija cea de toate zilele, a tuturor mamelor din lume:

— Ce face copilul? A mâncat? Doarme? O fi transpirat? Hai acasă!...

Şi abia în drumul lor către casă, de la spital către casă, străbătând oraşul îngheţat bocnă şi deloc pustiu, abia atunci şi-a amintit şi s-a întrebat cu uimire căpitanul Marin Manu: Oare unde o fi găsit Rafira flori proaspete?

Egreta Brâncovenilor

Aveam să întâlnesc într-un muzeu, la loc de cinste o piesă de o rară frumuseţe, un unicat sub soarele tuturor veacurilor ce se vor fi scurs peste noi, o bijuterie celebră pe care o crezusem, până atunci, doar un joc al imaginaţiei, o invenţie de călimară: *Egreta Brâncovenilor*.

Ultima oară citisem despre ea în *Jurnalul* Marthei Bibescu[12]. O însemnare lapidară. O jumătate de rând. Doar două cuvinte. Atât.

Şi deodată, trecând întâmplător prin capitala unui judeţ, descopăr într-unul din muzeele oraşului, în spatele unei vitrine din cristal, strălucirea orgolioasă a *Egretei Brâncovenilor*.

Am vrut să ştiu cum s-a înfăptuit acel miracol, mai trecusem şi-n alte rânduri prin oraş, eram prieten cu directorul muzeului – un ilustru împătimit în slujirea artei neamului nostru – l-am căutat, l-am găsit şi am vrut să aflu numaidecât sorgintea acelei minuni.

---

[12] Martha Bibescu (1886-1973) – romancieră, poetă, politiciană şi memorialistă română şi franceză. S-a distins prin întreaga ei operă ca o prezenţă de o mare nobleţe de spirit. A fost fiica lui Ion Lahovari, ministru al României la Paris şi ministru de Externe, şi a Smarandei (Emma) Mavrocordat. A fost soţia prinţului George Valentin Bibescu. (n. hy.)

Răspunsul pe care l-am primit atunci mă urmăreşte şi astăzi. Directorul muzeului mi-a întins o scrisoare, a zâmbit şi m-a îndemnat s-o citesc. Mai târziu, i-am cerut îngăduinţa s-o copiez. Autorul ei nu era decât un alt prieten de-al meu, fostul profesor de filosofie Marin Manu, astăzi căpitan în serviciul miliţiei. Rămânându-le profund îndatorat pentru clipele extraordinare de-atunci şi de mai târziu, îmi asum integral răspunderea publicării acelei captivante scrisori.

Expeditor: Marin Manu. Destinatar: Raul Zepeanu. R.04482.
Ştampila poştei la expediţie: 11.7.81.16.
Ştampila poştei la destinaţie: 12.7.81.22.
Timbre poştale în valoare de 4 lei şi 80 de bani.

10 iulie 1981

Dragă Raul,

Fă-ţi timp şi treci neapărat pe la mine. Lasă scuzele, lasă motivele, ştiu: eşti ocupat! Un savant ca tine nu găseşti pe toate drumurile, el nu bate toate drumurile ca un pârlit de căpitan de miliţie, el stă – pardon, meditează! – acolo, sus, în cabinetul lui, printre pânzele, şi stampele, şi cărţile lui, meditează şi pune în balanţă destinele culturii... Vezi că ştiu? Aşadar, te rog, mai coboară şi tu printre muritorii de rând. Azvârle-te în primul tren şi vino. Te aştept. În primul rând, nu ne-am văzut cam de mult, Alexandra zice că a trecut aproape un an de la ultima noastră întâlnire. Doamne, când a trecut un an? Hai, Raul, grăbeşte-te, nu vezi că îmbătrânim? În al doilea rând, ne eşti dator cu o vizită. În ai treilea rând, te aşteaptă la noi rachiul ăla de dude, lângă nişte afumături de Strehaia, ori ţi-ai schimbat gusturile? În al patrulea

rând, ţi-am pregătit o surpriză. O formidabilă surpriză! Ce surpriză? Asta nu-i surpriză, ci uimire din aia de care nu te vindeci toată viaţa. Habar n-ai tu ce te aşteaptă la noi! Hai, vii, ori las bucuria asta pe alte mâini? Sau crezi cumva că nu mai am şi alţi prieteni?

Va să zică, te-am convins. Deci, vii. Hai, bătrâne, că te aşteaptă o poveste grozavă. Adică, de ce să te aştepte şi povestea şi surpriză? Surpriza aia trebuie, într-adevăr, s-o pipăi tu cu mâinile tale, s-o priveşti cu ochii tăi de expert, s-o admiri, să te uluieşti şi să te descoperi în faţa ei. Povestea însă ţi-o pot spune şi eu. Eşti curios? Atunci ascultă, adică citeşte cu luare aminte toată întâmplarea de mai jos. Sau tu nu crezi în întâmplări?...

Ehei, bătrâne, după ce umbli printre oameni, prin inima lor, printre gândurile lor, aşa cum umblu eu, aşa cum trebuie să umblu, pentru că trebuie să umble cineva şi pe acolo, după toate astea începi să priveşti la maica întâmplare cu alţi ochi...

N-aveam de gând să plec în concediu. La mare nu-mi place. La munte n-aveam niciun aranjament. De obicei, plec în concediu toamna, toamna târziu. Primăvara în concediu?! Primăvara nu fusesem niciodată. Tocmai de aceea m-a tentat rugămintea unui coleg. Avea două bilete pentru Tuşnad. Şi nu mai putea merge. Un necaz în familie îi bulversase toate planurile de vacanţă, a venit la mine, m-a întrebat, că dacă nu, le dă dracului de bilete, n-are timp, diseară trebuie să fie undeva, printr-o comună din Mehedinţi, de pe unde îi sunt socrii. Le-am luat, Alexandra a fost de acord, „Lenuţa” însă cam scârţâia, cam bufnea, până la urmă ne-am înţeles; „Lenuţa” are hachiţele ei, după ce am spălat-o, am periat-o, i-am mai strâns nişte şuruburi, s-a cuminţit. Am plecat. În aceeaşi zi, spre seară, eram la Tuşnad.

Am tras la hotelul „Ciucaş” un fel de buric al staţiunii. Toate drumurile din Tuşnad duc la hotelul „Ciucaş”. În faţă Oltul, în spate muntele, în stânga „Sf. Ana”, în dreapta piaţa, de jur-împrejur ozon, păduri, aventuri. Dacă îţi e dor de aventuri, te duci la Tuşnad. Şi, dacă mai eşti şi norocos, ai ce povesti prietenilor, când te-ntorci din vacanţă, până la vacanţa ailaltă...

Ocupam o cameră la etajul doi al hotelului, cu vederea spre Olt. Sub noi, câteva familii de nemţi, deasupra nişte arabi, la etajul nostru un grup de excursionişti din Brăila şi cam atât. Lejer. Înghesuiala cea mare încă nu începuse. La bar lume puţină, în

restaurant şi mai puţină. Linişte, linişte... Toată ziua ne plimbam, seara cădeam frânţi de oboseală. Dacă n-ar fi muntele, dacă n-ar fi potecile şi hăţişurile şi râpile lui – de fiecare dată altele, mereu altele, tentante, incitante, istovitoare – dacă n-ar fi Oltul cu meandrele lui, dacă n-ar fi pădurea cu foşnetul ei tainic, cu eternul ei îndemn către sihlele de sus, tot mai sus, liniştea şi pacea şi confortul staţiunii n-ar fi decât meschinărie.

Aşadar, o dulce armonie ne guverna ceasurile de plimbare, de mâncare, de somn. Pălăvrăgeam cu oameni necunoscuţi, taclalele se întindeau lenevos, dospind plăceri orientale, citeam jurnalele cu o calmă detaşare, eram departe, departe de orice implicare în timp.

Aşa se explică poate şi faptul că, într-o dimineaţă, auzind că la barul din hotelul nostru s-a comis o crimă, că a fost ucis un arab, mi s-a părut o întâmplare ternă, un gest banal petrecut aiurea, cine ştie sub ce alt meridian, ce mă priveşte pe mine? Ce-am eu de împărţit cu barul acela, cu arabul acela? Lumea e mare... Şi am plecat la „Sf. Ana”. Eu şi Alexandra. Nevastă-mea, de obicei guralivă, acum tăcea şi mă pândea într-un fel bizar, din priviri, gâfâia alături de umărul meu, pe cărarea muntelui, tăcea, sau poate mi se părea mie, pentru că, de fapt, eu vorbisem tot timpul şi pentru că nu pot vorbi doi oameni deodată, eu vorbisem ceva despre o carte, pe care o citisem de curând, cartea se chema *Cultura şi puterea* şi era scrisă de un francez isteţ şi profund, şi dat dracului, pentru că spunea acolo nişte adevăruri teribile, de te întrebai uimit, uluit, nenorocit, te întrebai aproape speriat, încotro ne îndreptăm? Încotro se îndreaptă umanitatea veacului douăzeci? Aşa că, Alexandra nu tăcea, ci mă ascultă, ceea ce-i cu totul şi cu totul altă chestie, nu? Ori poate că motivaţiile astea le-am scornit, le-am inventat eu mai târziu, amintindu-mi de tăcerea ei neobişnuită... Abia când ne-am întors la Tuşnad, trecuse de prânz, prânzisem la „Sf. Ana”, revenisem la hotel, eu urcasem în cameră, ea rămăsese jos, la un chioşc sau la o prăvălie să cumpere ceva, nu mai ştiu ce, apoi a urcat şi ea, eu aproape că aţipisem, i-am auzit glasul, şi abia atunci mi-am reamintit că Alexandra tăcuse tot timpul. A intrat şi mi-a spus repede-repede, parcă eliberându-se de un gând îndelung reprimat: „Vezi că te caută Drăgan. E la recepţie!”. Locotenentul major Petre Drăgan e şeful Miliţiei din

Tuşnad, ne cunoaştem de mult, e un tip cu bun simţ, cu fler de anchetator înnăscut, cu priviri deopotrivă blânde şi scormonitoare. Ce-o fi având cu mine? De ce nu urcă la mine? Ce-ar fi să-l sun la recepţie şi să-l chem sus? Mai am încă pe undeva nişte coniac de Segarcea. Alexandra mă priveşte insistent, tace, tăcerea ei de acum e altfel. Eu înţeleg ce trebuie să înţeleg, mă ridic din fotoliu, îmi iau haina şi cobor. Şi astfel, pentru a doua oară în ziua aceea, aveam să aflu că la barul hotelului „Ciucaş" noaptea trecută, a fost săvârşit un omor. Drăgan îmi povestea sec, lapidar, informativ. A fost o încăierare între arabi. Au băut până târziu, apoi cuiva i-a sărit ţandăra, cine ştie din ce, gâlceava s-a transformat în scandal, scandalul în crimă. Un tânăr, abia trecut de douăzeci de ani, originar din Algeria, a fost ucis fulgerător cu un stilet lung, subţire şi foarte flexibil, o lovitură de asasin experimentat, o singură lovitură laterală, dinspre stânga, i-a secţionat inima cu o precizie de chirurg. O încăierare sălbatică. S-au rupt câteva scaune şi mese. Criminalul, tânăr şi el, a fost descoperit, prăbuşit la podea, cu o lovitură puternică în frunte, ţinând încă strâns în pumn stiletul ucigaş. Au fost arestaţi toţi cei cinci arabi implicaţi în scandal, în crimă. Ancheta e aproape gata.

—°Asta-i! încheiase atunci Petre Drăgan şi-şi lăsase nasul în jos, cu un abur de vagă nemulţumire. Am zis că nu-i rău să vă raportez şi dumneavoastră! mai adăugase el, uşor îmbujorat, surprins poate de tăcerea mea, poate de privirea mea neutră, opacă.

Ce mă privea pe mine povestea asta urâtă, foarte urâtă, de la barul hotelului? Ce eram eu, pândarul tuturor nenorociţilor, tuturor nenorocirilor? Şi ce dacă s-au încăierat nişte arabi? Puteau fi elveţieni, hotentoţi sau americani. Şi mi-am zis să-mi iau numaidecât un tovărăşesc la revedere de la locotenentul major şi să mă retrag politicos şi strategic în spaţiul meu de vacanţă. Dar m-am trezit întrebându-l încet, pe îndelete.

— Am impresia, totuşi, că ceva nu-i în regulă, aşa-i? Va să zică, omorul a fost săvârşit, asasinul descoperit, martorii confirmă crima, probele o atestă, cu toate astea lipseşte parcă o legătură, o verigă intimă, greşesc?

Şi din clipa aceea am ştiut că vacanţa mea, la Tuşnad, se terminase brusc. Intrasem iarăşi în timp. Timpul mă acaparase iarăşi cu una din funestele lui întâmplări. Cine se poate aşeza

contra întâmplării?

Mă implicasem, fără să vreau, fără să mi-o doresc cu tot dinadinsul în destinul lui Saleh Marwan, un tânăr tunisian cu o privire neagră, fierbinte, agitată: asasinul. De fapt, prezumtivul asasin, pentru că, deşi declaraţiile a trei martori arabi îl indicau drept ucigaşul algerianului, el neagă din capul locului, cu o încăpăţânare disperată, că ar fi săvârşit omorul.

Am lăsat ancheta oficială să curgă mai departe, pe făgaşul ei, sfătuindu-l însă pe Drăgan să nu se grăbească prea tare... M-a înţeles, a simţit, desigur, şi el, că nu Saleh e criminalul şi că nici eu n-aveam de gând să stau cu mâinile în sân... Fusese la mijloc o intrigă mai veche, sângeroasă şi veche, algerianul a fost lichidat, din ordin, pentru o răzbunare, o stranie vendetă, călătorind peste mări şi ţări, ce l-a ajuns într-un hotel din Carpaţi. Acolo a fost pus la cale scandalul, ucigaşul a regizat cu măiestrie încăierarea, spiritele au fost aţâţate, palinca tare, arabii s-au pocnit unii pe alţii, Saleh a primit un scaun în cap, a leşinat, când s-a trezit avea un stilet însângerat în mână, iar alături un cadavru: algerianul.

Când Saleh Marwan a înţeles că i-am probat nevinovăţia, demascându-l, în acelaşi timp, pe ucigaş, a început să plângă mut, calm, potolit, apoi m-a privit lung-lung cu ochii lui negri, fierbinţi şi deodată s-a prăbuşit la picioarele mele, murmurând o rugăciune păgână, un vaier gutural, profund, despicat în şoapte sacadate, aplecându-şi ritmic fruntea către pământ, cu palmele întinse înainte, vibrânde, oferindu-mi parcă un dar nepreţuit. Aveam să aflu mai târziu, nu prea târziu, că acesta era un ritual arab străbun, prin care fiul, ajuns la majorat, îi oferea părintelui darul său cel mai de preţ: propria-i viaţă. Dar atunci habar n-aveam de această tulburătoare semnificaţie, gestul lui Saleh mi se păruse penibil, exagerat. L-am apucat repede de umeri, l-am ridicat, am bâiguit ceva despre omenie, despre datorie, i-am strâns mâinile şi ne-am despărţit...

Mai aveam câteva zile de vacanţă, dar nu mai îmi priau. Tândăleam de colo-colo, fără chef, încolţindu-mă o plictiseală năprasnică. Alexandra a observat, m-a înţeles, ne pregăteam de plecare. Încă nu ne hotărâsem, putem pleca mâine, poate poimâine...

Într-una din zilele acelea incerte, am avut surpriza să-l revăd pe

Saleh. Mă aştepta. M-a întâmpinat în holul hotelului, pe când intram. Era însoţit de doi bărbaţi – după trăsăturile chipurilor, arabi şi ei – unul mai în vârstă, înalt, cărunt, elegant, purtând ochelari de vedere cu ramă din aur, celălalt era mai tânăr, un tip în puterea vârstei, bondoc, muşchiulos, pietros, blândeţea ochilor mai atenuându-i ceva din duritatea înfăţişării. Saleh s-a apropiat repede de mine, numai zâmbet şi soare, ne-am strâns mâinile ca doi buni prieteni, turuia ceva pe limba lui, apoi s-a depărtat puţin şi a făcut un gest larg, de prezentare, către cei doi tovarăşi ai săi. I-am privit curios şi aproape că am tresărit când l-am auzit pe bondoc vorbind româneşte. Avea un accent bizar, abrupt, uşor gâfâit, deşi vorbea corect limba romană. S-a prezentat, surâzând fin, – ecou al uimirii mele – îl chema Hasan Faruk, şi-a făcut studiile universitare la Bucureşti, şi este unul din prietenii apropiaţi ai ilustrei familii Marwan. Cealaltă persoană, bătrânul cărunt, era excelenţa sa domnul doctor Nayef Marwan, tatăl lui Saleh, care doreşte să-mi vorbească...

I-am invitat numaidecât sus, în cameră. Alexandra încă nu venise din oraş, bântuia ca de obicei la sfârşitul vacanţei după achiziţiile ei artizanale. Am urcat, ne-am aşezat în jurul mesei şi am desfăcut ultima sticlă de „Segarcea”. După primul pahar, Hasan s-a ridicat în picioare. În palmele lui apăruse nu ştiu de unde o casetă neagră, lucioasă, ceva mai mare decât o tabacheră, a deschis-o şi a depus-o ceremonios în faţa mea. Înlăuntrul acelei casete, iriza, sclipea orbitor în soarele furişat pieziş printre ferestre, se răsfăţa pe suportul ei de purpură o bijuterie ciudată, un fel de rândunică din aur filigranat, stropit cu pietre scumpe, cu aripile răsfrânte viguros, gata parcă să-şi ia zborul. Priveam înmărmurit de încântare, uimit, curios. Auzeam ca prin vis glasul gutural al lui Hasan, dur, cu asprimi bizare, şi totuşi atât de limpede şi convingător.

— Această operă de artă figurează în catalogul Vaticanului, sub indicativul M.P-1.94.01.02.9. De fapt, cifrele dezvăluie cu uşurinţă data ultimei sale dispariţii: 29 octombrie 1940, iar cele două iniţiale – ultimul ei păstrător: Michael Palairet, ministrul Marii Britanii în Grecia. Este vorba despre faimoasa bijuterie românească, oferită de voievodul Constantin Brâncoveanu unui strămoş al familiei Marwan, ca preţ pentru serviciile aduse într-o noapte de taină şi

primejdie: Egreta Brâncovenilor.

În tradiţia Marwan, susura bolovănos glasul lui Hasan Faruk, Egreta Brâncovenilor constituia bunul cel mai de preţ al familiei, dovada obârşiei sale străvechi de cinste, onoare şi credinţă. Aproape două sute de ani au cutreierat lumea fiii stirpei Marwan până când au reintrat în posesia ei. Şi-au făcut din Egreta Brâncovenilor simbol de viaţă. Astăzi, simbolul vieţii, în familia Marwan, este domnul Saleh. Graţie dumneavoastră, domnule căpitan. Fie ca, de-acum, Egreta Brâncovenilor, născută cu multe veacuri în urmă pe aceste pământuri, să revină în leagănul ei şi să vă reamintească mereu bucuria vieţii ce-aţi adus în inima unui părinte etern îndatorat. Primiţi-o, ca semn de adâncă recunoştinţă, din partea excelenţei sale domnul doctor Nayef Marwan.

Auzindu-şi numele, bătrânul Marwan, s-a ridicat, mi-a zâmbit, s-a înclinat adânc în faţa mea, reaşezându-se apoi la fel de tăcut şi atent, învăluindu-şi pentru o clipă fiul cu priviri în care se topise toată fericirea neamului său.

Hasan Faruk a mai rămas un timp în picioare, nu mult, nu prea mult, mi-a istorisit destinul Egretei, câteva date, câţiva oameni, evenimente vechi, străvechi, întâmplări de sânge şi întâmplări de trădare, un destin răstignit peste patru veacuri şi jumătate. Apoi, deodată a tăcut şi atunci s-au ridicat toţi în picioare. I-am condus până în faţa hotelului, ne-am îmbrăţişat, i-am privit cum se urcă într-o limuzină uriaşă, albă, luxoasă, pierind numaidecât dincolo de cotul drumului care coboară spre Olt, departe, cine ştie cât de departe...

În aceeaşi zi, am plecat şi noi acasă. Alexandra mă privea ca pe Ali Baba, în cazul în care celebrul Caid[13] ar fi avut şi el Alexandra lui. Am ajuns către miezul nopţii, am furat câteva ore de somn, bântuit de poveşti orientale. Am întreprins apoi unele cercetări, am iscodit arhivele, am pus nişte întrebări ciudate colo şi colo, m-am interesat şi am mai aflat câte ceva. Cu ceea ce mai ştiam de la Hasan, mi s-a conturat mai bine strania istorie a *Egretei Brâncovenilor*. Iată, pe

---

13 Titlu purtat în trecut de guvernatorul unei provincii sau al unui oraş din statele musulmane ale Africii de Nord, care avea şi funcţii judecătoreşti; persoană care purta acest titlu. (n. hy.)

scurt, povestea ei...

Bijuteria aceasta, făurită în atelierul unui meşter din Târgovişte, a fost primită, ca dar de nuntă, de la domnitorul Neagoe Basarab, de Neacşa, descendentă din marii boieri Craioveşti, care îşi mai ziceau şi Basarabi. Odată cu acest giuvaier, voievodul i-a dăruit şi moşia Brâncoveni, Neacşa devenit astfel întemeietoarea stirpei Brâncovenilor.

De la Neacşa, trei generaţii mai târziu, din moştenire în moştenire, *Egreta* ajunge la David Brâncoveanu, căsătorit cu Maria, fiica lui Radu, fratele lui Danciu, acesta din urmă fiind tatăl ilustrului domnitor Matei Basarab.

David Brâncoveanu o lasă moştenire fiului său, Preda Brâncoveanu, iar acesta, mai departe, fiului său, postelnicul Papa Brâncoveanu.

Papa Brâncoveanu se căsătoreşte cu Stanca Cantacuzino, descendentă directă din puternicul clan al Cantacuzinilor. Din această familie se nasc doi băieţi: Barbu Brâncoveanu şi Constantin Brâncoveanu, ultimul în 1654. Un an mai târziu, în 1655, tatăl, Papa Brâncoveanu, este ucis de către seimeni[14] chiar în poarta casei sale de la poalele Dealului Mitropoliei. Seimenii erau ostaşi mercenari, pedeştri şi înarmaţi cu sâneţe[15], principala lor atribuţie fiind paza curţii domneşti. Constantin Şerban, domnul Ţării Româneşti, pe atunci, a încercat să desfiinţeze corpul seimenilor. Aceştia însă, prinzând de veste, s-au răsculat, împreună cu dorobanţii, în 1655, şi printre victimele făcute a fost şi postelnicul Papa Brâncoveanu.

În anul 1674, moare la Constantinopol Barbu Brâncoveanu şi, astfel, fratele acestuia, Constantin Brâncoveanu, preia conducerea influentei şi puternicei familii a Brâncovenilor, rămânând singurul moştenitor al uriaşei averi a lui Matei Basarab.

Când, în 9 noiembrie 1688, Constantin Brâncoveanu este ales domnitor al Ţării Româneşti, mama, Stanca, îi aşază pe umăr, încheindu-i hlamida voievodală, *Egreta Brâncovenilor*.

Timp de 26 de ani, Constantin Brâncoveanu – care îşi mai zicea

---

[14] (În secolele XVII-XVIII) Soldat din corpul de ostaşi mercenari pedeştri înarmaţi cu sâneţe, a căror atribuţie era paza Curţii domneşti. (n. hy.)

[15] Puşcă primitivă cu cremene. (n. hy.)

şi Ion Constantin Basarab – nu se desparte de această agrafă din aur, devenită, cu vremea, unul din însemnele puterii sale, adevărată emblemă a Brâncovenilor.

Ca urmare a intrigilor boierilor Cantacuzini, în 24 martie 1714, Constantin Brâncoveanu este mazilit şi arestat împreună cu cei patru fii ai săi. Sunt întemniţaţi la Constantinopol. Aici i se cere să-şi lepede legea creştinească, el şi fiii săi, să-şi renege patria şi să se stabilească, pentru totdeauna, sub aripa ocrotitoare a înaltei Porţi. Constantin Brâncoveanu, demn şi înflăcărat patriot, refuză. Sultanul nu-i iartă şi, astfel, la 15 august 1714, Constantin Brâncoveanu şi fiii săi sunt decapitaţi.

În noaptea de dinaintea execuţiei, Constantin Brâncoveanu intră în legătură cu unul din gardienii închisorii, un arab pe nume Abu Marwan, şi-i cere, în schimbul dăruirii Egretei din aur, să-l ajute, în cel mai desăvârşit secret, să-şi revadă fiii, să le vorbească, să-i îmbărbăteze, să nu cedeze ispitei, să nu-şi renege credinţa şi patria şi, mâine, să primească moartea cu fruntea sus. Riscându-şi viaţa, gardianul împlineşte ultima dorinţă a voievodului român.

Aşadar, din noaptea aceea de 14 spre 15 august 1714, *Egreta Brâncovenilor* trece în stăpânirea lui Abu Marwan.

Şaisprezece ani mai târziu, în 28 septembrie 1730, izbucneşte la Istanbul celebra răscoală condusă de Patrona Halil, în care este implicat şi fostul gardian, Marwan, ajuns între timp unul din sfetnicii lui Halil. Dar, curând, răscoala este înăbuşită în sânge, Patrona Halil arestat şi, în 26 noiembrie 1730, ucis.

Abu Marwan se ascunde în casa diplomatului francez Jules Fontenay, conte de Noailles, cumpărându-i protecţia cu E*greta Brâncovenilor*. Protectorul său îl trădează, însă, imediat ce pune mâna pe faimoasa emblemă brâncovenească, şi Marwan piere sub satârul călăului.

Timp de aproape 200 de ani, *Egreta Brâncovenilor* se află în stăpânirea spiţei de Noailles, familie care a dat Franţei câţiva mareşali, cardinali şi deputaţi.

Spre sfârşitul veacului trecut, Egreta Brâncovenilor revine, ca dar de nuntă, – ciudată întâmplare, nu? – împreună cu alte bijuterii, poetei Ana Brâncoveanu, contesă de Noailles. Cu trei ani înainte de moarte, în 1930, Ana o dăruieşte, la rândul său, bunei sale prietene şi verişoare, Martha Bibescu.

În luna septembrie 1939, aflându-se la Atena şi trebuind să se reîntoarcă în patrie, la palatul Mogoşoaia, vremurile fiind tulburi şi nesigure, Martha Bibescu nu are curajul să-şi aducă în ţară bijuteriile, unicate în lume, de o incalculabilă valoare: o diademă de smaralde, supranumită „pălărioara verde", *Egreta Brâncovenilor*, brăţara împăratului Napoleon şi ceasul împărătesei Maria-Luiza.

Aceste giuvaieruri sunt lăsate, spre păstrare, până se mai limpezesc timpurile, ministrului Marii Britanii în Grecia, Michael Palairet.

Un an mai târziu, în 29 octombrie 1940, la Ambasada Angliei din Atena se înfăţişează doi bărbaţi necunoscuţi, care solicită audienţă ministrului. Sunt primiţi în aceeaşi zi. Unul din ei prezintă o scrisoare sigilată, din partea Marthei Bibescu, ambasadorul recunoaşte sigiliul prietenei sale, îi recunoaşte scrisul, semnătura, Martha îl ruga să predea bijuteriile celor două persoane de încredere, îi mulţumea. Michael Palairet s-a conformat numaidecât, bucuros cumva că scăpase de povara tainei acelor uriaşe valori...

Ce uimită trebuie să fi fost Martha Bibescu, născută Lahovari, strănepoată – la a cincea generaţie – a lui Petrache Lahovari, fost intendent al monetăriei Sultanului, şi ce sumbre bănuieli trebuie să fi avut când, primind un colet poştal din Grecia şi desfăcându-l, şi-a descoperit bijuteriile: diadema, brăţara şi ceasul. Egreta Brâncovenilor lipsea. A luat legătura cu Palairet, a aflat toată povestea, ea nu-i trimisese nici o scrisoare, n-avea nevoie de bijuterii la Mogoşoaia, ambasadorul era consternat, nu mai era nimic de făcut. *Egreta Brâncovenilor* dispăruse cu desăvârşire.

De ce tocmai *Egreta Brâncovenilor*? Deşi avea să mai trăiască încă 33 de ani, Martha Bibescu nu a putut răspunde niciodată acestei întrebări...

Tot scotocind eu prin nişte hârtii vechi, am mai aflat, dragă Raul, că există şi o copie după Egreta Brâncovenilor, de fapt un fals ordinar. După primul război mondial, umbla vorba, prin bazarele din Istanbul, că un arab ar oferi o recompensă fabuloasă pentru cine descoperă o bijuterie românească, o agrafă din aur şi pietre preţioase, supranumită *Egreta Brâncovenilor*. Un armean giuvaiergiu, specializat în falsuri, află, se apucă de lucru, meştereşte o copie şi trimite vorbă arabului. Bineînţeles că falsul a

fost imediat descoperit, poliţia alertată, armeanul arestat, iar averea i se vinde la licitaţie, în 1922. De la licitaţia aia din Istanbul, a cumpărat Eleonora Herdan agrafa voievodală, neştiind că e un fals. A purtat-o prin lume aproape douăzeci de ani, apoi a lăsat-o moştenire unui oarecare Iacob Strobel, care, la rândul său, a donat-o mai târziu, împreună cu alte obiecte de artă, unui muzeu din Moldova...

Iată, deci, bătrâne, că destinul a făcut, sau Dreptatea a făcut – ce, tu nu crezi într-o Justiţie imanentă? – sau întâmplarea a făcut ca, atât Egreta Brâncovenilor, cât şi falsul ei să revină sub acelaşi cer zămislitor al neamului nostru...

Dacă nici după istoria asta nu vii să bem rachiul ăla de dude, te poţi considera cel mai nefericit pământean.

Aştept cu nerăbdare un semn de la tine.

Servus.

MARIN MANU.

Aceasta e scrisoarea primită de Raul Zepeanu, directorul Muzeului de Artă. Am fost tentat să adaug, la urmă, aşa, pentru potolirea cine ştie căror spirite, modul în care căpitanul Marin Manu l-a dovedit pe ucigaşul algerianului. Dar mi-am reamintit atunci, cu un fel de înfrigurare lăuntrică, mi-am reamintit privirea dojenitoare a căpitanului, ori de câte ori mă vâram în sufletul lui, tropăind acolo după aventuri inedite şi palpitante, şi captivante, mi-am reamintit reproşul lui amical, potolit, uitându-se la mine şi zâmbind îngândurat, iertător:

— La urma urmei, de ce îţi place ţie atât de mult să pui pe tarabă toate misterele lumii? Te-ai întrebat, vreodată, ce-ar fi viaţa noastră fără un dram de mister în ea?

Versiune eBook: v1.1 hy_28/03/2011